

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LASÓW I GRUNTÓW PRZEZNACZONYCH DO ZALESIENIA ORAZ POZOSTAŁYCH GRUNTÓW I NIERUCHOMOŚCI BĘDĄCYCH W ZARZĄDZIE NADLEŚNICTWA

1. Dane ogólne o nadleśnictwie

Nadleśnictwo Przysucha jest jedną z 23 jednostek organizacyjnych podlegających Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. W obecnych granicach funkcjonuje ono od dnia 1.01.1993 roku. Podstawą prawną było Zarządzenie Nr 64 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 31 grudnia 1992 roku w sprawie utworzenia nowych oraz zmiany terytorialnego zasięgu niektórych istniejących nadleśnictw Lasów Państwowych, w myśl którego z N-ctwa Przysucha przekazano obręb leśny Barycz do N-ctwa Barycz.

Aktualny zasięg terytorialny Nadleśnictwa Przysucha określa Zarządzenie nr 78 MOŚZNiL z dnia 21.05.1997 roku.

Według stanu na 1 stycznia 2010 roku nadleśnictwo to pozostaje jednostką składającą się z dwóch obrębów leśnych:

1. **Przysucha** – adres leśny: **16-10-2**,
2. **Rzuców** – adres leśny: **16-10-3**,

o powierzchni (wg tabeli nr I):

obręb Przysucha	– 7730,0329 ha
obręb Rzuców	– 5087,7026 ha
Ogółem N-ctwo	– 12817,7355 ha

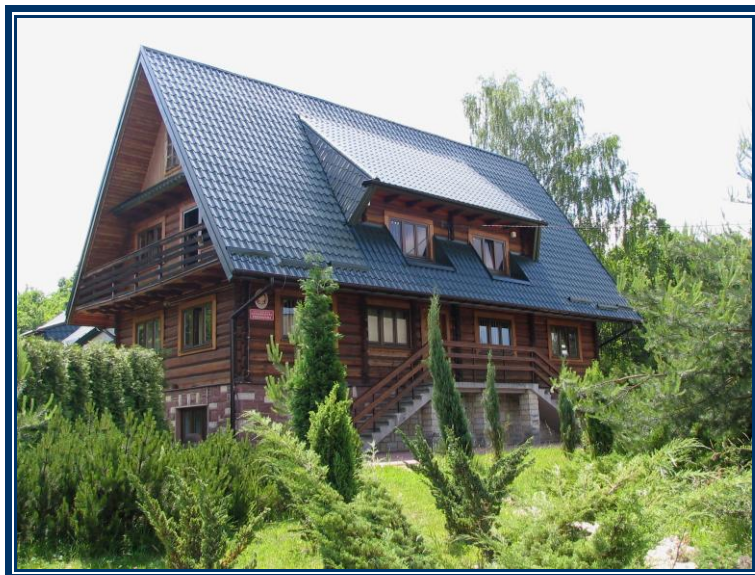
Siedziba biura Nadleśnictwa: obręb Przysucha, oddz. **210 g**,

Adres biura Nadleśnictwa: 26-400 Przysucha, ul. Targowa 87,

tel.: (0-48) 675 20 71,

fax: (0-48) 675 20 71,

e-mail: nadlesnictwo.przysucha@radom.lasy.gov.pl .

Siedziba biura Nadleśnictwa Przysucha (fot. N-ctwo Przysucha)

Odległości od biura nadleśnictwa do siedzib poszczególnych urzędów jednostek administracji państwowej i samorządowej przedstawiają się następująco:

- do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu	- 42 km,
- do Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie	- 110 km,
- do Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi	- 122 km,
- do Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach	- 75 km,
- do Starostwa Powiatowego w Przysusze	- 1,5 km,
- do Starostwa Powiatowego w Szydłowcu	- 29 km,
- do Starostwa Powiatowego w Opocznie	- 27 km,
- do Starostwa Powiatowego w Końskich	- 28 km,
- do Urzędu Gminy w Borkowicach	- 8 km,
- do Urzędu Gminy w Gielniowie	- 14 km,
- do Urzędu Gminy w Klwowie	- 22 km,
- do Urzędu Gminy w Odrzywole	- 20 km,
- do Urzędu Gminy w Potworowie	- 19 km,
- do Urzędu Miasta i Gminy w Przysusze	- 1,5 km,
- do Urzędu Gminy w Rusinowie	- 10 km,
- do Urzędu Gminy w Wieniawie	- 12 km,
- do Urzędu Gminy w Chlewiskach	- 21 km,
- do Urzędu Miasta i Gminy w Drzewicy	- 22 km,
- do Urzędu Gminy w Gowarczowie	- 28 km.

Na załączonym wycinku mapy topograficznej przedstawiono zasięg terytorialnego działania Nadleśnictwa Przysucha wraz z usytuowaniem biura nadleśnictwa względem siedzib organów administracji LP, rządowej i samorządowej.

Powierzchnia (w ha) gruntów Nadleśnictwa Przysucha według podziału administracyjnego kraju przedstawia się następująco:

⇒ województwo mazowieckie	- 11566,8779
➤ powiat przysuski	- 9473,7879
gminy:	
- Borkowice	- 1651,5704
- Gielniów	- 939,1395
- Klwów	- 135,9877
- Odrzywół	- 215,8600
- Potworów	- 190,6887
- m. Przysucha	- 0,8229
- Przysucha	- 6074,7587
- Rusinów	- 32,4600
- Wieniawa	- 232,5000
➤ powiat szydłowiecki	- 2093,0900
- gmina Chlewiska	- 2093,0900
⇒ województwo łódzkie	- 740,1021
➤ powiat opoczyński	- 740,1021
- m. Drzewica	- 8,7687
- gmina Drzewica	- 731,3334
⇒ województwo świętokrzyskie	- 510,7555
➤ powiat konecki	- 510,7555
- gmina Gowarczów	- 510,7555

Szczegółowe rozpisanie powierzchni całego nadleśnictwa jak i poszczególnych obrębów leśnych na jednostki podziału administracyjnego kraju zawarte jest w tabelach nr I wg IUL, które zamieszczono w dziale „Załączniki” tego elaboratu.

Zestawienie powierzchni lasów znajdujących się w terytorialnym zasięgu działania nadleśnictwa wg według jednostek podziału administracyjnego kraju podano zgodnie ze wzorem nr 7 wg IUL.

Wzór nr 7. Zestawienie powierzchni lasów znajdujących się w terytorialnym zasięgu działania nadleśnictwa

Województwo, powiat, gmina (część gminy)	Pow. ogólna w km ²	Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa					Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa			Lasy współw. Skarbu Państwa i osób fiz.	Ogółem (7+10+11)	Lesistość (12 : 2) %
		w zarządzie LP		pozostałe		razem	własność osób fizycznych	własność osób prawnych	razem			
		urządzone nadleśnictwo	sąsiednie nadleśnictwa	parki narodowe	inne							
		powierzchnia – ha										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Woj. MAZOWIECKIE	790,09	11295,53	-	-	-	11295,53	-	-	14445,4	-	25740,93	32,6
Pow. przysuski	724,00	9216,39	-	-	-	9216,39	-	-	13207,4	-	22423,79	31,0
Borkowice	85,78	1611,42	-	-	-	1611,42	-	-	1662,6	-	3274,02	38,2
Gielniów	78,93	860,93	-	-	-	860,93	-	-	2405,4	-	3266,33	41,4
Klwów	86,76	135,54	-	-	-	135,54	-	-	1716,5	-	1852,04	21,3
Odrzywół	70,49	214,52	-	-	-	214,52	-	-	2048,2	-	2262,72	32,1
Potworów	81,97	187,71	-	-	-	187,71	-	-	640,7	-	828,41	10,1
m. i gm. Przysucha	157,47	5945,75	-	-	-	5945,75	-	-	1937,0	-	7882,75	50,1
Rusinów	82,72	32,21	-	-	-	32,21	-	-	2091,1	-	2123,31	25,7
Wieniawa	79,88	228,31	-	-	-	228,31	-	-	705,9	-	934,21	11,7
Pow. szydlowiecki	66,09	2079,14	-	-	-	2079,14	-	-	1238,0	-	3317,14	50,2
Chlewiska	66,09	2079,14	-	-	-	2079,14	-	-	1238,0	-	3317,14	50,2
Woj. ŁÓDZKIE	106,12	734,26	-	-	-	734,26	-	-	2069,0	-	2803,26	26,4
Pow. opoczyński	106,12	734,26	-	-	-	734,26	-	-	2069,0	-	2803,26	26,4
m. i gm. Drzewica	106,12	734,26	-	-	-	734,26	-	-	2069,0	-	2803,26	26,4
Woj. ŚWIĘTOKRZYSKIE	18,15	425,40	-	-	-	425,40	-	-	281,4	-	706,80	38,9
Pow. konecki	18,15	425,40	-	-	-	425,40	-	-	281,4	-	706,80	38,9
Gowarczów	18,15	425,40	-	-	-	425,40	-	-	281,4	-	706,80	38,9
OGÓLEM w tym: lasy nadzorowane przez n-ctwo	914,36	12455,19	-	-	-	12455,19	-	-	16795,8	-	29250,99	32,0

Wg stanu na 01.01.2010 roku całość gruntów Nadleśnictwa Przysucha podzielona jest na 10 leśnictw. Szczegółową ich powierzchnię z podziałem na podstawowe grupy użytków oraz przynależność oddziałów przedstawiono w tabeli 1. Przestrzenny zasięg poszczególnych leśnictw obrazuje załączona mapka sytuacyjna.

Tabela 1. Podział na leśnictwa

Nr	Leśnictwo	Numery oddziałów	Powierzchnia [ha]			Razem
			gr. zalesione i nie zalesione	gr. związane z gosp. leśną	gr. nieleśne	
1	2	3	4	5	6	7
07	Drzewica	1, 1A, 2-38, 48A, 251-258, 300-346, 350, 351, 353-375	1271,25	42,19	10,91	1324,35
08	Rawicz	44-53, 188-192, 199, 199A, 200-203, 210, 210A, 211-214, 221, 221A, 222-225, 232-236, 243, 244, 347-349, 352, 376-381	1218,63	38,63	11,25 *	1268,51 *
10	Puszcza	69, 74-77, 86-89, 98-101, 114-118, 139-143, 149-153, 177-181, 382, 383, 389	1119,01	33,54	2,60	1155,15
12	Stefanów	39, 54-68, 70-73, 78-85, 90-97, 102-109, 119-123, 384-388, 390, 391	1183,78	34,72	79,72	1298,22
13	Zapniów	182-187, 193-198, 204-209, 215-220, 226-231, 237-242, 245-248, 398-400	1273,14	40,17	7,10	1320,41
14	Kurzacze	110, 111, 111A, 112, 113, 124-129, 131-138, 144-148, 154-176, 249, 250, 392-397	1167,19	31,15	165,48	1363,82
Razem obręb Przysucha			7233,00	220,40	277,06 *	7730,46 *
01	Borkowice	1-31, 31A, 32-41, 201-210, 215, 218, 221-223	1306,00	30,62	20,65	1357,27
02	Promień	61-102, 211-214, 219, 220, 224-240, 247	1113,80	25,39	34,26	1173,45
03	Skłoby	42-47, 49-60, 103, 113-121, 131-139, 150-155, 164-168, 176, 177, 216, 217, 241-246, 248, 249	1225,76	28,83	19,18	1273,77
04	Aleksandrów	104-112, 122-130, 140-149, 156-163, 169-175, 178	1242,08	29,31	11,87	1283,26
Razem obręb Rzuców			4887,64	114,15	85,96	5087,75
Ogółem Nadleśnictwo			12120,64	334,55	363,02 *	12818,21 *

* bez gruntów współwłasności N-ctwa i osób fizycznych – 0,92 ha (poddz.: 210 d, 232 o)

2. Rys historyczny dotyczący lasów i gospodarki leśnej

2.1. Historia obszaru nadleśnictwa

Najstarsze ślady związane z bytowaniem człowieka na tym obszarze pochodzą z okresu ok. 10000 lat p.n.e. Są to pozostałości obozowisk łowców kultury mustierskiej, gdzie odnaleziono narzędzia z kamienia, szczątki mamutów, koni, nosorożców włochatych i tygrysów szablozębnych.

W okresie epoki brązu i żelaza pojawiły się na tym terenie plemiona kultury łużyckiej.

W okresie wpływów rzymskich tereny te zamieszkiwali od północy Mazowszanie, a na południu Łędzianie.

Badania archeologiczne przeprowadzone na terenie Gródka Leśnego koło Przysuchy (oddz. 211) potwierdziły, że na wzniesieniu 295 m n.p.m. istniała świątynia pogańskich Słowian. Obiekt ten jest datowany na pierwszą połowę VII wieku. Wały budowli miały 2 do 3 metrów wysokości, obwód wałów wewnętrznych wynosił 132 m, a wałów zewnętrznych 265 m.

W średniowieczu lasy przysuskie wciąż stanowiły część jednolitego kompleksu lasów północnych obrzeży Puszczy Świętokrzyskiej. W XII wieku tereny te zostały nadane rodowi Odrowążów z czeskich Moraw za zasługi dla piastowskiego tronu dynastycznego. Odrowążowie przysłużyli się zwłaszcza Bolesławowi Krzywoustemu, wraz z którym walczyli na Pomorzu. Za swój udział w tych wyprawach otrzymali nadania ziemi królewskiej położonej nad Pilicą. Odrowąże byli w posiadaniu dużego terenu opartego o Przedbórz, Drzewicę, Szydłowiec, Hżę, Bliżyn, Samsonów i Chęciny.

Od XIV wieku dobra leśne i rolne w obrębie Borkowic, Niekłania, Chlewisk, Nieświnia, Przysuchy i Szydłowca przez blisko cztery wieki należały do rodu Duniów. W Chlewiskach, Rzucowie, Przysusze, i Stąporkowie powstawały wtedy ośrodki metalurgiczne, wytapiano żelazo w piecach typu staropolskiego, będących formą przejściową między dymarkami świętokrzyskimi a nowoczesnymi wielkimi piecami powstałymi w XIX wieku. Między innymi z podprzysuskich staropolskich pieców pochodziły:

- żelazne topory i piły oraz żelazne okucia wykorzystywane w latach 1409-1410 do budowy promu na Wiśle (w Kozienicach), przez który przeprowały się wojska króla Władysława Jagiełły ciągnące na wojnę z Krzyżakami,
- broń sieczna i palna (również armaty) produkowana tutaj do końca XVIII wieku (w czasie rozbiorów Rosjanie zakazali produkcji broni),
- kosy wykorzystywane przez kosynierów w walkach z Rosjanami w czasach powstań: kościuszkowskiego, styczniowego.

W 1726 r. po swym ojcu Stanisławie, dobra Koneckie przejął Jan Małachowski. Zakładał on liczne manufaktury i fabryki żelaza. Pierwszy piec hutniczy powstał w 1739 r. w Stąporkowie, drugi w Ruskim Brodzie i dwa następne w Janowie.

W XVIII w. i na początku XIX w. następował dalszy rozwój górnictwa i hutnictwa żelaza, związany z rozkwitem Zagłębia Staropolskiego. W XVIII w. rozwija się osadnictwo żydowskie i niemieckie. W Ryczywole, Kozienicach i Przysusze powstają prężne ośrodki ruchu chasydzkiego.

Na początku XIX wieku większość terenów pomiędzy Przysuchą, Szydłowcem, Końskimi i Opoczmem były już w posiadaniu Dembińskich.

Duże kompleksy leśne obecnego Nadleśnictwa Przysucha zawsze stanowiły naturalną ochronę przed nierzyjacielem. W czasie wojen, powstań chronili się tu żołnierze, powstańcy, jak i ludność cywilna.

Podczas Powstania Listopadowego rejon przysusko-szydłowiecki stanowił bazę zaopatrzeniową dla powstańców. W czasie Powstania Styczniowego działały tu oddziały: Langiewicza, Konowicza, Czachowskiego.

W czasie I wojny światowej tereny te były teatrem bezpośrednich działań wojsk niemieckich, austriackich, rosyjskich. II wojna światowa odcisnęła na tej ziemi jeszcze bardziej dramatyczne piętno. Walczyli tu żołnierze majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, oddziały AK, BCh, AL, NSZ. Okupant niemiecki stosował surowe, a niekiedy drastyczne represje wobec ludności polskiej, czego przykładem jest tragedia mieszkańców wsi Skłoby i Huciska. Prawie cała ludność została wymordowana społeczność żydowska.

Nadleśnictwo Przysucha w obecnej formie (tj. lasy obrębów leśnych Przysucha i Rzuców) do roku 1945 stanowiło własność prywatnych majątków ziemskich, które zostały upaństwowione na mocy dekretu PKWN z 15 grudnia 1944 r.

W roku 1945 zorganizowane zostało Nadleśnictwo Przysucha z siedzibą w Drzewicy, o łącznej powierzchni 5528,66 ha. W jego skład weszły dawne majątki ziemskie: *majątek Przysucha* o pow. 4029,74 ha, *majątek Korytków* o pow. 463,70 ha, *majątek Poręba Mroczkowska* o pow. 130,92 ha, *majątek Kamień Mały* o pow. 202,45 ha, *majątek Dąbrówka* o pow. 466,69 ha, *majątek Kuźnice Drzewickie* o pow. 158,07 ha, *majątek Bagno* o pow. 77,09 ha. Później do ob-

szaru Nadleśnictwa Przysucha włączono także były lasy państwowe, należące poprzednio do *N-ctwa Państwowego Brudzewice* o pow. 188,50 ha, położone w kompleksie „Kłonna”.

Również w 1945 r. zostało utworzone Nadleśnictwo Chlewiska z siedzibą w Chlewiskach. W jego skład weszły lasy dawnej własności prywatnej o łącznej powierzchni 5068,61 ha, upaństwowione dekretem PKWN. Były to lasy: *Zakładów Ostrowieckich S.A. „Elibor”* o pow. 2409,28 ha (kompleksy: Skłoby, Koszorów, Rusinów, Jarzábka, Aleksandrów i Os), *majątku Borkowice* o pow. 1934,48 ha (kompleksy: Borkowice, Promień), *majątku Rzuców* o pow. 626,29 ha (kompleksy: Rzuców, Lisie Jamy, Góra pod Wandowem), *majątku Radestów* o pow. 98,56 ha (obejmujące północno-wschodnią część kompleksu Borkowice).

W 1947 roku siedzibę Nadleśnictwa Przysucha przeniesiono z Drzewicy do Przysuchy. W 1949 roku siedzibę Nadleśnictwa Chlewiska przeniesiono do Rzucowa i zmieniono nazwę na Nadleśnictwo Rzuców.

Na mocy zarządzenia nr 365 MLiPD z dnia 10.11.1958 r. powołane zostało Nadleśnictwo Barycz. W jego skład weszły między innymi z Nadleśnictwa Przysucha grunty o powierzchni 157,65 ha, a z Nadleśnictwa Rzuców grunty o powierzchni 78,52 ha.

Od 1 stycznia 1973 roku na podstawie Zarządzenia nr 45 Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z 15.09.1972 r., z nadleśnictw: Przysucha, Rzuców, Niekłań, oraz z części Nadleśnictwa Barycz (o powierzchni 3802,04 ha) utworzono jedno pod nazwą Przysucha z obrębami leśnymi: Barycz, Niekłań, Przysucha i Rzuców.

Z dniem 1.01.1978 r. przeprowadzono korektę granic obrębów leśnych i nadleśnictw. Przekazano 4235,65 ha z obrębu Niekłań do Nadleśnictwa Barycz, a 773,28 ha pozostawiono w Nadleśnictwie Przysucha i włączono do obrębu Rzuców. Z Nadleśnictwa Barycz przyłączono do obrębu Barycz powierzchnię 832,01 ha, a z obrębu Barycz przekazano do Nadleśnictwa Barycz i włączono do obrębu Niekłań powierzchnię 237,21 ha. Poza tym do obrębu Barycz przyłączono z Nadleśnictwa Opoczno powierzchnię 11,21 ha, zaś z obrębu Przysucha przekazano do Nadleśnictwa Opoczno powierzchnię 135,12 ha.

Z dniem 1 stycznia 1993 roku obręb Barycz z N-ctwa Przysucha przyłączono do N-ctwa Barycz i od tego czasu Nadleśnictwo Przysucha składa się z dwóch obrębów leśnych: Przysucha i Rzuców.

Podczas obowiązywania II rewizji planu urządzania lasu dla Nadleśnictwa Przysucha nastąpiło wiele zmian gruntowych. Największe zmiany powierzchni gruntów miały miejsce w 1995 r. kiedy to do Nadleśnictwa Grójec przekazano 86,32 ha z obrębu Przysucha, a przyjęto z tego Nadleśnictwa 187,62 ha. Ostatecznie od 1.01.1990 r. powierzchnia obrębu Przysucha zwiększyła się o 109,8611 ha, a w obrębie Rzuców odpowiednio wzrosła o 26,2189 ha.

2.2. Charakterystyka dotychczasowych sposobów zagospodarowania lasu, ogólna ocena efektów gospodarki leśnej i stanu zdrowotnego lasu

Z okresu przedwojennego nie zachowały się żadne plany urzędzeniowe dla tych lasów, ani żadne wzmianki o ich sporządzaniu. Jednak na podstawie stanu drzewostanów można było przeprowadzić ogólną ocenę gospodarki leśnej prowadzonej w poszczególnych majątkach.

Najlepiej zagospodarowane były lasy Spółki „Elibor” oraz majątków Rzuców i Borkowice, gdzie oprócz zrębów zupełnych stosowano w drzewostanach jodłowych cięcia częściowe, wykorzystując odnowienia naturalne.

W pozostałych majątkach stosowano prawie wyłącznie zręby zupełne, bez uwzględnienia potrzeb odnowienia naturalnego i warunków siedliskowych. Pozostawiano przy tym powierzchnie trudniejsze, zwłaszcza wilgotne, bez odnowienia, co skutkowało dużą ilością halizn. W wyniku takiej gospodarki poważna część żywych siedlisk lasowych uległa degradacji, co było szczególnie widoczne na terenie obecnego obrębu Przysucha, gdzie na znacznych powierzchniach porosły mało wartościowe dębiny i powstałe z samosiewu lite drzewostany brzożowe.

W latach 1945 - 1948 obowiązywały prowizoryczne plany urządzania lasu, według których powierzchnia ogólna omawianych nadleśnictw według stanu na 1.10.1945 roku wynosiła:

- Nadleśnictwo Przysucha - 5528,66 ha,
- Nadleśnictwo Chlewiska - 5068,61 ha.

Na okres ten sporządzono tzw. „Przybliżoną tabelę klas wieku”, w oparciu o którą ustalono gospodarstwa, wielkości etatu użytków rębnych i przedrębnych.

W Nadleśnictwie Chlewiska utworzono 3 gospodarstwa: sosnowe i jodłowe (oba ze 100-letnią koleją rębu) oraz dębowe (ze 120-letnią koleją rębu). W Nadleśnictwie Przysucha utworzono również 3 gospodarstwa: sosnowe i dębowe (ze 100-letnią koleją rębu) oraz olszowe (z 80-letnią koleją rębu). W 1948 roku w obu nadleśnictwach przeprowadzono korektę planów na dalsze 3 lata.

W 1949 roku, po przeniesieniu siedziby Nadleśnictwa Chlewiska do Rzucowa, zmieniono jego nazwę na Nadleśnictwo Rzuców.

Pierwsze dziesięcioletnie plany prowilozorycznego urzędzenia lasu opracowano dla nadleśnictw Przysucha i Rzuców na okres od 1.01.1950 r. do 31.12.1959 r. Utworzono wtedy następujące gospodarstwa:

- Nadleśnictwo Przysucha, obręb Drzewica:
 - gospodarstwo sosnowe o pow. 807,86 ha, ze 100-letnią koleją rębu, obejmujące siedliska borów suchych i świeżych,
 - gospodarstwo olszowe o pow. 19,25 ha, z 80-letnią koleją rębu, obejmujące siedliska olsowe.
- Nadleśnictwo Przysucha, obręb Przysucha:
 - gospodarstwo sosnowe o pow. 720,21 ha, ze 100-letnią koleją rębu, obejmujące siedliska borów suchych i świeżych,
 - gospodarstwo dębowo-sosnowe o pow. 2495,69 ha, ze 120-letnią koleją rębu, obejmujące siedliska borów mieszanych i lasów mieszanych,
 - gospodarstwo bukowo-jodłowe o pow. 1115,14 ha ze 120-letnią koleją rębu, obejmujące lasy bukowo-jodłowe.
- Nadleśnictwo Rzuców:
 - gospodarstwo sosnowe o pow. 257,39 ha, ze 100-letnią koleją rębu, obejmujące siedliska boru świeżego,
 - gospodarstwo dębowo-jodłowo-sosnowe o pow. 2061,32 ha, ze 100-letnią koleją rębu, obejmujące siedliska borów mieszanych,
 - gospodarstwo bukowo-sosnowo-dębowe o pow. 854,54 ha, ze 100-letnią koleją rębu, obejmujące siedliska lasów mieszanych,
 - gospodarstwo jodłowe o pow. 1314,54 ha, ze 120-letnią koleją rębu, obejmujące siedliska lasów jodłowych,
 - gospodarstwo olszowe o pow. 50,81 ha, ze 80-letnią koleją rębu, obejmujące siedliska olsowe.

W Nadleśnictwie Przysucha w gospodarstwach sosnowym, olchowym oraz częściowo w dębowo-sosnowym na słabszych siedliskach borów mieszanych, projektowano użytkowanie rębnią zupełną. Na pozostałej części gospodarstwa dębowo-sosnowego oraz w gospodarstwie bukowo-jodłowym, cięcia rębne miały być przeprowadzone rębnią gniazdową i posztucznie z 10-30 letnim okresem odnowienia.

W Nadleśnictwie Rzuców we wszystkich pięciu gospodarstwach przyjęto bezrębny sposób użytkowania z naturalnym i sztucznym odnowieniem. Cięcia rębne miały być prowadzone rębnią częściowymi, gniazdowymi, a w gospodarstwie jodłowym cięciami posztucznymi z długimi okresami odnowienia. Jednak w praktyce w obu nadleśnictwach stosowano w większości przypadków zręby zupełne, a cięcia częściowe i posztuczne prowadzono jedynie w drzewostanach z podrostem jodłowym.

Plany definitywnego urzędzenia lasu opracowane były na okresy:

- dla N-ctwa Przysucha od 1.10.1963 r. do 30.09.1973 r. na powierzchni 7349,53 ha,
- dla N-ctwa Rzuców od 1.10.1966 r. do 31.09.1976 r. na powierzchni 4808,81 ha.

Grupy i kategorie ochronności jakie wyróżniono w lasach tych jednostek przedstawia poniższe zestawienie:

Grupa lasu Kategoria ochronności	Nadleśnictwo Przysucha	Nadleśnictwo Rzuców
	powierzchnia [ha]	
Wylączone drzewostany nasienne	--	23,55
Lasy grupy I:	--	300,23
- krajobrazowe	--	300,23
Lasy grupy II	6762,52	4223,03

Wiek rębności przyjęto jednakowe dla lasów I i II grupy:

- So, Md - 100 lat (w obu nadleśnictwach),
- Jd, Bk - 110 lat (dla Nadleśnictwa Rzuców), 100 lat (dla Nadleśnictwa Przysucha),
- Db - 120 lat (dla Nadleśnictwa Rzuców), 100 lat (dla Nadleśnictwa Przysucha),
- Św, Brz, Ol, Gb - 80 lat,
- Oś - 60 lat w Nadleśnictwie Przysucha i 50 lat w Nadleśnictwie Rzuców,
- Ak - 60 lat w Nadleśnictwie Przysucha, w Nadleśnictwie Rzuców nie przewidziano,
- Tp - 40 lat.

W ramach użytkowania rębego zaprojektowano następujące rębnie:

- na siedliskach borowych i olsowych - Ia, Ib,
- na siedliskach lasowych i borów mieszanych z podrostami jodłowymi - rębnie typowe częściowe i gniazdowe.

Rewizyjne urządzenie lasu (tzw. I rewizję planu), już w ramach powołanego 1 stycznia 1973 r. N-ctwa Przysucha, wykonano:

- dla obrębu Przysucha na lata od 1.10.1973 r. do 30.09.1983 r. (powierzchnia ogólna – 7346,09 ha),
- dla obrębów: Barycz, Niekłań, Rzuców na lata od 1.10.1977 r. do 30.09.1987 r. (powierzchnia ogólna obrębu Rzuców – 4789,21 ha),

Na siedliskach borowych w drzewostanach sosnowych, stosowano wówczas głównie rębnię zupełną z nawrotem cieć 3-5 lat. Na siedliskach lasowych oraz na żyzniejszych siedliskach borowych w d-stanach z udziałem jodły lub rokujących uzyskanie odnowienia naturalnego, prowadzono rębnię częściową typową IIb ze średnim okresem odnowienia, rębnię gniazdowo-częściową IIIb oraz rębnię gniazdowo-przerębową IIIc z długim okresem odnowienia.

II rewizja planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Przysucha została sporządzona na okres od 1.01.1990 r. do 31.12.1999 r. Powierzchnię obrębu Przysucha określono wtedy na 7279,51 ha, natomiast obrębu Rzuców na 4816,36 ha.

Według II rewizji planu urządzenia lasu na terenach Nadleśnictwa wyodrębniono dwie strefy zagrożenia szkodami przemysłowymi. W obrębie Przysucha I strefa obejmowała 5837,14 ha, a II strefa 558,31 ha. Natomiast w obrębie Rzuców I strefa zajmowała 2741,63 ha, a II strefa 1866,35 ha.

III rewizję planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Przysucha, składającego się już wtedy (podobnie jak obecnie) z dwóch obrębów leśnych: Przysucha i Rzuców, sporządzono wg stanu na 1.01.2000 roku. Szczegółowa analiza gospodarki leśnej za miniony okres przedstawiona jest w części II niniejszego elaboratu „Analiza gospodarki leśnej za okres 2000-2009 w Nadleśnictwie Przysucha”.

W uroczysku „Promień” w 1987 r. na powierzchni ok. 300 ha w d-stanach średnich klas wieku wystąpiła gradacja *osnui gwiaździstej*, która po przeprowadzeniu zwalczania chemicznego wygasła. W d-stanach dębowych obrębu Przysucha (ok. 400 ha) obserwowano *skośnika tuzinka*, którego gradacja załamała się w sposób naturalny.

Na początku lat osiemdziesiątych wystąpiły kilkakrotnie huraganowe wiatry oraz obfite opady śniegu, które spowodowały znaczne szkody w drzewostanach.

W latach osiemdziesiątych duże obciążenie dla budżetu Nadleśnictwa stanowiły wypłaty odszkodowań dla rolników z powodu szkód wyrządzonych przez zwierzynę leśną w uprawach rolnych.

W 1993 roku młodniki sosnowe w lasach niepaństwowych gminy Wieniawa zostały zaatakowane przez *borecznika*. By nie dopuścić do rozprzestrzenienia się szkodnika, zastosowano opryski chemiczne na powierzchni 163 ha, które odniosły pożądany skutek.

Kolejnym szkodnikiem pierwotnym była *osnuja gwiazdzista*, która masowo wystąpiła w leśnictwach: Promień, Kurzacze, i Budy. Zwalczanie chemiczne przeprowadzone w 1997 roku na powierzchni 1050 ha spowodowało załamanie się gradacji tego szkodnika.

W roku 1998 przeprowadzono akcję zwalczania *zwójki zieloneczki* w leśnictwach Aleksandrów i Skłoby. Akcją ratowniczą, z zastosowaniem preparatu Dimilin 480 SC, objęto drzewostany dębowe na powierzchni 126 ha. W jej wyniku gradacja szkodnika uległa zahamowaniu, a drzewostany zaczęły regenerować aparat asymilacyjny.

Z innych szkodników owadzych wymienić należy *szeliniaka*, który jest uporczywym szkodnikiem upraw sosnowych.

Z pozostałych czynników szkodliwych znaczenie dla stanu zdrowotnego lasów N-ctwa Przysucha mają przybierające coraz bardziej na znaczeniu czynniki klimatyczne, a szczególnie silne wiatry.

Owadzie szkodniki wtórne oraz grzyby pasożytnicze nie stanowiły w poprzednich okresach gospodarczych istotnego zagrożenia.

Szkody wyrządzone przez zwierzynę leśną to przede wszystkim zgryzanie pędów, spalowanie i czemchanie przez jelenie i sarny. Dotyczyły one głównie cennych domieszek gatunków liściastych oraz jodły, powodując ograniczenie ich udziału w składzie upraw, a rzadziej całkowitą eliminację.

Porównanie podstawowych danych, dotyczących m.in. powierzchni, zapasu, zasobności, planów i ich wykonania z kolejnych cykli urzędziowych, zawiera zamieszczona poniżej tabela przeglądowa zestawiona obrębami leśnymi.

**Tabela 2. Tabela przeglądowa
obręb leśny Przysucha**

Wyszczególnienie	Jedn.	Cykle PUL / I rok obowiązywania planu				
		definitywne 1.10.1963	I rewizja 1.10.1973	II rewizja 1.01.1990	III rewizja 1.01.2000	IV rewizja 1.01.2010
1	2	3	4	5	6	7
Powierzchnia ogólna	ha	7349,53	7346,09	7279,51	7744,62	7731,38**
Powierzchnia lasów	ha	6762,52	6768,99	6769,96	7215,28 ¹⁾	7233,00 ¹⁾
Grunty związane z gospodarką leśną	ha	-	-	-	223,27	220,40
Powierzchnia rezerwatów	ha	-	-	73,48 ²⁾	73,48 ²⁾	74,00
Powierzchnia lasów ochronnych	ha	-	-	2021,76 ³⁾	2494,85	5784,70
Powierzchnie badawczo – doświadczalne	ha	-	-	-	-	-
Powierzchnie stref zagrożenia przemysłowego						
I strefa	ha	-	-	5837,14	7215,28	*
II strefa	ha	-	-	558,31	-	*
III strefa	ha	-	-	-	-	*
Zapasy na powierzchni leśnej	m ³ brutto	770485	891333	1171040	1305514	1811194
Średnia zasobność	m ³ / ha	114	132	173	181	250
Średni wiek	lat	41	45	55	59	64
Roczny etat użytków rębnych:						
- powierzchnia plan	ha	71,28	87,59	82,00	87,30	180,72
wykonanie	ha	-	93,87	80,20	79,88	-
- miąższość plan	m ³ netto	6625	9016	7402	8436	19950
wykonanie	m ³ netto	-	7862	6631	8633	-
Przeciętne roczne pozyskanie użytków przedrębnych:						
- powierzchnia plan	ha	-	541,46	578,00	516,14	473,67
wykonanie	ha	-	617,17	627,20	413,47	-
- miąższość plan	m ³ netto	4491	5495	7070	11344	17526
wykonanie	m ³ netto	-	9097	8262	11339	-
Odnowienia i zalesienia – przeciętnie rocznie						
plan	ha	-	70,71	32,25	54,17	71,37
wykonanie	ha	-	43,09	31,20	48,36	-
Wiek rębności:						
So	lat	100	100	120/100 ⁴⁾	120/100 ⁴⁾	100
Md	lat	100	100	120	120	100
Św	lat	80	80	80	80	80
Jd	lat	100	120	140	140	120
Bk	lat	100	120	120	120	120
Db	lat	100	120	160/140 ⁵⁾	160	140
Kl, Jw, Wz	lat	-	-	-	-	120
Js	lat	-	120	120	120	120
Gb	lat	80	80	80	80	80
Brz	lat	80	80	80	80	80
Ol	lat	80	80	80	80	80
Ak	lat	60	50	-	-	80
Tp	lat	40	40	-	50	40
Oś	lat	60	50	60/50 ⁶⁾	60	50

* - brak informacji ze względu na § 25 ust. 9 IUL

** - łącznie z gruntami we współwłasności

¹⁾ - powierzchnia lasów (bez związanych z gosp. leśną)

²⁾ - powierzchnia wg Zarządzenia Nr 33 MLIPID z dn. 11.10.1978 r.

³⁾ - bez uwzględnienia pow. WDN (zgodnie z Rozp. MOŚZNIŁ z dn. 25.08.1992 r. w sprawie zasad i trybu uznawania lasów za ochronne)

⁴⁾ - pierwsza cyfra oznacza wiek rębności dla d-stanów na siedliskach lasów i lasów mieszanych, druga na pozostałych siedliskach

⁵⁾ - pierwsza cyfra oznacza wiek rębności dla d-stanów w 2 dzielnicy Gór Świętokrzyskich, druga dla pozostałych d-stanów

obręb leśny Rzuców

Wyszczególnienie	Jedn.	Cykle PUL / I rok obowiązywania planu				
		definitywne 1.10.1966	I rewizja 1.10.1977	II rewizja 1.01.1990	III rewizja 1.01.2000	IV rewizja 1.01.2010
1	2	3	4	5	6	7
Powierzchnia ogólna	ha	4808,81	5561,34	4816,36	5082,20	5087,75
Powierzchnia lasów	ha	4546,81	5265,37	4607,98	4862,83 ¹⁾	4887,64 ¹⁾
Grunty związane z gospodarką leśną	ha	–	–	–	118,28	114,15
Powierzchnia rezerwatów	ha	–	–	194,48 ²⁾	194,48 ²⁾	195,11
Powierzchnia lasów ochronnych	ha	300,23	193,85	2082,43 ³⁾	2443,69	4403,51
Powierzchnie badawczo – doświadczalne	ha	–	–	–	883	880,63
Powierzchnie stref zagrożenia przemysłowego						
I strefa	ha	–	–	2741,63	4862,83	*
II strefa	ha	–	–	1866,35	–	*
III strefa	ha	–	–	–	–	*
Zapasy na powierzchni leśnej	m ³ brutto	827805	1017761	920773	978517	1303733
Średnia zasobność	m ³ / ha	182	193	200	201	267
Średni wiek	lat	56	59	71	73	74
Roczny etat użytków rębnych:						
- powierzchnia plan	ha	48,10	94,07	78,00	105,78	190,16
wykonanie	ha	–	97,68	79,60	104,93	–
- miąższość plan	m ³ netto	8916	8856	7207	8278	16492
wykonanie	m ³ netto	–	7730	6699	8132	–
Przeciętne roczne pozyskanie użytków przedrębnych: - powierzchnia plan	ha	–	405,39	432,00	287,73	228,93
wykonanie	ha	–	351,68	368,30	250,86	–
- miąższość plan	m ³ netto	4091	6034	4636	6376	9157
wykonanie	m ³ netto	–	10073	4617	6330	–
Odnowienia i zalesienia – przeciętne rocznie						
plan	ha	–	58,95	12,31	23,35	29,26
wykonanie	ha	–	16,12	23,60	21,72	–
Wiek rębności:						
So	lat	100	100	120/100 ⁴⁾	120/100 ⁴⁾	100
Md	lat	100	100	120	120	100
Św	lat	80	80	80	80	80
Jd	lat	110	120	140	140	120
Bk	lat	110	120	120	120	120
Db	lat	120	120	160/140 ⁵⁾	160	140
Kl, Jw, Wz	lat	–	–	–	–	120
Js	lat	–	120	120	120	120
Gb	lat	80	80	80	80	80
Brz	lat	80	80	80	80	80
Ol	lat	80	80	80	80	80
Ak	lat	–	–	–	–	80
Tp	lat	40	40	–	–	40
Oś	lat	50	50	60/50 ⁶⁾	60	50

* - brak informacji ze względu na § 25 ust. 9 IUL

¹⁾ - powierzchnia lasów (bez związanych z gosp. leśną)²⁾ - powierzchnia wg Zarządzenia Nr 17 MOŚiZN z dn. 11.05.1989 r.³⁾ - bez uwzględnienia pow. WDN (zgodnie z Rozp. MOŚNiL z dn. 25.08.1992 r. w sprawie zasad i trybu uznawania lasów za ochronne)⁴⁾ - pierwsza cyfra oznacza wiek rębności dla d-stanów na siedliskach lasów i lasów mieszanych, druga na pozostałych siedliskach⁵⁾ - pierwsza cyfra oznacza wiek rębności dla d-stanów w 2 dzielnicy Gór Świętokrzyskich, druga dla pozostałych d-stanów

3. Stan posiadania, stan granic i podział powierzchniowy

3.1. Opis dokumentacji prawnej stanu posiadania

Nadleśnictwo Przysucha posiada założone księgi wieczyste na zdecydowaną większość powierzchni gruntów przez nie zarządzanych, tj. **12436,6864 ha**, co stanowi **97,02%** jego całkowitej powierzchni. Nadleśnictwo prowadzi na bieżąco ewidencję gruntów, budynków i lokali stanowiących własność Skarbu Państwa pozostających w jego zarządzie (Zarządzenie nr 67 DGLP z dnia 17.07.2001 r. i Zarządzenie nr 92 z dnia 17.12.2001 r.).

Nieruchomości, na które wg stanu na 1.01.2010 r. nie urządzono jeszcze ksiąg wieczystych obejmują 958 działek ewidencyjnych o łącznej powierzchni **382,4138 ha**.

Tabela 3. Lokalizacja gruntów, na które n-ctwo nie posiada założonych KW

Adres administracyjny *				Powierzchnia [ha]
Woj. 1	Powiat 2	Gmina 3	Obr. ewid. 4	5
10	07	024	0001 - Suma	5,0504
10	07	024 - Suma		5,0504
10	07	025	0002 - Suma	0,9300
10	07	025	0003 - Suma	2,1000
10	07	025	0004 - Suma	0,1300
10	07	025	0005 - Suma	4,6400
10	07	025	0007 - Suma	8,7861
10	07	025	0009 - Suma	1,5700
10	07	025	0010 - Suma	0,5800
10	07	025	0011 - Suma	13,4100
10	07	025	0015 - Suma	0,3000
10	07	025	0016 - Suma	1,1273
10	07	025	0018 - Suma	1,2300
10	07	025 - Suma		34,8034
10	07 - Suma			39,8538
10 - Suma				39,8538
14	23	012	0001 - Suma	1,3400
14	23	012	0004 - Suma	0,3400
14	23	012	0009 - Suma	0,8000
14	23	012	0010 - Suma	83,0500
14	23	012	0011 - Suma	9,0500
14	23	012	0013 - Suma	0,8600
14	23	012	0014 - Suma	5,2500
14	23	012	0015 - Suma	1,6700
14	23	012 - Suma		102,3600
14	23	022	0001 - Suma	1,3000
14	23	022	0003 - Suma	0,2500
14	23	022	0004 - Suma	0,0800
14	23	022	0005 - Suma	1,3700
14	23	022	0007 - Suma	10,6900
14	23	022	0011 - Suma	0,7700
14	23	022	0012 - Suma	1,1100
14	23	022	0015 - Suma	4,9400
14	23	022	0016 - Suma	11,9800
14	23	022	0017 - Suma	2,6300
14	23	022	0019 - Suma	3,0600
14	23	022 - Suma		38,1800
14	23	032	0001 - Suma	8,2600
14	23	032	0002 - Suma	1,1100
14	23	032	0003 - Suma	4,5200
14	23	032	0004 - Suma	1,4000
14	23	032	0006 - Suma	1,7500
14	23	032	0007 - Suma	7,1100
14	23	032	0008 - Suma	15,2400
14	23	032	0009 - Suma	1,3300
14	23	032	0010 - Suma	8,0900
14	23	032	0011 - Suma	0,4800
14	23	032	0012 - Suma	1,4700
14	23	032	0013 - Suma	2,0800
14	23	032	0014 - Suma	3,2400
14	23	032	0018 - Suma	2,4600
14	23	032 - Suma		58,5400

tabela 3 c.d.

1	2	3	4	5
14	23	042	0004 - Suma	0,1800
14	23	042	0006 - Suma	4,3500
14	23	042	0011 - Suma	0,1700
14	23	042	0012 - Suma	0,3900
14	23	042	0013 - Suma	1,0000
14	23	042	0015 - Suma	1,1000
14	23	042	0016 - Suma	7,1100
14	23	042	0017 - Suma	0,2800
14	23	042 - Suma		14,5800
14	23	052	0002 - Suma	2,5300
14	23	052	0003 - Suma	0,7000
14	23	052 - Suma		3,2300
14	23	065	0001 - Suma	8,2000
14	23	065	0005 - Suma	21,1000
14	23	065	0012 - Suma	19,5300
14	23	065	0019 - Suma	3,2900
14	23	065	0021 - Suma	1,6000
14	23	065	0023 - Suma	9,9200
14	23	065 - Suma		63,6400
14	23	072	0003 - Suma	5,5700
14	23	072	0011 - Suma	4,7700
14	23	072	0012 - Suma	2,0000
14	23	072 - Suma		12,3400
14	23	082	0005 - Suma	4,0100
14	23	082	0009 - Suma	0,2700
14	23	082	0010 - Suma	0,7200
14	23	082	0011 - Suma	11,9900
14	23	082	0014 - Suma	5,2900
14	23	082	0019 - Suma	1,8400
14	23	082	0022 - Suma	6,8500
14	23	082 - Suma		30,9700
14	23 - Suma			323,8400
14	30	012	0017 - Suma	2,4000
14	30	012	0021 - Suma	0,6400
14	30	012 - Suma		3,0400
14	30 - Suma			3,0400
14 - Suma				326,8800
26	05	022	0010 - Suma	15,6800
26	05	022 - Suma		15,6800
26	05 - Suma			15,6800
26 - Suma				15,6800
Suma całkowita				382,4138

* - kody jednostek podziału administracyjnego kraju podano w dziale „Załączniki” (po tabelach I)

3.2. Stan posiadania

Podstawę do przeprowadzenia prac w ramach IV rewizji urządzania lasu w Nadleśnictwie Przysucha stanowiły materiały geodezyjne przekazane przez Nadleśniczego - „Zestawienie zbiorcze powierzchni gruntów i użytków do prac urządzania lasu” w N-ctwie Przysucha opracowane przez BULiGL O/Radom na dzień 31.12.2008 r. w postaci:

- operatu technicznego,
- operatu mapowego,
- ewidencyjnej mapy numerycznej gruntów nadleśnictwa,

z uwzględnieniem zdarzeń, których ono nie objęło, tj.:

- sprzedaży działki nr 547/1 w Korytkowie (gm. Gowarczów),
- przejęcia działek o numerach: 1031, 1032 w Woli Zagrodniej (gm. Chlewiska),
- przejęcia działki nr 5966 w Skłobach (gm. Chlewiska),
- przejęcia działek o numerach: 1145/1, 1145/2 w Ruskim Brodzie (gm. Przysucha),
- likwidacji współwłasności na działce 884/13 w Rzurowie (gm. Borkowice),
- zmiany klasyfikacji gruntów na działce nr 534 w Kurzaczach (gm. Gowarczów).

Grunty, gdzie BULiGL stwierdziło rozbieżności między dokumentacją geodezyjną a stanem faktycznym na gruncie, zostały ujęte w PUL zgodnie ze stanem obowiązującym w ewidencji powszechnej na dzień 1.01.2010 r. (realizacja zapisów protokołu z I KTG). Ewentualne zmiany klasyfikacyjne nadleśnictwo przeprowadzi w trakcie okresu gospodarczego.

Ogólne zestawienie gruntów Skarbu Państwa w zarządzie N-ctwa Przysucha, wg stanu na dzień 1 stycznia 2010 roku, przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Zestawienie powierzchni gruntów nadleśnictwa

Obręb	Powierzchnia leśna [ha]		Powierzchnia nieleśna [ha]	Ogółem [ha]
	zalesiona i niezalesiona	związana z gosp. leśną		
1	2	3	4	5
Przysucha	7232,7115	220,2900	277,0314 *	7730,0329 *
Rzuców	4887,6018	114,1422	85,9586	5087,7026
Razem N-ctwo	12120,3133	334,4322	362,9900 *	12817,7355 *

* bez gruntów współwłasności N-ctwa i osób fizycznych – 0,9186 ha (poddz.: 210 d, 232 o)

Powierzchnia w m² przedstawiona jest w tabelach nr I, które zamieszczono w dziale „Załączniki”. W opisach taksacyjnych oraz w pozostałych tabelach wygenerowanych programem „Taksator” powierzchnia geodezyjna jest matematycznie zaokrąglona do pełnych arów.

Tabela 5. Zestawienie powierzchni gruntów nadleśnictwa zaokrąglonej do pełnych arów

Obręb	Powierzchnia leśna [ha]		Powierzchnia nieleśna [ha]	Ogółem [ha]
	zalesiona i niezalesiona	związana z gosp. leśną		
1	2	3	4	5
Przysucha	7233,00	220,40	277,06 *	7730,46 *
Rzuców	4887,64	114,15	85,96	5087,75
Razem N-ctwo	12120,64	334,55	363,02 *	12818,21 *

* bez gruntów współwłasności N-ctwa i osób fizycznych – 0,92 ha (poddz.: 210 d, 232 o)

Zestawienie powierzchni poszczególnych obrębów leśnych i łącznie nadleśnictwa według rodzajów użytków gruntowych, grup kategorii użytkowania, kategorii użytkowania i rodzajów powierzchni przedstawiono w tabeli 6, zestawionej na podstawie tabel nr I wg IUL.

Tabela 6. Szczegółowe zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa Przysucha

Rodzaj użytku	Obręb		
	Przysucha *	Rzuców	N-ctwo *
1	2	3	4
1. Lasy - razem	7453,0015	5001,7440	12454,7455
1.1. Grunty leśne zalesione - razem	7185,8005	4870,0819	12055,8824
1) drzewostany - razem	7181,4375	4870,0819	12051,5194
2) plantacje drzew - razem	4,3630		4,3630
w tym:			
- plantacje nasienne			
- plantacje drzew szybkorosnących	4,3630		4,3630
1.2. Grunty leśne niezalesione - razem	46,9110	17,5199	64,4309
1) w produkcji ubocznej - razem	4,8056	1,8189	6,6245
w tym:			
- plantacje choinek i krzewów			
- polećka łowieckie	4,8056	1,8189	6,6245

tabela 6 c.d.

1	2	3	4
2) do odnowienia - razem	23,8915	2,7552	26,6467
w tym:			
- halizny	0,5015		0,5015
- zręby	18,8731	2,7552	21,6283
- płazowiny	4,5169		4,5169
3) pozostałe leśne niezalesione - razem	18,2139	12,9458	31,1597
w tym:			
- przewidziane do naturalnej sukcesji	13,1248	9,2873	22,4121
- objęte szczególnymi formami ochrony	1,9191	3,6585	5,5776
- przewidziane do wyłączenia z produkcji	3,1700		3,1700
1.3. Grunty związane z gospodarką leśną - razem	220,2900	114,1422	334,4322
w tym:			
1) budynki i budowle	4,0893	2,1517	6,2410
2) urządzenia melioracji wodnych	8,8734	2,4236	11,2970
3) linie podziału przestrzennego lasu	78,0975	62,1643	140,2618
4) drogi leśne	113,8506	46,1138	159,9644
5) tereny pod liniami energetycznymi	4,0363	1,2888	5,3251
6) szkółki leśne	10,0923		10,0923
7) miejsca składowania drewna	1,1245		1,1245
8) parkingi leśne	0,1261		0,1261
9) urządzenia turystyczne			
2. Grunty zadrzewione i zakrzewione	0,4930	8,7850	9,2780
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - razem	7453,4945	5010,5290	12464,0235
3. Użytki rolne - razem	167,8544	26,7998	194,6542
3.1. Grunty orne - razem	17,5355	12,7123	30,2478
w tym:			
1) role	14,7255	11,4623	26,1878
2) plantacje, poletka, składy drewna i szkółki na gruntach ornym	2,8100	1,2500	4,0600
3) ugory, odłogi			
3.2. Sady	0,4802	0,0500	0,5302
3.3. Łąki trwałe	9,9118	7,4275	17,3393
3.4. Pastwiska trwałe	10,6598	6,6100	17,2698
3.5. Grunty rolne zabudowane	0,4325		0,4325
3.6. Grunty pod stawami rybnymi	128,8310		128,8310
3.7. Grunty pod rowami rolnymi	0,0036		0,0036
4. Grunty pod wodami - razem	5,5200	1,6500	7,1700
w tym:			
4.1. Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	3,5500	1,6500	5,2000
4.2. Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	1,9700		1,9700
4.3. Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi			
5. Użytki ekologiczne - razem	66,2100	33,7600	99,9700
6. Tereny różne - razem	7,9600		7,9600
w tym:			
1) grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagos. grunty zrekult.			
2) wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego	7,9600		7,9600
3) grunty wyłączone z produkcji (poza gruntami pod zabudowę)			
4) różne inne			
7. Grunty zabudowane i zurbanizowane - razem	0,5040	8,1453	8,6493
w tym:			
7.1. Tereny mieszkaniowe		0,8578	0,8578
7.2. Tereny przemysłowe			
7.3. Tereny zabudowane inne			
7.4. Zurbanizowane tereny niezabudowane			

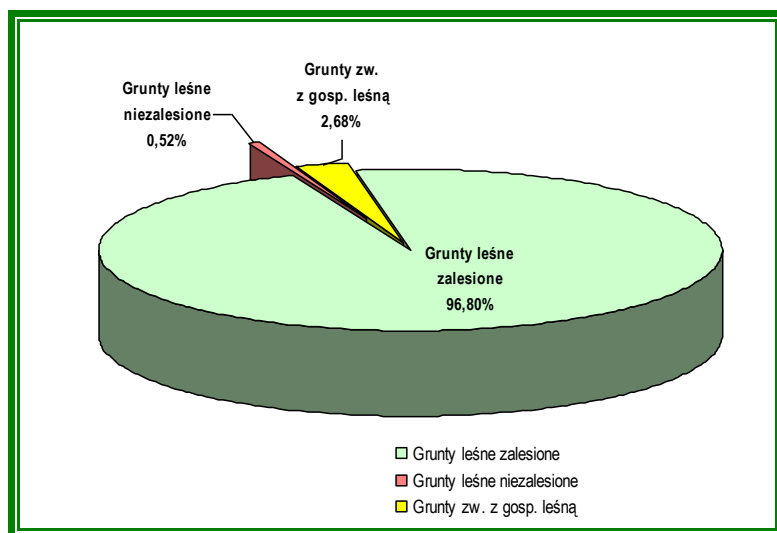
tabela 6 c.d.

1	2	3	4
7.5. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - razem			
w tym:			
1) ośrodki wypoczynkowe i tereny rekreacyjne			
2) tereny zabytkowe			
3) tereny sportowe			
4) ogrody zoologiczne i botaniczne			
5) tereny zieleni nieurządzonej			
7.6. Użytki kopalne	0,5000		0,5000
7.7. Tereny komunikacyjne - razem	0,0040	7,2875	7,2915
w tym:			
1) drogi	0,0040	7,2875	7,2915
2) tereny kolejowe			
3) inne tereny komunikacyjne			
8. Nieużytki - razem	28,4900	6,8185	35,3085
w tym:			
1) bagna	27,7000	6,4000	34,1000
2) piaski			
3) utwory fizjograficzne	0,3600		0,3600
4) wyrobiska nieprzeznaczone do rekultywacji	0,4300	0,4185	0,8485
Razem (2-8) Grunty nie zaliczone do lasów	277,0314	85,9586	362,9900
w tym: grunty przeznaczone do zalesienia		1,9900	1,9900
OGÓLEM (1-8)	7730,0329	5087,7026	12817,7355

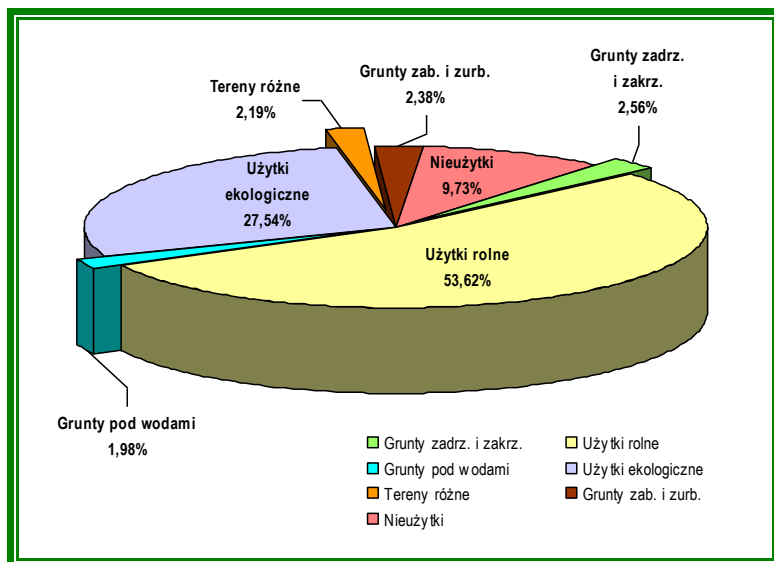
* bez gruntów współwłasności N-ctwa i osób fizycznych – 0,9186 ha (pooddz.: 210 d, 232 o)

Na poniższych diagramach przedstawiono udział podstawowych grup użytków w ramach powierzchni leśnej i nieleśnej:

Ryc. 1. Udział grup kategorii użytkowania N-ctwa Przysucha w ramach rodzaju użytku gruntowego „lasy”

Ryc. 2. Udział grup użytków gruntowych N-ctwa Przysucha w gruntach nie zaliczonych do lasów

Zmiany powierzchni pomiędzy stanami obecnej i poprzedniej rewizji PUL przedstawiają się następująco:

Tabela 7. Zestawienie porównawcze powierzchni objętej inwentaryzacją w III i IV rewizji PUL

Data	Obręb Przysucha	Obręb Rzuców	Nadleśnictwo
			Powierzchnia [ha]
1	2	3	4
1.01.2000 r.	7744,6280	5082,1925	12826,8205
1.01.2010 r. *	7730,0329	5087,7026	12817,7355
Zmiana	- 14,5951	+ 5,5101	- 9,0850

* powierzchnia wg tabel nr I

Grunty N-ctwa Przysucha przedstawiono na 35 arkuszach map gospodarczych, w tym:

- ✓ obręb Przysucha - 21 arkuszy o numerach od 1 do 21,
- ✓ obręb Rzuców - 14 arkuszy o numerach od 1 do 14.

Na dzień 1.01.2010 r., obszar gruntów nadleśnictwa tworzą powierzchnie 2728 działek ewidencyjnych, w tym:

- ✓ obręb Przysucha - 1429 działek,
- ✓ obręb Rzuców - 1299 działek.

W obecnym opracowaniu nie zaszły żadne zmiany w stosunku do dotychczasowego podziału na obręby leśne.

Nadleśnictwo nie posiada gruntów spornych, nie jest też obciążone żadnymi powinnościami. Zarządza natomiast **0,9186 ha** gruntów współwłasności Skarbu Państwa i osób fizycznych, których lokalizacje podano powyżej, pod tabelami nr: 4, 5, 6.

3.3. Stan granic

Do podstawowych zadań nadleśnictwa w zakresie ochrony granic należy:

- dbałość o utrzymanie ich czytelności w terenie,
- ochrona i utrzymanie w nienaruszonym stanie znaków granicznych oraz znaków geodezyjnych,
- prowadzenie na bieżąco dokumentacji związanej ze zmianami w stanie posiadania.

Szczegółowe obowiązki administracji Lasów Państwowych w tym zakresie określają przepisy ustawy z dn. 17.05.1989 roku „Prawo geodezyjne i kartograficzne” (Dz. U. z 2005 r. Nr 240 poz. 2027).

Obecne granice gruntów N-ctwa Przysucha są bezsporne i utrwalone w terenie kamiennymi słupkami. Podziemnymi znakami są butelki osadzone centrycznie pod słupkami granicznymi.

Granice większych kompleksów leśnych są wyraźne i na znacznej długości okopane rowami granicznymi. Są miejsca i odcinki granic, gdzie enklawy i półenklawy gruntów obcych wcinające się w grunty nadleśnictwa, czynią je mniej czytelnymi. Prawdziwym problemem są jednak granice licznych bardzo małych i małych kompleksów, głównie w postaci pojedynczych działek ewidencyjnych, przyjętych w różnym czasie z PFZ, położonych pomiędzy gruntami obcej własności. Działki te są w przeważającej mierze bardzo długie i wąskie, stąd prześledzenie przebiegu ich granic, a tym samym ich ochrona są bardzo utrudnione lub wręcz niemożliwe.

Grunty N-ctwa Przysucha graniczą na przeważającej długości z lasami i użytkami rolnymi własności prywatnej. Jednak na pewnych odcinkach graniczą z gruntami Skarbu Państwa zarządzanymi przez inne jednostki administracyjne Lasów Państwowych, a mianowicie: od południa z N-ctwem Stąporków, od południowego-zachodu z N-ctwem Barycz, a pojedyncze działki ewidencyjne przylegają do nadleśnictw Opoczno (na zachodzie) i Grójec (na północy). Od wschodu po granicy zasięgu terytorialnego sąsiaduje N-ctwo Radom, a od południowego-wschodu N-ctwo Skarżysko.

Wewnątrz gruntów nadleśnictwa, głównie obrębu leśnego Rzuców, wyróżnić można 28 enklaw gruntów innej własności, których lokalizacje i powierzchnie przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Enklawy gruntów innych form własności

Lp.	Kompleks	Przynależność enklawy	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja (oddział)
1	2	3	4	5
Obr. Przysucha				
1.	„Bagno”	Brzustowiec	9,35	pomiędzy oddz.: 32, 33, 34
2.	„Przysucha”	Janów	1,47	pomiędzy oddz.: 139, 149
3.	„Przysucha”	Janów (po kopalni „Zapniów”)	5,72	pomiędzy oddz.: 216, 217
Obr. Rzuców				
4.	„Borkowice”	Borkowice	0,13	32
5.	„Rzuców”	Rzuców	0,93	pomiędzy oddz.: 43, 44
6.	„Rzuców”	Rzuców	0,11	56
7.	„Skłoby”	Skłoby	1,20	116
8.	„Skłoby”	Skłoby	0,59	116
9.	„Skłoby”	Skłoby	0,32	pomiędzy oddz.: 116, 117
10.	„Skłoby”	Skłoby	0,90	pomiędzy oddz.: 116, 132
11.	„Skłoby”	Skłoby	2,74	131
12.	„Skłoby”	Skłoby	6,14	pomiędzy oddz.: 131, 148
13.	„Skłoby”	Skłoby	0,35	pomiędzy oddz.: 136, 153
14.	„Skłoby”	Hucisko	15,87	pomiędzy oddz.: 137, 138, 154, 155, 248, 249
15.	„Skłoby”	Skłoby	1,93	145
16.	„Skłoby”	Skłoby	4,87	pomiędzy oddz.: 146, 160
17.	„Skłoby”	Skłoby	2,72	pomiędzy oddz.: 148, 149
18.	„Skłoby”	Skłoby	3,25	152
19.	„Skłoby”	Hucisko	0,06	pomiędzy oddz.: 154, 249
20.	„Skłoby”	Hucisko	0,19	pomiędzy oddz.: 154, 249
21.	„Skłoby”	Hucisko	0,22	pomiędzy oddz.: 154, 155, 249

tabela 8 c.d.

1	2	3	4	5
22.	„Skłoby”	Hucisko	0,21	po między oddz.: 154,155,249
23.	„Skłoby”	Hucisko	4,53	po między oddz.: 154, 155, 168, 249
24.	„Skłoby”	Hucisko	0,21	po między oddz.: 155, 249
25.	„Skłoby”	Skłoby	0,69	161
26.	„Skłoby”	Skłoby	1,19	po między oddz.: 161, 162
27.	„Skłoby”	Skłoby	0,46	po między oddz.: 167, 168
28.	„Skłoby”	Hucisko	0,39	po między oddz.: 168, 249

Ponadto w tereny leśne Nadleśnictwa Przysucha wcinają się szeregi pólnekław. W obrębie leśnym Przysucha są to grunty wsi: Potworów, Zakościele, Kamień, Budy-Huta, Kurzacze, Rurski Bród, Kupimierz, a w obrębie leśnym Rzuców – grunty wsi: Borkowice, Rzuców, Bryzgow, Długa Brzezina, Hucisko, Skłoby. Grunty te w przeważającej mierze nie są użytkowane rolniczo. Są natomiast porośnięte lasami, bądź formacjami drzewiastymi i krzewiastymi o różnym stopniu sukcesji leśnej.

Na terenie nadleśnictwa istnieją także grunty obce w postaci drogowych szlaków komunikacyjnych.

3.4. Podział powierzchniowy

W opracowaniu urzędzeniowym zachowano dotychczasowy podział powierzchniowy. Działki przejęte w ostatnim okresie gospodarczym przyporządkowano do już istniejących oddziałów. Niewielkich, uzgodnionych z nadleśnictwem zmian, dokonano w obrębie Rzuców. Dotyczą one zmiany przyporządkowania działek ewidencyjnych pomiędzy oddziałami:

- 31A oraz 221,
- 63 oraz 230,
- 73 oraz 229.

Numeracja oddziałów w poszczególnych obrębach leśnych **N-ctwa Przysucha**, w porządku narastającym, przedstawia się następująco:

- **obręb Przysucha (360 oddziałów):** 1, 1A, 2-39, 44-48, 48A, 49-111, 111A, 112-129, 131- 199, 199A, 200-210, 210A, 211- 221, 221A, 222-258, 300-400;
- **obręb Rzuców (227 oddziałów):** 1-31, 31A, 32-47, 49-178, 201-249.

Podział powierzchniowy gruntów nadleśnictwa jest podziałem regularnym, w głównej mierze sztucznym, w niektórych miejscach opartym o przebiegające przez te tereny drogi publiczne i ciek wodne.

Siatkę podziału powierzchniowego tworzą linie ostępowe oraz przecinające je pod kątem prostym lub zbliżonym do prostego, linie oddziałowe. Podział powierzchniowy oznaczony jest na gruncie kamiennymi słupami oddziałowymi, umieszczonymi na skrzyżowaniach linii ostępowych i oddziałowych. Zdecydowana większość tych linii jest dobrze widoczna i posiada odpowiednie szerokości.

Komentarz [T1]:

Tabela 9. Podstawowe statystyki dotyczące podziału powierzchniowego i prac taksacyjnych

Obręb	Ilość oddziałów	Średnia pow. oddz. [ha]	Średnia pow. pododdz. [ha]	Pow. leśna		Pow. nieleśna i związana z gosp. leśną		Ilość	
				ilość pododdz.	średnia pow. pododdz. [ha]	ilość pododdz.	średnia pow. pododdz. [ha]	pododdz.	liniowych wyłączeń nieliter.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Przysucha	360	21,48	2,50	2756	2,62	257	1,12	3013	1146
Rzuców	227	22,41	2,62	1704	2,87	195	0,45	1899	627
Nadleśnictwo	587	21,84	2,54	4460	2,72	452	0,83	4912	1773

4. Charakterystyka przyrodniczych warunków gospodarki leśnej

4.1. Położenie geograficzne i regionalizacja przyrodniczo-leśna

Położenie geograficzne lasów N-ctwa Przysucha określają współrzędne:
od 51° 12' 02'' do 51° 35' 01'' szerokości geograficznej północnej,
od 20° 19' 01'' do 20° 51' 43'' długości geograficznej wschodniej.

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej, przedstawionej w „*Siedliskowych Podstawach hodowli lasu*” (2004), lasy Nadleśnictwa Przysucha w całości położone są na terenie **Krainy Małopolskiej (VI)** oraz następujących dzielnic i mezoregionów tej jednostki:

Obr. Przysucha

- ↳ dzielnica – *Łódzko-Opoczyńska (VI.1)*,
 - mezoregion – *Piotrkowsko-Opoczyński (VI.1.b)*, oddz.: 1-38, 321-327, 332-335, 343-344, 357-366, 368-369, 370-371,
- ↳ dzielnica – *Gór Świętokrzyskich (VI.2)*,
 - mezoregion – *Puszczy Świętokrzyskiej (VI.2.a)*: cały kompleks „Przysucha”,
- ↳ dzielnica – *Radomsko-Ilżecka (VI.3)*,
 - mezoregion – *Równiny Radomsko-Kozienickiej (VI.3.a)*, oddz.: 1A, 48A, 44-52, 251-258, 300-320, 327-331, 336-343, 345-346, 350-351, 353-355, 373-375, 347-349, 352, 376-377,
 - mezoregion – *Przedgórze Ilżeckiego (VI.3.b)*, oddz.: 53, 232 (część), 379, 381;

Obr. Rzuców

- ↳ dzielnica – *Radomsko-Ilżecka (VI.3)*,
 - mezoregion – *Przedgórze Ilżeckiego (VI.3.b)*, oddz.: 201-204,
- ↳ dzielnica – *Gór Świętokrzyskich (VI.2)*,
 - mezoregion – *Puszczy Świętokrzyskiej (VI.2.a)*: pozostała część obrębu.

Informacje dotyczące regionalizacji fizyczno-geograficznej i geobotanicznej przedstawiono w elaboracie siedliskowym.

4.2. Rzeźba terenu

Pod względem ukształtowania terenu obszar N-ctwa Przysucha jest dość urozmaicony i charakteryzuje się dużą różnicą wysokości względnych, przekraczającą 200 metrów. Najwyżej położony punkt na terenie nadleśnictwa leży w obrębie Rzuców, w pododdziale 158 f, gdzie powierzchnia terenu wznosi się do wysokości 376 m n.p.m. Najniżej położone obszary znajdują się na zachód od miejscowości Żdzarki, w dolinie rzeki Drzewiczka - około 134 m n.p.m.

Tereny obrębu Przysucha rozciągają się na trzy jednostki fizycznogeograficzne określane jako *Garb Gielniowski*, *Równina Radomska* i *Wzgórze Opoczyńskie*. Większa część obrębu wraz z częścią obrębu Rzuców leży na obszarze *Garbu Gielniowskiego*. Natomiast północna część obrębu Przysucha to obszar *Równiny Radomskiej*. Jest to teren niecki z występującymi w podłożu skałami jurajskimi i kredowymi. Zostały one pokryte warstwą utworów piaszczystych i gliniastych glacialów południowopolskiego i środkowopolskiego - stadiał Radomki. Teren ten ma charakter peryglacialnej równiny denudacyjnej, wykształconej przez współczesne procesy morfologiczne.

Obręb Rzuców położony jest na pograniczu dwu jednostek fizycznogeograficznych – *Garbu Gielniowskiego* i *Przedgórze Ilżeckiego*. *Garb Gielniowski* jest tu pasmem wzniesień o osi fałdu NW-SE, zbudowanych z dolnojurajskich piaskowców białych i żelazistych (tzw. piaskowiec skłobski) sfałdowanych w okresie dolnej kredy. Teren został pokryty materiałem lodowcowym glacialu południowopolskiego (głównie piaski i gliny) wtórnie zniesionym przez erozję i denudację. *Garb Gielniowski* stanowił granicę zasięgu stadiał Radomki (glacialu środkowopolskiego). Zwietrzelina dolnojurajskiego piaskowca pokrywająca wyższe partie Garbu ma postać drobnoziarnistego piasku z przewagą frakcji z pogranicza pyłu. Na północ od *Garbu Gielniow-*

skiego ciągnie się pas *Przedgórze Ilżeckiego*. Tworzą go równoległe pasemka o przebiegu NW-SE, zbudowane z piaskowców żelazistych dolnej jury (lias) o układzie zapadających się ku północy warstw. Wyższe partie grzbietów pokryte są zwietrzeliną piaskowca, reszta terenu natomiast zasypana jest utworami akumulacji lodowcowej (głównie piaski, żwiry, gliny), a w dolinach rzek także aluwiami.

Szersze omówienie jednostek geomorfologicznych i fizjograficznych kształtujących obecny rzeźbę terenu nadleśnictwa zawarto w elaboracie siedliskowym.

4.3. Budowa geologiczna, warunki glebowe, klimatyczne i hydrologiczne

4.3.1. Budowa geologiczna i warunki glebowe

Biorąc pod uwagę podział powierzchni Polski na duże jednostki geologiczne, zwane makrostrukturami, obszar Nadleśnictwa Przysucha położony jest w obrębie jednostki zwanej *Walem Środkowopolskim*. Leży też całkowicie na obszarze „permo-mezozoicznego” *obrzeżenia Gór Świętokrzyskich*. Obraz budowy geologicznej jest ściśle z tym związany.

Zasadnicze znaczenie w obrazie budowy tektonicznej omawianego obszaru ma uskoki Zychorzyn-Wysocko o przebiegu NW-SE. Z uskokiem tym związana jest wyraźna krawędź morfologiczna osiagająca 80-100 m wysokości względnej. Kolejną wyraźną linią tektoniczną jest uskoki Krzęcin-Pogroszyn-Poreba o podobnym przebiegu. Poza głównymi uskokiemi występują mniejsze, poprzeczne, dzielące obszar na bloki. Niektóre z tych dyslokacji wykorzystane zostały przez górną odcinek Radomki, co widoczne jest w przelomowych odcinkach doliny.

Podstawowy zrąb rzeźby tego terenu powstał w wyniku ruchów górotwórczych i transgresji morskich ery paleozoicznej i mezozoicznej. W okresie czwartorzędowym zasadniczy wpływ na rozwój rzeźby terenu miały intensywne zmiany klimatyczne. Nastąpiły zlodowacenia i związana z tym akumulacja utworów lodowcowych, intensywne procesy denudacyjne i erozyjne, których działanie nadały ostateczny kształt współczesnej rzeźbie terenu.

W powierzchniowym układzie rodzajów glebowych Nadleśnictwa Przysucha zdecydowanie przeważają zwietrzeliny skał jurajskich, które stanowią ponad 71% ogólnej powierzchni siedlisk. Zwietrzeliny te mają charakter piaszczysty, pylasty, ilasty lub gliniasty i występują w różnych formach wzajemnego zmieszania. Tak wyraźna przewaga utworów wietrzeniowych jako podłoża siedlisk leśnych jest typowa dla generalnie wyżynnego usytuowania nadleśnictwa.

Szczegółowe informacje na ten temat zawarto w elaboracie siedliskowym.

W ścisłym związku z utworami geologicznymi, składem mechanicznym gleb i warunkami wilgotnościowymi wyróżniono i opisano w N-ctwie Przysucha 37 podtypów gleb (28 w obrębie Przysucha i 31 w obrębie Rzuców) wg obowiązującej klasyfikacji gleb leśnych Polski (PTG 2000):

L.p.	Podtypy gleb	Udział %
1.	ARi – arenosole inicjalne	0,04
2.	ARw – arenosole właściwe	0,08
3.	ARb – Arenosole bielcowane	0,23
4.	PE – Pelosole (inicjalne ilaste)	0,20
5.	BRk – brunatne kwaśne	1,35
6.	BRb – brunatne bielcowe	0,69
7.	Pw – płowe właściwe	0,05
8.	Pb – płowe bielcowe	0,14
9.	RDw – rdzawe właściwe	13,94
10.	RDbr – rdzawe brunatne	20,51
11.	RDb – rdzawe bielcowe	13,46
12.	Bw – bielcowe właściwe	0,38
13.	Bgw – glejo-bielcowe właściwe	3,13
14.	Bgms – glejo-bielcowe murszaste	1,79
15.	Bgts – glejo-bielcowe torfiaste	0,28
16.	Gw – gruntowoglejowe właściwe	2,24
17.	Gp – gruntowoglejowe próchniczne	0,16

18.	Gt – gruntowoglejowe torfowe	1,34
19.	Gts – gruntowoglejowe torfiaste	1,08
20.	Gm – gruntowoglejowe murszowe	2,64
21.	Gms – gruntowoglejowe murszaste	3,13
22.	OGw – opadowoglejowe właściwe	26,04
23.	OGb – opadowoglejowe bielcowane	3,30
24.	OGSw – stagnolejowe właściwe	0,23
25.	OGSt – stagnolewne torfowe	0,12
26.	OGSts – stagnolejowe torfiaste	1,07
27.	OGam – amfoglejowe	0,02
28.	MŁt – torfowo-mulowe	0,20
29.	Tn – torfowe torfowisk niskich	0,21
30.	Tp – torfowe torfowisk przejściowych	0,14
31.	Tw – torfowe torfowisk wysokich	0,02
32.	Mt – torfowo – murszowe	0,24
33.	MRm – mineralno – murszowe	0,87
34.	MRw – murszowate właściwe	0,06
35.	MRms – murszaste	0,48
36.	AUi – przemysłowe i miejskie o niewykształconym profilu	0,11
37.	AUp – przemysłowe i miejskie próchniczne	0,03
	OGÓLEM (% pow. podtypu gleby):	100,00

Głównymi typami gleb są gleby rdzawe i opadowoglejowe, które występują na 77% ogólnej powierzchni wszystkich wyróżnionych jednostek.

Podstawą określenia żyzności siedlisk w lasach N-ctwa Przysucha jest przeprowadzona przez BULiGL O/Radom aktualizacja dotychczasowego opracowania glebowo-siedliskowego wykonanego w roku 1991, a dla kompleksu *Potworów* w roku 2000. Ponadto, w ramach aktualizacji, rozpoznano grunty nie objęte tym opracowaniem, tj. powierzchnie leśne przejęte przez nadleśnictwo w późniejszym okresie, zalesione w tym czasie grunty polne oraz grunty planowane do zalesienia w latach 2010 – 2019.

4.3.2. Warunki klimatyczne

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną przedstawioną w opracowaniu „Klimat Polski” (A.Woś, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999), cały teren Nadleśnictwa Przysucha zalicza się do regionów: *Wschodniomałopolskiego* i *Zachodniomałopolskiego*.

Region Wschodniomałopolski obejmuje wschodnią część Wyżyny Małopolskiej, zachodni fragment Wyżyny Lubelskiej oraz południowy skraj Niziny Mazowieckiej. Obszar ten odznacza się stosunkowo małą liczbą dni z pogodą umiarkowanie ciepłą, których średnio w roku jest 122. 64 dni cechuje brak opadu, a około 58 jest deszczowych. Pogoda umiarkowanie mroźna z opadem cechuje 10 dni w roku, a pogoda dość mroźna z opadem prawie 11 dni. Rozkład wiatrów jest typowy dla Polski centralnej. Dominują wiatry z kierunków zachodnich (głównie NW i W). Są to w zdecydowanej mierze wiatry słabe i średnie. Okres wegetacyjny trwa 200-210 dni. Długość okresu z pokrywą śnieżną wynosi tutaj około 70 dni.

Region Zachodniomałopolski obejmuje zachodnią część Wyżyny Małopolskiej. Region wyróżnia się bardzo licznymi dniami z pogodą przymrozkową bardzo chłodną (około 42 dni) z opadami atmosferycznymi.

Szerszą charakterystykę warunków klimatycznych zamieszczono w elaboracie siedliskowym.

4.3.3. Warunki hydrologiczne i hydrogeologiczne

Zgodnie z „Podziałem hydrograficznym Polski” (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej część 1 i 2 – Warszawa 2005) obszar Nadleśnictwa Przysucha położony jest w dorzeczu *Wiśły* i obejmuje następujące zlewnie:

- I rzędu – **Wisła,**
- II rzędu – **Radomka, Kamienna, Pilica,**
- III rzędu – **Drzewiczka, Szabasówka, Jablonica, Wiązownica, Czarna Maleniecka,**
- IV rzędu (główne) – **Brzuśnia, Gielniowianka, Porąbka.**

Cały obszar nadleśnictwa poprzecinany jest również gęstą siecią „drobnych” naturalnych lub sztucznych cieków wodnych, które w znaczący sposób wpływają na warunki hydrologiczne omawianego terenu. Nie można też pominąć ważnej roli, jaką spełniają obszary podmokłe, bagienne oraz sztuczne zbiorniki wodne. Na terenie bezpośrednio zarządzanym przez n-ctwo znajduje się 129 ha stawów rybnych.

Charakter wód podziemnych wiąże się ściśle z budową geologiczną terenu. Zróżnicowanie rzeźby terenu oraz budowy geologicznej pozwala wyróżnić na omawianym obszarze kilka typów wód podziemnych: zwietrzelinowo skalny, zdenudowanych wysoczyzn, wydmy, śródglinowy, naglinowy (lub naiłowy), aluwialny.

Wyczerpujące informacje na temat warunków hydrologicznych i hydrogeologicznych zawarte są w elaboracie siedliskowym, natomiast informacje odnośnie stanu czystości wód klasyfikowanych podano w „Programie Ochrony Przyrody” (część V, rozdz. 6.2).

4.4. Charakterystyka siedliskowych typów lasu

Pełny obraz parametrów wyrażonych w liczbach bezwzględnych i procentowych, charakteryzujących siedliskowe typy lasu w poszczególnych obrębach leśnych N-ctwa Przysucha, zawierają tabele II, IV, Va i Vb, które zamieszczono w części tabelarycznej niniejszego elaboratu oraz w opisach taksacyjnych.

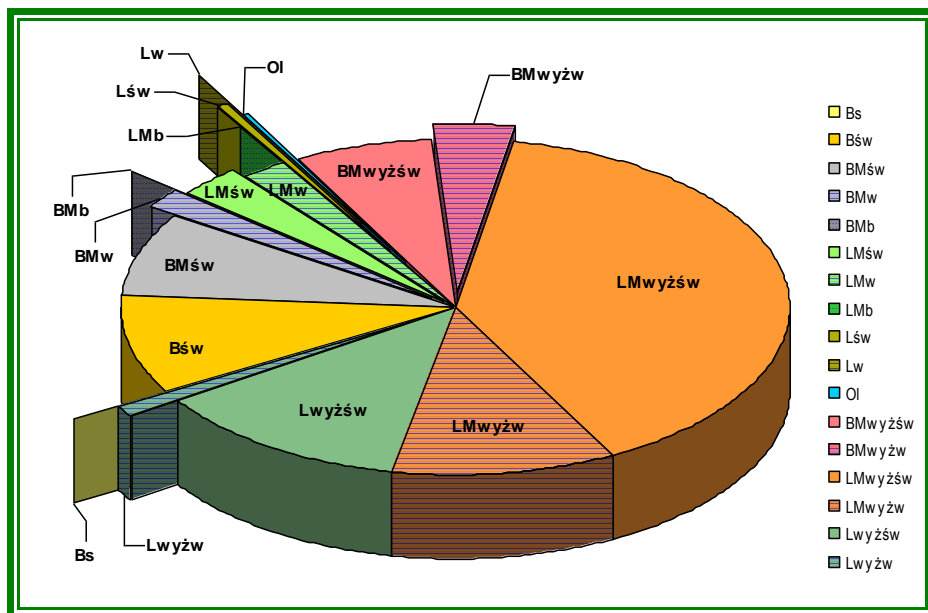
Poniżej natomiast przedstawiono szereg zestawień, diagramów oraz analiz, które tak dla obrębów, jak i nadleśnictwa ogółem, obrazują takie zagadnienia jak:

- o powierzchnię i procentowy udział powierzchni siedliskowych typów lasu w ogólnej powierzchni leśnej,
- o uwilgotnienie siedlisk,
- o zmiany w układzie siedlisk i przyczyny ich wystąpienia w porównaniu do poprzedniej rewizji urzędniowej,
- o powierzchnię i procentowy udział powierzchni d-stanów wg gatunków panujących w siedliskowych typach lasu,
- o powierzchnię i procentowy udział powierzchni klas bonitacji wg gatunków panujących w ramach siedliskowych typów lasu.

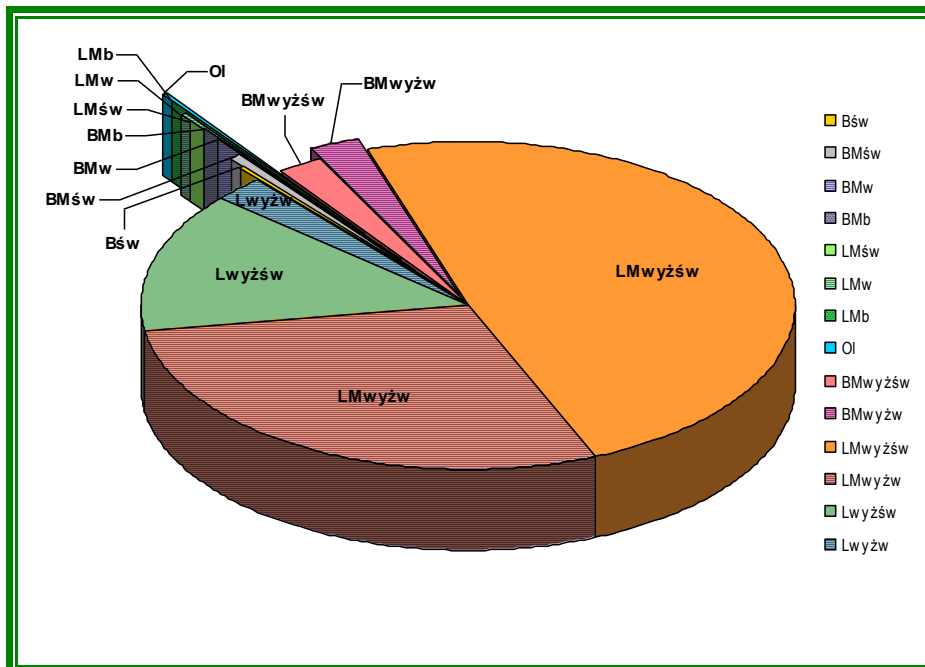
Tabela 10. Zestawienie udziału powierzchniowego siedliskowych typów lasu

Lp.	Siedl. typ lasu	Obręby				Nadleśnictwo	
		Przysucha		Rzuców		pow. [ha]	[%]
		pow. [ha]	[%]	pow. [ha]	[%]		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Bs	7,73	0,11	-	-	7,73	0,06
2.	Bśw	680,94	9,41	14,42	0,29	695,36	5,74
3.	BMśw	586,57	8,11	20,07	0,41	606,64	5,01
4.	BMw	128,23	1,77	3,70	0,08	131,93	1,09
5.	BMb	2,29	0,03	1,45	0,03	3,74	0,03
6.	LMśw	216,45	2,99	3,83	0,08	220,28	1,82
7.	LMw	170,72	2,36	6,75	0,14	177,47	1,46
8.	LMb	1,33	0,02	9,55	0,20	10,88	0,09
9.	Lśw	28,08	0,39	-	-	28,08	0,23
10.	Lw	5,40	0,08	-	-	5,40	0,04
11.	OI	28,33	0,39	5,10	0,10	33,43	0,28
12.	BMwyżśw	465,18	6,43	116,00	2,37	581,18	4,79
13.	BMwyżw	294,48	4,07	118,37	2,42	412,85	3,41
14.	LMwyżśw	2841,56	39,29	2372,48	48,54	5214,04	43,02
15.	LMwyżw	781,27	10,80	1419,15	29,04	2200,42	18,15
16.	Lwyżśw	915,46	12,66	678,39	13,88	1593,85	13,15
17.	Lwyżw	78,98	1,09	118,38	2,42	197,36	1,63
Ogółem		7233,00	100,00	4887,64	100,00	12120,64	100,00

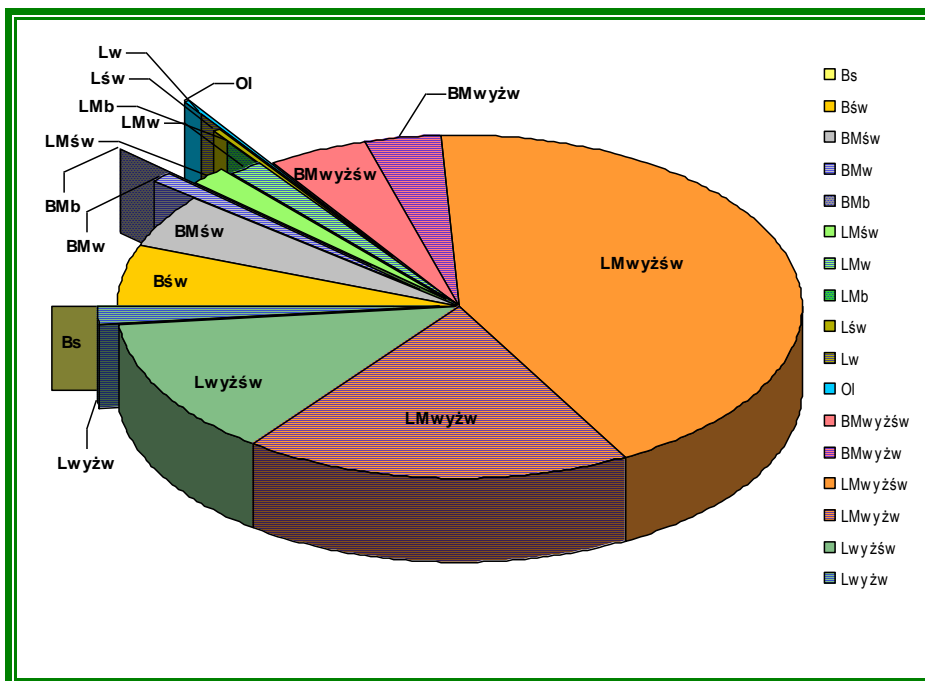
Ryc.3. Udział powierzchni siedliskowych typów lasu w obrębie Przysucha

Ryc.4. Udział powierzchni siedliskowych typów lasu w obrębie Rzuców

Ryc.5. Udział powierzchni siedliskowych typów lasu w nadleśnictwie

Zestawiona poniżej tabela 11 pokazuje rozdział powierzchni leśnej poszczególnych obrębów leśnych i nadleśnictwa na zasadnicze grupy siedlisk: pod względem żyzności, ze względów fizjograficznych i pod względem wilgotnościowym. Widać z niej, że w Nadleśnictwie Przysucha dominują wyżynne siedliska lasowe, głównie ze świeżym wariantem uwilgotnienia. Bardziej dobitnie zaznacza się to w obrębie Rzuców, gdzie udział powierzchni siedlisk nizinnych tylko niewiele przekracza 1%, a siedlisk borowych wynosi niecałe 6%.

Tabela 11. Podział powierzchni leśnej na grupy siedlisk

Grupy siedlisk	Obręby leśne				N-ctwo	
	Przysucha		Rzuców		pow. [ha]	%
	pow. [ha]	%	pow. [ha]	%		
żyzność						
borowe	2165,42	29,9	274,01	5,6	2439,43	20,1
lasowe i olsowe	5067,58	70,1	4613,63	94,4	9681,21	79,9
fizjografia						
nizinne	1856,07	25,7	64,87	1,3	1920,94	15,8
wyżynne	5376,93	74,3	4822,77	98,7	10199,70	84,2
uwilgotnienie						
suche	7,73	0,1	-	-	7,73	0,1
świeże	5734,24	79,3	3205,19	65,6	8939,43	73,7
wilgotne	1459,08	20,2	1666,35	34,1	3125,43	25,8
bagienne	31,95	0,4	16,1	0,3	48,05	0,4
Ogółem	7233,00	100,0	4887,64	100,0	12120,64	100,0

W trakcie aktualizacji dotychczasowego opracowania glebowo-siedliskowego zlokalizowano i opisano nie wykazywane dotąd jako oddzielne siedliskowe typy lasów, wilgotne warianty siedlisk wyżynnych: *BM*_{wyżw}, *LM*_{wyżw}, *L*_{wyżw}. Obejmują one 23,2% powierzchni leśnej nadleśnictwa.

Najbardziej znaczące powierzchnie, w skali całego nadleśnictwa, zajmują siedliska: *LM*_{wyżśw} (43%), *LM*_{wyżw} (18%), *L*_{wyżśw} (13%), *B*_{św} (6%), *BM*_{św} (5%), *BM*_{wyżśw} (5%). Dominacja lasów mieszanych wyżynnych jest widoczna zwłaszcza w obrębie Rzuców, gdzie obejmują blisko 78% powierzchni leśnej. Udział borowych siedlisk nizinnych zaznacza się praktycznie tylko w obrębie Przysucha – zajmują one tam prawie 19,5% powierzchni leśnej, głównie w oderwanych, mniejszych kompleksach w północnej części zasięgu terytorialnego („Kłowska Wola”, „Kłonna”, „Dąbrówka”, „Bagno”, „Kuźnice Drzewickie”, „Komorów”).

W porównaniu z danymi poprzedniej rewizji urzędzeniowej, stwierdzono w N-ctwie Przysucha (podobna tendencja w obu obrębach) dużo większą powierzchnię siedlisk wyżynnych (wzrost z 30% do 84%) – głównie lasów mieszanych wyżynnych kosztem przede wszystkim *LM*_{św} oraz *BM*_{św}. Nie wykazano obecnie, zajmujących poprzednio marginalne powierzchnie (0,7% pow. leśnej), siedlisk *B*_w, *B*_b i *O*_I.

Poniżej przedstawiono, dla obrębów i nadleśnictwa, tabele z powierzchnią drzewostanów wg gatunków panujących w poszczególnych typach siedliskowych lasu oraz diagramy, które obrazują udział procentowy tych powierzchni.

Tabela 12. Udział powierzchni gatunków panujących według siedliskowych typów lasu w obrębie Przysucha

Gat./STL	Bs	Bśw	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	OI	BMwyżśw	BMwyżw	LMwyżśw	LMwyżw	Lwyżśw	Lwyżw	R-m
So	7,73	678,98	555,85	124,65	2,29	167,81	102,30					451,63	267,16	1994,45	519,87	232,19	12,24	5117,15
Md												3,70		19,33	2,17	9,10		34,30
Św				1,62			2,54				0,57		2,01	44,77	20,36	10,36		82,23
Jd														271,41	49,97	214,97	21,29	557,64
Bk									5,52					25,00	8,95	215,45		254,92
Db		0,09	1,52			23,24	1,78		17,82			9,85		337,18	23,54	149,36	15,14	579,52
Db.c		0,67	2,30			1,42			1,18									5,57
Js										2,77								5,94
Gb						0,77									0,35			1,12
Brz		1,20	23,79	0,61		14,20	25,68	1,33			0,85		25,31	145,56	103,55	84,03	10,60	436,71
OI							36,52			2,63	26,91				49,82		19,71	135,59
Ak			1,71			0,45												2,16
Os			1,40	1,35		8,56	1,90		3,56						0,34	3,04		20,15
R-m	7,73	680,94	586,57	128,23	2,29	216,45	170,72	1,33	28,08	5,40	28,33	465,18	294,48	2841,56	781,27	915,46	78,98	7233,00

Ryc. 6. Udział powierzchni gatunków panujących w siedliskowych typach lasu w obrębie Przysucha

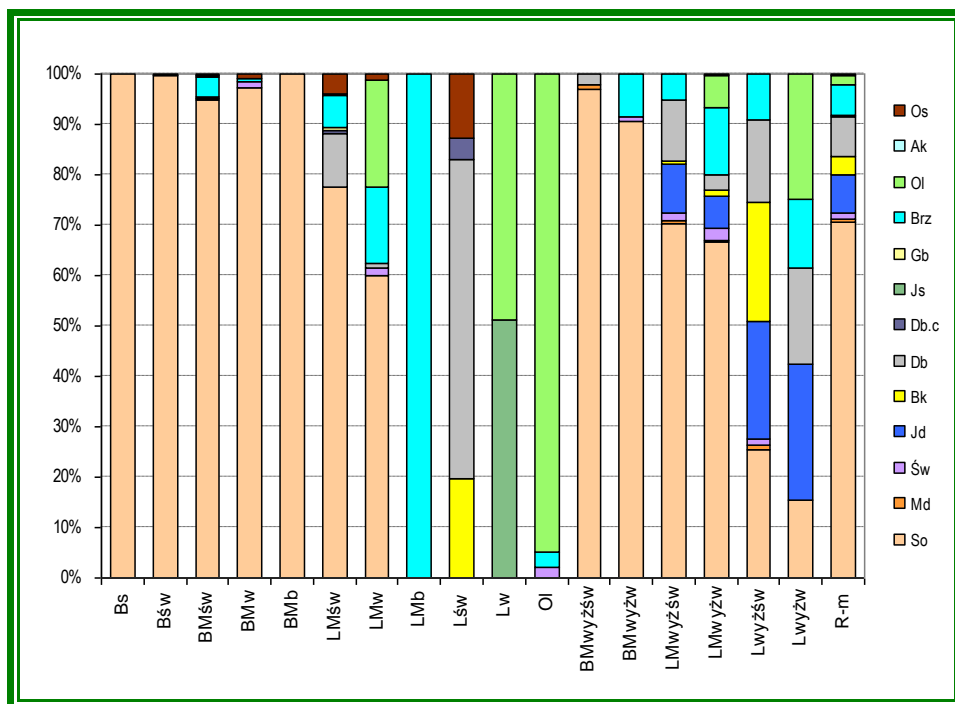

Tabela 13. Udział powierzchni gatunków panujących według siedliskowych typów lasu w obrębie Rzuców

Gat./STL	Bśw	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	Lmb	OI	BMwyżśw	BMwyżw	LMwyżśw	LMwyżw	Lwyżśw	Lwyżw	R-m
So	14,42	19,87	3,70		3,83	3,76	1,28	2,85	106,01	95,68	1473,93	832,20	200,19	54,88	2812,60
Md											16,95		14,53	3,53	35,01
Św											9,31	34,36			43,67
Jd											553,40	246,19	336,78	22,50	1158,87
Bk											23,82	5,32	32,60		61,74
Db									1,81	1,85	224,75	77,97	89,73	0,11	396,22
KI											0,66				0,66
Jw													2,21		2,21
Gb											0,72	1,09			1,81
Brz		0,20		1,45		0,65	8,27		8,18	11,62	64,59	165,13	1,23	19,44	280,76
OI						2,34		2,25			0,61	52,06	1,12	17,91	76,29
Os										9,22	3,74	4,83		0,01	17,80
R-m	14,42	20,07	3,70	1,45	3,83	6,75	9,55	5,10	116,00	118,37	2372,48	1419,15	678,39	118,38	4887,64

Ryc.7. Udział powierzchni gatunków panujących w siedliskowych typach lasu w obrębie Rzuców

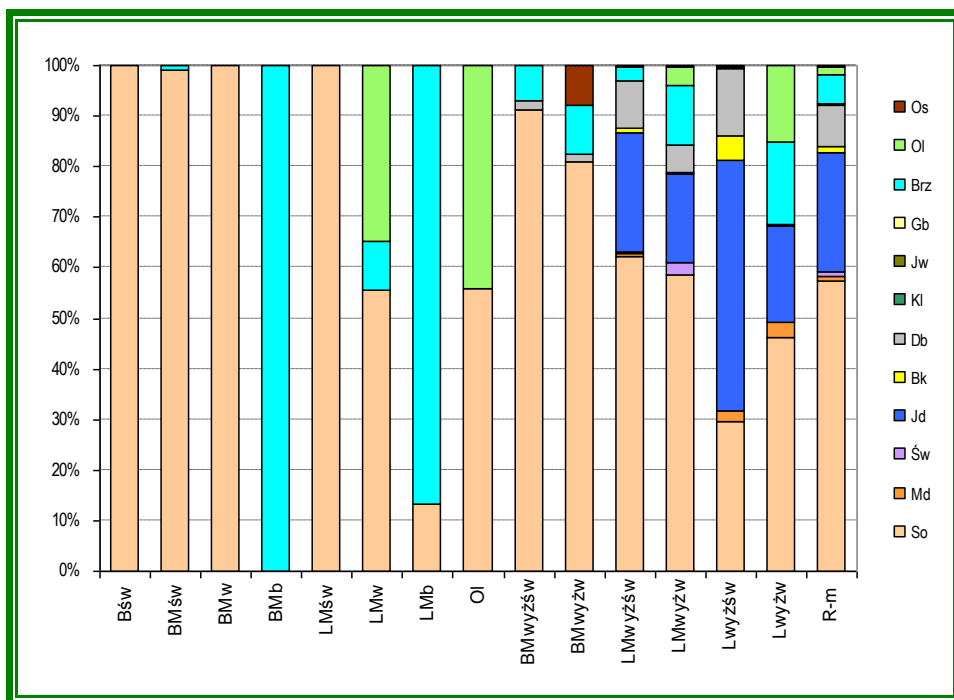
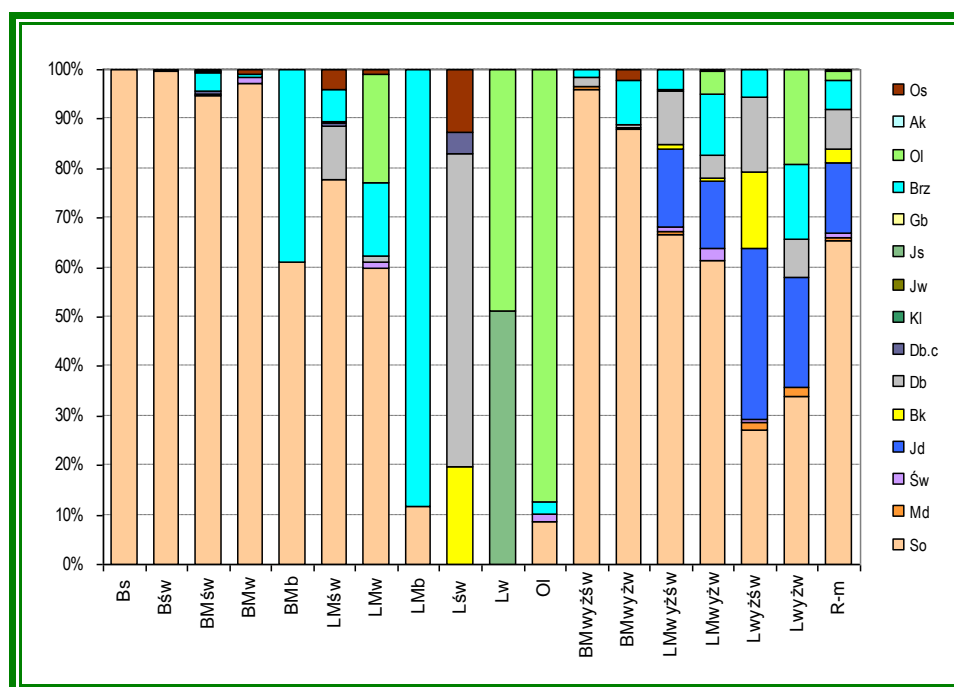

Tabela 14. Udział powierzchniowy gatunków panujących według siedliskowych typów lasu w n-ctwie

Gat./STL	Bs	Bśw	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	OI	BMwyżśw	BMwyżw	LMwyżśw	LMwyżw	Lwyżśw	Lwyżw	R-m
So	7,73	693,40	575,72	128,35	2,29	171,64	106,06	1,28			2,85	557,64	362,84	3468,38	1352,07	432,38	67,12	7929,75
Md												3,70		36,28	2,17	23,63	3,53	69,31
Św				1,62			2,54				0,57		2,01	54,08	54,72	10,36		125,90
Jd														824,81	296,16	551,75	43,79	1716,51
Bk									5,52					48,82	14,27	248,05		316,66
Db		0,09	1,52			23,24	1,78		17,82			11,66	1,85	561,93	101,51	239,09	15,25	975,74
Db.c		0,67	2,30			1,42			1,18									5,57
KI														0,66				0,66
Jw																2,21		2,21
Js										2,77				3,17				5,94
Gb						0,77								1,07	1,09			2,93
Brz		1,20	23,99	0,61	1,45	14,20	26,33	9,60			0,85	8,18	36,93	210,15	268,68	85,26	30,04	717,47
OI							38,86			2,63	29,16			0,61	101,88	1,12	37,62	211,88
Ak			1,71			0,45												2,16
Os			1,40	1,35		8,56	1,90		3,56				9,22	4,08	7,87		0,01	37,95
R-m	7,73	695,36	606,64	131,93	3,74	220,28	177,47	10,88	28,08	5,40	33,43	581,18	412,85	5214,04	2200,42	1593,85	197,36	12120,64

Ryc.8. Udział powierzchniowy gatunków panujących w siedliskowych typach lasu w n-ctwie

Z powyższych danych wynika, iż na większości siedlisk leśnych dominującym gatunkiem panującym jest sosna. Na siedliskach borów i borów mieszanych (wyżynnych i nizinnych) taka sytuacja jest oczywista. Dotyczy to również lasów mieszanych wyżynnych i w wielu miejscach jest uzasadnione. Ponadto na siedliskach lasów mieszanych wyżynnych wyraźny udział jako gatunek panujący ma jodła.

Siedliskami o udziale powierzchniowym przekraczającym 1% w skali nadleśnictwa, gdzie nie zachodzi dominacja, bądź wyraźna przewaga d-stanów z panującą sosną, są zajmujące w sumie blisko 15% w nadleśnictwie *Lwyżśw* i *Lwyżw*. Podstawowymi gatunkami panującymi na tych siedliskach oprócz sosny są jodła, dąb i buk, a w mniejszym zakresie brzoza i olsza. Udział d-stanów z panującą sosną jest tu wciąż dość duży (28% w skali n-ctwa). Trzeba jednak podkreślić, że w większości są to d-stany złożone, w warstwie drzew, z kilku gatunków, a pod okapem zawierają wartościowe II piętra, podrosty i naloty – głównie jodłowe czy z udziałem buka, dęba, świerka, rzadziej z panującym dębem lub bukiem. Tak więc podlegają stopniowej przebudowie, wspomaganej w wielu wydzieleniach złożonym postępowaniem rębny i pielęgnacją warstw podokapowych.

Na zajmujących marginalne powierzchnie siedliskach: *LMb*, *Lśw*, *Lw*, *OI*, funkcję dominanta przejmuje głównie olsza, a także dąb i brzoza.

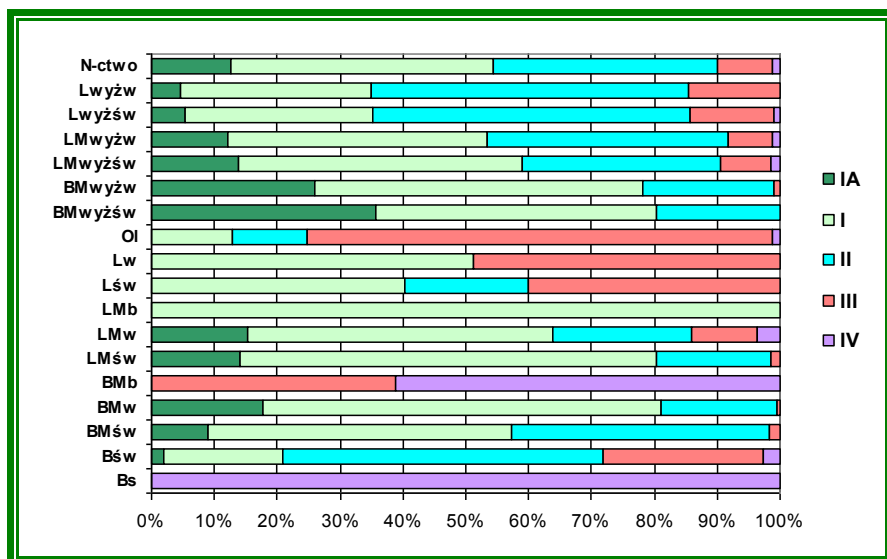
Tabela 15. Zestawienie powierzchni siedliskowych typów lasu wg bonitacji gatunków panujących w n-ctwie

Bonitacja	Siedliskowe typy lasu																R-m	
	Bs	Bśw	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	OI	BMwyżśw	BMwyżw	LMwyżśw	LMwyżw	Lwyżśw		Lwyżw
IA	13,35	54,15	23,21		31,10	26,84						204,91	105,86	715,19	264,88	83,56	9,10	1532,15
I	127,79	290,66	83,28		145,68	84,46	10,88	11,32	2,77	4,27	256,45	213,11	2348,31	903,02	476,59	59,60		5018,19
II	347,17	247,73	24,34		40,18	38,43		5,52		3,91	112,68	85,01	1642,10	840,29	806,30	99,34		4293,00
III	173,44	9,99	0,55	1,45	3,32	18,44		11,24	2,63	24,39		4,21	415,99	157,35	209,91	28,41		1061,32
IV	7,73	17,91	0,25		2,29	6,33				0,43			75,37	24,33	16,87			151,51
R-m	7,73	679,66	602,78	131,38	3,74	220,28	174,50	10,88	28,08	5,40	33,00	574,04	408,19	5196,96	2189,87	1593,23	196,45	12056,17

Tabela 15 wraz z obrazującym ją diagramem (ryc. 9) pokazują, że **54%** powierzchni drzewostanów N-ctwa Przysucha wykazuje bardzo dobrą dynamikę wzrostu z bonitacją gatunków panujących **Ia** lub **I**, natomiast kolejne **36%** dobrą dynamikę wzrostu osiągając **II** bonitację. Największym udziałem najwyższych bonitacji, spośród siedlisk o wyraźnym udziale powierzchniowym, charakteryzują się *bory mieszane wyżynne i nizinne*. Za nimi plasują się siedliska *lasów mieszanych*.

Przewagą bądź dużym udziałem drzewostanów z niższymi, tj. **III** lub **IV** klasami bonitacji gatunków panujących, cechują się obejmujące bardzo małe albo marginalne powierzchnie siedliska: *boru suchego*, *boru mieszanego bagiennego*, *olsu*, a także *lasów nizinnych: świeżego i wilgotnego*.

Ryc.9. Udział klas bonitacji wg gatunków panujących w powierzchni siedliskowych typów lasu w n-ctwie

4.5. Charakterystyka walorów genetycznych i bazy nasiennej

Dla zachowania różnorodności biologicznej i genetycznej oraz poprawy odporności przyszłych drzewostanów stosuje się hodowlę selekcyjną. Uwzględniając aspekty genetyczne, ekonomiczne oraz trwałość kolejnych pokoleń lasu, przyjęto w N-ctwie Przysucha kierunek selekcji populacyjnej, prowadzonej na bazie własnych drzewostanów nasiennych wyłączonych i gospodarczych (dla bloku upraw pochodnych bukowych jest to WDN w N-ctwie Kielce) oraz drzew matecznych, a także tzw. dodatkowych źródeł nasion. Te źródła najlepszych genetycznie nasion stanowią podstawę produkcji szkółkarskiej. W N-ctwie istnieje „Program zachowania leśnych zasobów genowych oraz hodowli selekcyjnej drzew leśnych na lata 1997-2010”.

Na terenie nadleśnictwa znajdują się również, założone w ramach wyznaczonych bloków upraw pochodnych, uprawy pochodne, a w obecnym okresie gospodarczym przewidziano założenie (w ramach tychże bloków) kolejnych upraw.

4.5.1. Wyłączone drzewostany nasienne

Wyłączone drzewostany nasienne stanowią najcenniejszą bazę nasienną w nadleśnictwie, która powinna być w maksymalnym stopniu wykorzystywana w produkcji szkółkarskiej oraz do zakładania bloków upraw pochodnych z uwagi na wysoki stopień dostosowania populacji drzew do miejscowych warunków środowiskowych.

W N-ctwie Przysucha ustanowiono dwa drzewostany nasienne wyłączone **jodłowe**, w sześciu wydzieleniach, o łącznej powierzchni 21,18 ha, w tym:

- **obręb Przysucha:** 6,32 ha w pododdziale **209 b**;
- **obręb Rzuców:** 14,86 ha w pododdziałach: **92 b,g,h, 93 b,c**.

4.5.2. Gospodarcze drzewostany nasienne

Gospodarcze drzewostany nasienne są istotnym elementem bazy nasiennej nadleśnictwa, gdyż odznaczają się dobrą zdrowotnością i dość wysoką jakością techniczną, co świadczy o ich dobrym dostosowaniu do lokalnych warunków.

Łączna powierzchnia drzewostanów nasiennych gospodarczych w N-ctwie Przysucha wg aktualizacji na dzień 1.01.2010 r., wynosi 659,07 ha. Rozdział tej powierzchni na poszczególne gatunki przedstawia tabela 16.

Tabela 16. Powierzchnia gospodarczych d-stanów nasiennych wg gatunków panujących

Gatunek	Obręb		N-ctwo
	Przysucha	Rzuców	
1	2	3	4
So	206,85	270,85	477,70
Md	4,36	–	4,36
Jd	25,60	10,98	36,58
Bk	42,91	–	42,91
Db.s	14,18	39,74	53,92
Brz	36,17	–	36,17
OI	7,43	–	7,43
Razem	337,50	321,57	659,07

Szczegółowe wykazy drzewostanów nasiennych gospodarczych, w ramach obrębów leśnych, zamieszczono w części tabelarycznej opisów taksacyjnych i niniejszego elaboratu (wzory nr 2).

4.5.3. Plantacje drzew szybkorosnących

W N-ctwie Przysucha znajduje się jedna plantacja leśnych gatunków drzew szybkorosnących modrzewiowa o pow. 4,36 ha, położona w oddz. **81 d** obrębu leśnego Przysucha. Plantacja ta będąc jednocześnie gospodarczym drzewostanem nasiennym stanowi bazę nasienną dla modrzewia w nadleśnictwie. Charakteryzuje się bardzo dobrą jakością i walorami wzrostowymi.

4.5.4. Bloki upraw pochodnych

W N-ctwie Przysucha zlokalizowano 6 bloków upraw pochodnych zakładanych pod osłoną drzewostanu: 5 jodłowych i 1 bukowy.

Zamieszczone w załącznikach opisów taksacyjnych i w elaboracie wzory nr 2 (wg IUL) podają dane dotyczące tylko upraw pochodnych założonych na powierzchni otwartej. W związku z tym w tabeli 17 zamieszczono szczegółowe dane odnośnie lokalizacji i powierzchni upraw pochodnych oraz zaplanowanej realizacji w poszczególnych pododdziałach w ramach bloków.

Tabela 17. Zestawienie bloków upraw pochodnych

Obr. leśny	Gatunek	Nr bloku	Oddz.	Poddz.	Powierzchnia [ha]			Pochodzenie mat. odnow.
					manip.	istniej. upraw	do realiz. w 10-leciu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Przysucha	Jd	I	78	a	7,25	2,00	1,50	WDN obr. Rzuców – oddz. 92, 93
			78	c	10,11	5,00	1,00	
			78	d	8,35		3,00	
			90	a	24,14	11,60	2,50	
			90	b	7,41	3,40	0,80	
			102	a	11,92	6,50	0,80	
			102	c	4,93	1,50	1,49	
		I	r-m		74,11	30,00	11,09	
	Bk	II	116	c	22,23	13,20		WDN N-ctwo Kielce obr. Kielce – oddz. 156 b, 157 d
			117	a	1,83			
			117	b	36,17	21,50		
		II	r-m		60,23	34,70	0,00	
	Jd	III	120	a	29,06	10,00	4,50	WDN obr. Przysucha – oddz. 209 b
			120	b	2,33		0,70	
			143	a	28,76	5,80	9,00	
			143	b	5,65		2,00	
				III	r-m		65,80	
	Jd	IV	203	a	14,41	5,00	2,20	WDN obr. Rzuców – oddz. 92, 93
			203	b	15,66	8,45	1,00	
			203	c	10,74	5,00		
				IV	r-m		40,81	
	Jd	V	207	f	24,03		7,50	WDN obr. Przysucha – oddz. 209 b
			208	a	15,17		6,00	
208			c	9,31	3,00	1,80		
			V	r-m		48,51	3,00	
	R-m obr.			289,46	101,95	45,79		
Rzuców	Jd	VI	92	b	5,16			WDN obr. Rzuców – oddz. 92 b
			92	g	5,19	5,19		WDN obr. Rzuców – oddz. 92 g
			92	h	1,22	1,22		WDN obr. Rzuców – oddz. 92 h
			93	b	0,85	0,35		WDN obr. Rzuców – oddz. 93 b
			93	c	2,44	2,44		WDN obr. Rzuców – oddz. 92 c
				VI	r-m		14,86	9,20
		R-m obr.			14,86	9,20	0,00	
N-ctwo	r-m			304,32	111,15	45,79		

4.5.5. Drzewa mateczne

W N-ctwie Przysucha ustanowionych jest **9 drzew matecznych**, w tym:

- **6 szt. jodły pospolitej**, z czego:
 - 5 szt. w poddz. **209 b** obrębu Przysucha,
 - 1 szt. w poddz. **92 f** obrębu Rzuców;
- **3 szt. sosny zwyczajnej** w poddz. **22 b** obrębu Rzuców.

4.5.6. Źródła nasion

W N-ctwie Przysucha oprócz drzewostanów nasiennych i drzew matecznych zlokalizowano jeszcze 13 dodatkowych źródeł nasion. Ich zestawienie przedstawia tabela 18.

Tabela 18. Dodatkowe źródła nasion

Gatunek	Oddz. poddz.	Obręb leśny	Pow. [ha]
1	2	3	4
<i>Tilia cordata</i>	44 k	Rzuców	0,66
<i>Tilia cordata</i>	251 a	Przysucha	2,63
<i>Tilia cordata</i>	252 d	Przysucha	2,77
<i>Tilia cordata</i>	258 a	Przysucha	1,55
<i>Carpinus betulus</i>	12 h	Przysucha	2,36
<i>Carpinus betulus</i>	75 a	Przysucha	1,54
<i>Carpinus betulus</i>	192 b,c	Przysucha	4,14
<i>Acer pseudoplatanus</i>	48 c	Przysucha	0,45
<i>Acer pseudoplatanus</i>	202 b	Przysucha	12,08
<i>Acer pseudoplatanus</i>	251 d	Przysucha	5,94
<i>Acer pseudoplatanus</i>	109 b	Rzuców	14,78
<i>Acer pseudoplatanus</i>	109 f	Rzuców	7,84
<i>Acer platanoides</i>	44 k	Rzuców	0,30

4.5.7. Szkołki leśne

Produkcja szkółkarska w N-ctwie Przysucha skoncentrowana jest w oddziałach 3 i 4 obrębu leśnego Przysucha. W sumie znajduje się tam 16 pododdziałów o łącznej powierzchni 10,10 ha, które zinwentaryzowano z rodzajem powierzchni – „szkołka leśna” (grupa kategorii użytkowania – „grunty związane z gospodarką leśną”), gdzie znajdują się kwatery szkółki oraz obiekty infrastruktury: 3 f,g,h,i,j, 4 b,c,d,f,g,h,i,j,k,n,o. Szkołka jest wydzierżawiona.

Otulinę kwater szkółki stanowią drzewostany o sumarycznej powierzchni 19,75 ha: 1 c, 2c, 3 d, 4 a,p.

4.6. Gospodarcze typy drzewostanów i orientacyjne składy gatunkowe upraw

Zasadniczym celem hodowlanym w gospodarstwie leśnym jest uzyskanie takich drzewostanów, które przy określonych warunkach przyrodniczo-leśnych zapewnią trwałość lasów, osiągnięcie zakładanego technicznego celu produkcji oraz spełnianie funkcji pozaprodukcyjnych.

Wymienione cele wyrażone są w postaci gospodarczych typów drzewostanów, wyznaczających model docelowy, który powinien być osiągnięty w końcu cyklu produkcyjnego.

Zgodnie z powyższym, w oparciu o „Zasady Hodowli Lasu” oraz wstępne ustalenia I KTG, NTG ostatecznie przyjęła dla poszczególnych siedliskowych typów lasu, jednakowe do zastosowania w obu obrębach leśnych, gospodarcze typy drzewostanów oraz orientacyjne docelowe składy gatunkowe przyszłych upraw wraz z założonymi rodzajami rębni.

Określone w ramach powyższego cele hodowlane dla poszczególnych d-stanów zadecydowały o przyjęciu określonych sposobów zagospodarowania, wiodących rodzajów i form rębni, odpowiednich nawrotów cięć oraz okresów odnowienia, uprzątnięcia bądź przebudowy.

Podjęte ustalenia przedstawia tabela 19.

Tabela 19. Gospodarcze typy drzewostanów i orientacyjne składy gatunkowe upraw

STL	GTD	Gatunki domieszkowe	Orientacyjny skład upraw [%]	Projektowane rodzaje rębni
1	2	3	4	5
Bs	So	Brz	So 80, Brz i inne 20	–
Bśw	So	Brz	So 80, Brz i inne 20	I
Bw	So	Brz, Św, OI	So 80, Brz i inne 20	I
Bb	So	Brz, Św	So 80, Brz, Św i inne 20	–
BMśw	So	Db, b, Bk, Jd, Md	So 70, Db, b, Bk i inne 30	I
	Jd So	Db, b, Bk, Md, Św	So 60, Jd 30, Db, b, Bk i inne 10	II
	Db So	Bk, Jd, Św, Md	So 60, Db, b 20, Bk, Jd i inne 20	III / I
BMw	So	Św, Db, Bk, Jd	So 70, Św, Db i inne 30	I
	Św So	Db, Bk, Jd	So 50, Św 30, Db, Bk, Jd i inne 20	I / II
	So Św	Db, Jd	Św 50, So 40, Db i inne 10	I / II
BMb	So	Brz, Św	So 80, Brz, Św i inne 20	–
LMśw	Db Jd	Md, Bk, So, Św	Jd 50, Db 30, Md, Bk i inne 20	IV
	Db So	Md, Jd, Bk, Św	So 40, Db 30, Md, Jd i inne 30	III
	Bk So	Db, Md, Jd, Św	So 40, Bk 30, Db, Md i inne 30	III / II
	Jd So	Db, Bk, Md, Św	So 40, Jd 30, Db, Bk i inne 30	III / II
	So Jd	Św, Db, Bk, Md	Jd 50, So 30, Św, Db i inne 20	IV
	Jd	Św, Db, Bk, So	Jd 70, Św, Db i inne 30	IV
	So Db	Bk, Jd, Md	Db 50, So 30, Bk, Jd, Md 20	III
	Gb Db	So, Md, Bk, Jw, Lp	Db 40, Gb 30, So, Md i inne 30	III
	LMw	So Db	Św, Jd	Db 50, So 30, Św, Jd i inne 20
So Jd		Db, Św	Jd 50, So 30, Św, Db i inne 20	IV
Jd So		Db, Św	So 40, Jd 30, Db i inne 30	III / II
Db So		Św, Jd, Jw, Wz	So 40, Db 30, Jw, Św, Jd i inne 30	III
So OI		Św, Jd	OI 60, So 30, inne 10	I
LMb	OI	Brz, So, Św	OI 70, Brz So i inne 30	–
Lśw	Bk Db	Jd, Św, So, Md	Db 60, Bk 30, Jd i inne 10	III / II
	Jd Db	Bk, Św, So	Db 50, Jd 30, Bk i inne 20	III / IV
	Db Jd	Bk, Św, So, Md	Jd 50, Db 30, Bk i inne 20	IV
	Db Bk	Św, Gb, Md, Jd, So	Bk 50, Db 30, Md i inne 20	III / II
	Jd Bk	Db, Św, So, Md	Bk 50, Jd 30, Db i inne 20	II / IV
	Bk Jd	Db, Św, So, Md, Gb	Jd 50, Bk 30, Db i inne 20	IV
	Db	Jd, Bk, Gb	Db 70, Jd, Bk, Gb 30	III / II
	Gb Db	Bk, Wz, Md, Jw, Lp	Db 50, Gb 30, Bk i inne 20	III
	Lw	Db	Js, Jd, Wz, Gb	Db 60, Js 20, Jd inne 20
Db Jd		Jw, Lp, Św	Jd 50, Db 30, Jw, Lp i inne 20	IV
Jd OI		Js, Brz, Db, Gb	OI 40, Jd 30, Db, Js i inne 30	III / II
Db OI		Jw, Wz, Jd	OI 60, Db 20, Jw, Wz i inne 20	III
OI	OI	Js, Brz, Św	OI 90, Js i inne 10	I
BMwyż	Jd So	Md, Św	So 50, Jd 30, Md i inne 20	II
	Bk So	Jd, Md, Db	So 50, Bk 30, Jd i inne 20	II / III
	So Jd	Db, Bk, Md	Jd 50, So 30, Bk, Db i inne 20	IV
	So	Db, Bk, Md	So 70, Db, Bk, Md i inne 30	I
	Db So	Bk, Jd, Św, Md	So 60, Db 20, Bk, Jd i inne 20	III

tabela 19 c.d.

1	2	3	4	5
LMwyż	Bk Jd	Md, So, Db, Św, Gb	Jd 50, Bk 30, Md i inne 20	IV
	Jd So	Bk, Db, Md	So 50, Jd 30, Bk i inne 20	II / III
	Jd Bk	Md, So, Św, Jw	Bk 50, Jd 30, Md inne 20	II / IV
	So Jd	Bk, Db, Md	Jd 50, So 30, Bk i inne 20	IV
	Db Jd	So, Bk, Md, Gb	Jd 50, Db 30, So i inne 20	IV / V
	Db So	Jd, Bk, Św, Md	So 50, Db 30, Jd i inne 20	III
	Bk So	Jd, Db, Md	So 50, Bk 30, Jd i inne 20	III / II
	Św OI	Jd, Brz	OI 40, Św 30, Jd, Brz i inne 30	II / I
	Jd	Bk, So, Md	Jd 80, Bk i inne 20	IV
	Jd Db	Bk, Św, Md	Db 50, Jd 30, Bk, Św, Md 20	III / II
	So Db	Jd, Bk, Md	Db 40, So 30, Jd i inne 30	III / II
	Db Bk	Jd, Md, Jw	Bk 50, Db 30, Jd, Md i inne 20	III / II / IV
	Bk Db	Jd, Św, So, Md	Db 50, Bk 30, Jd i inne 20	III / II
	So OI	Św, Jd	OI 50, So 30, Św i inne 20	I
	Db OI	Św, Jd, Brz	OI 50, Db 30, Św i inne 20	III
	Jd OI	Db, Św, Md	OI 50, Jd 30, Db, Św i inne 20	II
	Gb Db	So, Md, Bk, Jw, Lp	Db 40, Gb 30, So, Md i inne 30	III
	Lwyż	Jd Bk	Db, Md, Św, Gb	Bk 50, Jd 30, Db, Md i inne 20
Bk Jd		Db, Md, Św, Gb	Jd 60, Bk 30, Db, Md i inne 10	IV
Db Jd		Bk, Md, Gb, Jw	Jd 50, Db 30, Bk i inne 20	IV
Db Bk		Jd, Md, Jw	Bk 50, Db 30, Jd, Md i inne 20	III / II
Bk		Jd, Md, Św, Jw, Gb	Bk 80, Jd i inne 20	II
Jd OI		Św, Brz	OI 40, Jd 30, Św, Brz i inne 30	II
Jd Db		Bk, Św, Md	Db 50, Jd 30, Bk, Św, Md 20	III / II
Db OI		Św, Jd, Brz	OI 40, Db 30, Św, Jd i inne 30	III
Bk Db		Jd, Św, So, Md	Db 50, Bk 30, Jd i inne 20	III
Gb Db		Bk, Wz, Md, Jw, Lp	Db 50, Gb 30, Bk i inne 20	III

Przedstawione powyżej składy gatunkowe upraw mają charakter ramowy i mogą, w zależności od lokalnych warunków siedliskowych, ulegać pewnym modyfikacjom (dotyczy to szczególnie zalesień gruntów porolnych).

Dla każdego drzewostanu i powierzchni leśnej niezalesionej GTD były określane indywidualnie, z uwzględnieniem warunków glebowych, wilgotnościowych, istniejącego składu gatunkowego oraz występującego młodego pokolenia lub warunków do jego powstania.

4.7. Drzewostany cenne pod względem przyrodniczym

Do grupy tej zalicza się drzewostany, które w świetle obecnego stanu wiedzy, są najcenniejszymi elementami lokalnego środowiska przyrodniczego i krajobrazu. Ich wyróżnikiem jest objęcie jedną z form ochrony przyrody, ustanowienie niektórych kategorii ochronności, a także stwierdzenie (inwentaryzacja przyrodnicza w LP z 2007 r.) naturalnego bądź półnaturalnego charakteru siedliska.

W Nadleśnictwie Przysucha wyodrębniono pod tym względem drzewostany w ramach:

➤ form ochrony przyrody:

- ⇒ drzewostany w rezerwach przyrody,
- ⇒ drzewostany objęte obszarami chronionego krajobrazu i obszarami NATURA 2000;

➤ kategorii ochronności:

- ⇒ lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody,
- ⇒ lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;

oraz

➤ ze względu na walory przyrodnicze:

- ⇒ drzewostany na siedliskach przyrodniczych chronionych.

Kompletne informacje odnośnie powyższych zagadnień zamieszczone są w „Programie ochrony przyrody” (część V niniejszego elaboratu) i zobrazowane na **mapach przeglądowych walorów przyrodniczo-kulturowych, obszarów chronionych, a także siedlisk przyrodniczych chronionych**. Poniżej podano ich skrótowe omówienie.

4.7.1. Drzewostany w rezerwach przyrody

W N-ctwie Przysucha zlokalizowano dwa rezerwaty przyrody: „**Puszcza u źródeł Radomki**” w obrębie leśnym Przysucha oraz „**Podlesie**” w obrębie leśnym Rzuców.

W związku z pracami geodezyjnymi przeprowadzonymi po ustanowieniu rezerwatów (zmiany powierzchni działek i użytków gruntowych) oraz koniecznością wydzielenia stref ochrony ptaków (wyodrębnionych w ostatnim okresie gospodarczym), zmianie uległa powierzchnia oraz podział na pododdziały w obydwu rezerwach.

Te dwa rezerwaty nie posiadają również planów ochrony, w związku z czym opisy taksacyjne wraz z załączonymi mapami drzewostanów wg stanu na 1.01.2010 r. BULiGL uzgodniło z N-ctwem i RDLP, a dalszych uzgodnień dokonano pomiędzy RDLP Radom a RDOŚ w Warszawie (Wydział Spraw Terenowych II w Radomiu). W ich efekcie postanowiono nie wprowadzać zapisów planowanych zabiegów w bloku wskazań gospodarczych opisu taksacyjnego.

Rezerwat „**Puszcza u źródeł Radomki**” został utworzony w 1978 roku i ma powierzchnię 74,00 ha. Posiada **66,48 ha powierzchni leśnej**, której całość przypada na **drzewostany**. Pozostałą część stanowią: powierzchnia nieleśna – 6,00 ha oraz związana z gospodarką leśną – 1,52 ha.

Rezerwat „**Podlesie**” powstał w 1989 roku i ma powierzchnię 195,11 ha. Praktycznie całość – **189,95 ha** – przypada na powierzchnię leśną zalesioną – **drzewostany**. Reszta to powierzchnia związana z gospodarką leśną (elementy liniowe).

Dokładną lokalizację i podział powierzchni rezerwatów przedstawia tabela 20.

Tabela 20. Lokalizacja i podział powierzchni rezerwatów przyrody

Obr. leśny	Oddz.	Poddz.	Rodz. pow.	Przyporządkowanie wydzielenia pow. [ha]			Pow. wyd. [ha]
				pow. leśna	pow. [ha] związ. z gosp.leśną	pow. nieleśna	
1	2	3	4	5	6	7	8
rezerwat „Puszcza u źródeł Radomki”							
Przysucha	155	i	D-STAN	0,18			0,18
	155	j	D-STAN	0,39			0,39
	155	m	D-STAN	0,60			0,60
	155	n	D-STAN	0,51			0,51
	155	o	BAGNO			1,46	1,46
	155	p	BAGNO			4,04	4,04
	155	r	D-STAN	0,68			0,68
	155	s	D-STAN	3,59			3,59
	155	t	D-STAN	0,53			0,53
	155	w	D-STAN	1,93			1,93
	155	-a	DROGI L		0,14		0,14
	155	-b	WAŁ OCHR			0,29	0,29
	155	-c	WAŁ OCHR			0,06	0,06
	155	-d	WAŁ OCHR			0,07	0,07
	155	-f	WAŁ OCHR			0,08	0,08
	156	h	D-STAN	5,40			5,40
	156	i	D-STAN	14,18			14,18
	156	-l	LINIE		0,10		0,10
	183	a	D-STAN	6,57			6,57
	183	b	D-STAN	2,75			2,75

tabela 20 c.d.

1	2	3	4	5	6	7	8
	183	c	D-STAN	1,37			1,37
	183	d	D-STAN	1,22			1,22
	183	f	D-STAN	5,23			5,23
	183	~c	DROGI L		0,11		0,11
	183	~d	DROGI L		0,03		0,03
	183	~f	LINIE		0,12		0,12
	183	~g	LINIE		0,23		0,23
	183	~h	LINIE		0,09		0,09
	184	a	D-STAN	12,66			12,66
	184	b	D-STAN	1,00			1,00
	184	c	D-STAN	6,37			6,37
	184	d	D-STAN	1,32			1,32
	184	~c	DROGI L		0,19		0,19
	184	~d	LINIE		0,14		0,14
	184	~f	LINIE		0,37		0,37
	R-m			66,48	1,52	6,00	74,00
rezerwat „Podlesie”							
Rzuców	106	a	D-STAN	5,06			5,06
	106	b	D-STAN	2,66			2,66
	106	c	D-STAN	5,79			5,79
	106	d	D-STAN	3,44			3,44
	106	f	D-STAN	3,44			3,44
	106	g	D-STAN	1,91			1,91
	106	h	D-STAN	2,04			2,04
	106	i	D-STAN	7,01			7,01
	106	j	D-STAN	3,29			3,29
	106	k	D-STAN	2,17			2,17
	106	~a	LINIE		0,31		0,31
	106	~b	LINIE		0,19		0,19
	107	a	D-STAN	1,06			1,06
	107	b	D-STAN	16,21			16,21
	107	c	D-STAN	0,86			0,86
	107	d	D-STAN	2,39			2,39
	107	f	D-STAN	2,80			2,80
	107	g	D-STAN	0,99			0,99
	107	h	D-STAN	1,24			1,24
	107	i	D-STAN	1,16			1,16
	107	j	D-STAN	1,20			1,20
	107	k	D-STAN	4,84			4,84
	107	l	D-STAN	2,07			2,07
	107	~a	DROGI L		0,05		0,05
	107	~b	DROGI L		0,20		0,20
	107	~c	DROGI L		0,02		0,02
	107	~d	LINIE		0,30		0,30
	124	a	D-STAN	28,70			28,70
	124	~a	DROGI L		0,30		0,30
	124	~b	DROGI L		0,16		0,16
	124	~c	DROGI L		0,13		0,13
	124	~d	LINIE		0,29		0,29
	125	a	D-STAN	20,55			20,55
	125	b	D-STAN	2,04			2,04
	125	c	D-STAN	5,26			5,26
	125	~a	DROGI L		0,16		0,16
	125	~b	DROGI L		0,23		0,23
	125	~c	LINIE		0,30		0,30
	125	~d	LINIE		0,24		0,24
	126	a	D-STAN	11,67			11,67
	126	b	D-STAN	1,03			1,03
	126	c	D-STAN	15,46			15,46
	126	~a	DROGI L		0,13		0,13
	126	~b	DROGI L		0,09		0,09

tabela 20 c.d.

1	2	3	4	5	6	7	8
	126	-c	DROGI L		0,11		0,11
	126	-d	LINIE		0,30		0,30
	126	-f	LINIE		0,24		0,24
	141	a	D-STAN	6,97			6,97
	141	b	D-STAN	7,16			7,16
	141	c	D-STAN	4,55			4,55
	141	-c	DROGI L		0,08		0,08
	141	-d	DROGI L		0,16		0,16
	141	-f	DROGI L		0,22		0,22
	141	-g	LINIE		0,30		0,30
	142	a	D-STAN	7,57			7,57
	142	b	D-STAN	5,93			5,93
	142	c	D-STAN	0,68			0,68
	142	d	D-STAN	0,75			0,75
	142	-d	DROGI L		0,22		0,22
	142	-f	LINIE		0,30		0,30
	142	-g	LINIE		0,13		0,13
	R-m			189,95	5,16	0,00	195,11
N-ctwo	r-m			256,43	6,68	6,00	269,11

4.7.2. Drzewostany objęte wiekoobszarowymi formami ochrony

Blisko 11,5 tys. ha N-ctwa Przysucha, czyli ok. 90% jego powierzchni, obejmują wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody:

- obszary chronionego krajobrazu: „Lasy Przysusko-Szydłowieckie” oraz „Dolina Pilicy i Drzewiczki”;
- obszary Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) „Dolina Pilicy” (PLB 140003) i specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO): „Dolina Dolnej Pilicy” (PLH 140016), „Dolina Czarnej” (PLH 260015) i „Ostoja Brzeźnicka” (PLH 260026).

4.7.3. Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody

Do tej kategorii ochronności, ustalonej jako wiodąca, zaliczono pododdziały ze zbiorowiskami roślinnymi o największych wartościach przyrodniczych wg dzisiejszego stanu wiedzy, w tym:

⇒ całość powierzchni siedlisk **Bs**, **BMb**, **LMB**,

⇒ tzw. siedlisk przyrodniczych chronionych z rodzajów: sosnowe bory bagienne typowe (**91D0-2a**), łągi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe (**91E0b**), torfowiska przejściowe i trzęsawiska (**71A0**), a także śródłądowy bór chrobotkowy (**91T0**).

Poniżej, w tabeli 21, podano wykaz tych pododdziałów wraz z zaprojektowanymi, w uzgodnieniu z nadleśnictwem, czynnościami związanymi z uzasadnioną potrzebą pielęgnacji lasu (nie projektowano tam użytkowania rębego).

Tabela 21. Wykaz wydziałów zaliczonych do cennych fragmentów rodzimej przyrody

Obręb	Oddz. poddz.	Pow. wydz. [ha]	STL	Gosp.	Rodz. pow.	Kod siedl. przyr.chron.	Wsk. gosp.	
							rodzaj	pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Przysucha	3 -s	0,67	OL	S	D-STAN	91E0b		
	3 -t	6,78	OL	S	D-STAN	91E0b	TP	6,78
	3 -w	1,54	OL	S	D-STAN	91E0b	TP	1,54
	3 -z	2,62	OL	S	D-STAN	91E0b		
	5 -a	0,36	OL	S	D-STAN	91E0b		
	31 -h	2,11	BS	S	D-STAN		TW CW	2,11 0,40
	31 -i	1,68	BS	S	D-STAN		CP	1,68
	31 -j	1,05	BS	S	D-STAN		TP	1,05
	31 -k	0,73	BS	S	D-STAN		TP	0,73
	34 -b	10,23	BŚW	S	D-STAN	91T0	TP	10,23
	36 -b	10,12	BŚW	S	D-STAN	91T0	TP	10,12
	44 -d	0,86	BMŚW	S	D-STAN	91T0	TW	0,86
	57 -a	3,33	LWYŻW	S	D-STAN	91E0b	TP	3,33
	57 -c	3,28	LMWYŻW	S	D-STAN	91E0b	TP	3,28
	57 -i	1,75	LWYŻW	S	D-STAN	91E0b	TP	1,75
	67 -g	1,76	LMWYŻW	S	D-STAN	91E0b	TW	1,76
	67 -k	1,84	LMWYŻW	S	D-STAN	91E0b		
	69 -d	0,50	LMWYŻW	S	D-STAN	91E0b	TP	0,50
	70 -b	1,58	LMWYŻW	S	D-STAN	91D0-2a		
	79 -d	0,56	LMWYŻW	S	D-STAN	91D0-2a	TW	0,56
	79 -f	0,82	LMWYŻW	S	D-STAN	91D0-2a		
	79 -h	1,73	BMB	S	D-STAN	91D0-2a		
	80 -d	0,56	BMB	S	D-STAN	91D0-2a		
	113 -a	1,33	LMB	S	D-STAN		TW	1,33
	212 -h	2,14	LMWYŻW	S	D-STAN	91E0b		
	221A -d	1,27	LMWYŻW	S	D-STAN	91E0b	TP	1,27
	222 -c	0,85	LMWYŻW	S	D-STAN	91E0b		
	234 -h	0,75	LMWYŻW	S	D-STAN	91E0b		
	252 -d	2,77	LW	S	D-STAN	91E0b	TP	2,77
	253 -c	1,87	LMW	S	D-STAN	91E0b	TP	1,87
	348 -b	0,20	BS	S	D-STAN			
	348 -c	0,64	BS	S	D-STAN			
	348 -f	0,95	BS	S	D-STAN			
348 -g	0,37	BS	S	D-STAN				
R-m	69,60							
Rzuców	9 -c	1,36	OL	S	D-STAN	91E0b	CP, CP-P	1,36
	9 -d	0,89	OL	S	D-STAN	91E0b	TP	0,89
	21 -j	1,45	BMB	S	D-STAN			
	62 -f	8,27	LMB	S	D-STAN			
	62 -m	1,28	LMB	S	D-STAN			
	144 -b	2,98	LMWYŻW	S	D-STAN	7140		
	145 -d	1,43	LMWYŻW	S	D-STAN	7140		
	145 -f	1,13	LMWYŻW	S	D-STAN	7140		
	178 -b	2,36	LWYŻW	S	D-STAN	91E0b	TP	2,36
R-m	21,15							
Łącznie	90,75							

4.7.4. Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej

Tą kategorią ochronności objęto lasy wokół miejsc rozrodu i regularnego przebywania *bociana czarnego* w obrębie leśnym **Rzuców** (65,46 ha w dwóch strefach) oraz *bielika* w obrębie leśnym **Przysucha** (3,72 ha w jednej strefie).

Ochrona strefowa ptaków obejmuje jednak w tym nadleśnictwie większą powierzchnię, ponieważ rozciąga się na część drzewostanów położonych w rezerwach przyrody, gdzie nie koduje się kategorii ochronności oraz na powierzchnię nieleśną. I tak jedna ze stref ochronnych *bociana czarnego* w obrębie Rzuców obejmuje część rezerwatu „Podlesie”, a w obrębie Przysucha, na części rezerwatu „Puszcza u źródeł Radomki” (w tym na powierzchni nieleśnej), ustanowiona jest strefa ochronna *bielika*.

Dokładną lokalizację stref ochrony ptaków podano w tabeli 22.

Tabela 22. Strefy ochrony ptaków

Obr. leśny	Gatunek chroniony	Oddz.	Poddz.	Rodz. pow.	Przyporządkowanie wydzielenia pow. [ha]			Pow. wydz. [ha]		
					lasy ochronne	d-stany w rezerwacie	pow. nieleśna			
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
Przysucha	Bielik	155	j	D-STAN		0,39		0,39		
		155	n	D-STAN		0,51		0,51		
		155	p	BAGNO				4,04 (rez.)	4,04	
		155	s	D-STAN			3,59		3,59	
		155	t	D-STAN			0,53		0,53	
		156	d	D-STAN		1,06			1,06	
		156	f	E-N				8,11	8,11	
		156	g	D-STAN		2,66			2,66	
		156	h	D-STAN			5,40		5,40	
		156	i	D-STAN			14,18		14,18	
		183	b	D-STAN			2,75		2,75	
		184	a	D-STAN			12,66		12,66	
		184	b	D-STAN			1,00		1,00	
		184	c	D-STAN			6,37		6,37	
		184	d	D-STAN			1,32		1,32	
			R-m				3,72	48,70	12,15	64,57
			R-m obr.				3,72	48,70	12,15	64,57
		Rzuców	Bocian czarny	105	b	D-STAN	2,84			2,84
	105			c	D-STAN	3,75			3,75	
105	g			D-STAN	2,45			2,45		
106	a			D-STAN		5,06		5,06		
106	b			D-STAN		2,66		2,66		
106	c			D-STAN		5,79		5,79		
106	d			D-STAN		3,44		3,44		
106	f			D-STAN		3,44		3,44		
106	g			D-STAN		1,91		1,91		
	R-m					9,04	22,30	-	31,34	
	Bocian czarny			162	c	D-STAN	2,33			2,33
			162	f	D-STAN	6,98			6,98	
			163	a	D-STAN	16,55			16,55	
			163	c	D-STAN	9,92			9,92	
			174	b	D-STAN	6,15			6,15	
			175	a	D-STAN	14,49			14,49	
	R-m				56,42	-	-	56,42		
	R-m obr.				65,46	22,30	-	87,76		
	N-ctwo r-m				69,18	71,00	12,15	152,33		

4.7.5. Drzewostany na siedliskach przyrodniczych chronionych

Poniżej, w tabeli 23, zestawiono powierzchnię **drzewostanów** na siedliskach przyrodniczych chronionych. W nawiasach podano łączną powierzchnię tych siedlisk, które występują także (lub tylko) na powierzchni nieleśnej.

Tabela 23. Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych chronionych

Rodzaj siedliska	Powierzchnia [ha]		
	Obr. Przysucha	Obr. Rzuców	N-ctwo
1	2	3	4
7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	- (0,22)	-	- (0,22)
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	-	5,54 (11,36)	5,54 (11,36)
9110-1 Kwaśne buczyny niżowe	132,43	5,97	138,40
9170-2 Grąd subkontynentalny	38,10	3,40	41,50
9190-2 Śródłądowe kwaśne dąbrowy	2,75	3,05	5,80
91D0-2a Sosnowe bory bagienne typowe	5,25 (7,30)	-	5,25 (7,30)
91E0b Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe	39,91 (40,71)	4,61	44,52 (45,32)
91P0 Jodłowy bór świętokrzyski	28,52	78,64	107,16
91T0 Śródłądowy bór chrobotkowy	21,21	-	21,21
R-m d-stany	268,17	101,21	369,38
Łącznie z pow. nieleśną	271,24	107,03	378,27

Ponadto w sześciu wydzieleniach drzewostanowych obrębu Przysucha siedliska przyrodnicze chronione określono na powierzchniach mniejszych niż 0,50 ha i tam zgodnie z zapisem I KTG nie utworzono odrębnych wydziełów:

- 9170-2	138 b	0,45 ha
	209 i	0,23 ha
- 91E0b	116 c	0,43 ha
- 91P0	183 c	0,05 ha
- 91T0	49 d	0,03 ha
	51 a	0,05 ha
	Σ =	1,24 ha

4.8. Funkcje lasu i kategorie ochronności

Przyjęty w obecnym opracowaniu podział lasów Nadleśnictwa Przysucha na grupy ze względu na pełnione przez nie funkcje i kategorie ochronności w ramach lasów ochronnych przedstawia tabela 24.

Tabela 24. Podział lasu na grupy oraz kategorie ochronności

Lp.	Grupy lasu	Pow. leśna					
		Obr. Przysucha		Obr. Rzuców		N-ctwo	
		[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Rezerwy	66,48	0,92	189,95	3,89	256,43	2,12
2.1.	Lasy wodochronne	5677,31	78,49	3436,27	70,31	9113,58	75,19
2.2.	Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, wodochronne	40,66	0,56	21,15	0,43	61,81	0,51
2.3.	Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	28,94	0,40	-	-	28,94	0,24
2.4.	Lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne	-	-	865,77	17,71	865,77	7,14
2.5.	Lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębego, znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne	-	-	14,86	0,30	14,86	0,12
2.6.	Lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębego, wodochronne	6,32	0,09	-	-	6,32	0,05
2.7.	Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, wodochronne	3,72	0,05	65,46	1,34	69,18	0,57
2.8.	Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa, wodochronne	27,75	0,39	-	-	27,75	0,23
2.	Lasy ochronne (razem 2.1 – 2.8)	5784,70	79,98	4403,51	90,09	10188,21	84,05
3.	Lasy gospodarcze	1381,82	19,10	294,18	6,02	1676,00	13,83
4.	Razem	7233,00	100,00	4887,64	100,00	12120,64	100,00

Drzewostany rezerwatowe opisano w rozdz. 4.7.1.

Dotychczasowy podział lasu na kategorie ochronności określała Decyzja Ministra Środowiska z dnia 18 kwietnia 2001 roku. Zgodnie z postanowieniem I KTG przeprowadzono weryfikację dotychczasowego zasięgu lasów ochronnych i podziału na kategorie ochronności.

Obecny zasięg i podział na kategorie ochronności uwzględnia zaistniałe do 31.12.2009 r. zmiany w tym zakresie, tj.:

- ustanowienie stref ochrony ptaków (bielik, bocian czarny),
- wyodrębnienie siedlisk wyżynnych pełniących funkcję wodochronną,
- zaliczenie do kategorii ochronności (ustalonej jako wiodąca) – lasów stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody zbiorowisk roślinnych o największych wartościach przyrodniczych (rozdz. 4.7.3),
- zmiany granic pododdziałów,
- aktualizację powierzchni pododdziałów,
- zmiany w stanie posiadania.

W związku z powyższym, w porównaniu do stanu sprzed 10 lat, powierzchnia lasów ochronnych wzrosła z **2494,85 ha** do **5784,70 ha w obrębie Przysucha** (wzrost o 132%) oraz z **2443,69 ha** do **4403,51 ha w obrębie Rzuców** (wzrost o 80%).

Przyjętą w obecnym opracowaniu lokalizację lasów ochronnych i podział lasów ochronnych na poszczególne kategorie ochronności, przyjęto zgodnie z Decyzją Ministra Środowiska z dnia 2010 roku.

Poniżej zamieszczono szczegółowy wykaz powierzchni i lokalizacji kategorii ochronności w ramach obrębów leśnych:

1. Lasy ochronne w obrębie leśnym Przysucha o łącznej powierzchni 5784,70 ha, w tym:

- a) Lasy wodochronne o powierzchni **5677,31 ha**, w pododdziałach: 3 m,n,p,r,x,y,ax,cx,dx, 4 w, 5 b, 12 d-h, 13 d,g-i, 21 f-h,j, 26 a,c, 28 a-i,k-p, 29 a, 30 a,b,d-l, 32 a-c,g-i, 34 c-g,j-l, 36 a, 38 a-j, 48A a-l, 50 h-m, 52 c-g,i, 54 a-d, 55 a-f, 56 a-h, 57 b,d-h, 58 a-c, 59 a,b, 60 c,d,bx, 61 a-j, 62 a,d,g,h,l, 63 a-d,g,j, 64 a-c, 65 a-g, 66 a-f, 67 a-f,h-j, 68 a-g, 69 a-c,f-k, 70 c-j, 71 a-f, 72 a-g, 73 a-c, 74 a, 75 a-j, 76 a-g, 77 a-g, 78 a-f, 79 a-c,i-k, 80 a,b,g-i, 81 a-g, 82 a-h,j-m, 83 a-g, 84 a,b, 85 a-f, 86 a-c, 87 a-h, 88 a-f, 89 a-k, 90 a,b, 91 a,b, 92 a-k, 93 a-d, 94 a-j, 95 a-g, 96 a-f, 97 a-f, 98 a-c, 99 a-i, 100 a-i, 101 a-d, 102 a-d, 103 a-g, 104 a,b,d,g,h, 105 a-l, 106 a-d,h-k, 107 a-f, 108 a-d, 109 a-g, 110 a-c, 111 a-f, 111A a-m, 112 f, 113 b,c,f,g, 114 a-j, 115 a-g, 116 a-d, 117 a-g, 118 a-i, 119 a-k, 120 a-k, 121 a-f, 122 a-i, 123 a-d,g-j, 124 a-c, 125 a-h, 126 a-c, 127 a-f, 128 a-d, 129 a-g, 131 d,f, 132 k-m, 133 b-g, 134 a,b, 135 a-f, 136 a-h, 137 a-g, 138 a-d,h,i, 139 a,b,g-j, 140 a-f, 141 a-d, 142 a-f, 143 a,b, 144 a-k, 145 a-h, 146 a-g, 147 a-c, 148 a-i, 149 d-n, 150 a-d, 151 a-m, 152 a-h, 153 a-p, 154 a-f,h,j-m,p, 155 a-h,k,l, 156 a-c, 157 a,d, 158 a,f,g,i, 159 a-c,g-j, 160 a,b,d,g,i-m, 161 a-j,l, 163 d, 164 b,c,h,i,k, 165 a-h, 166 a-f, 167 a-f, 168 a-g, 169 a-d,i,j, 170 a,b,g-i, 171 c-f, 172 b,c,f,g, 173 b-k, 174 a-c, 175 a,c,f-h, 177 a-g,i-l, 178 a-j, 179 a-l, 180 a-j, 181 a-h, 182 a-g, 183 g,h, 184 f-h, 185 a-i, 186 a-k, 187 a-k, 188 a-d,g-n, 189 a-d, 190 a-k, 191 a-f, 192 a-c, 193 a-d, 194 a-f, 195 a-f, 196 a-f, 197 a-f, 198 a-g, 199 a-h,k, 199A a-d,g,h, 200 a-h, 201 a-d, 202 a-h, 203 a-c, 204 a-f, 205 a-g, 206 a-g,i-k, 207 a-g, 208 a-d, 209 a-c-l, 210 a,c,i,k-m, 210A a-l, 211 a,c,f-j,o-z, 212 a-g,j, 213 a-f,i,j, 214 a-i, 215 a,b, 216 a-m, 217 a-g,i-n,p-t, 218 a-h, 219 a-k, 220 a-l, 221 a,d-h, 221A g, 222 a,b,f-h, 223 a-g, 224 a-h, 225 a-i, 226 a-j, 227 a-j, 228 a-m, 229 a-j, 230 a-h, 231 a,b, 232 a,b,g-k, 233 a-g, 234 a-g,i-n, 235 a-f, 236 a-k, 237 a-f, 238 a-h, 239 a-j, 240 a-f, 241 a-c, 242 a, 243 a-c, 244 a,b,d-j, 245 a-f,i,j,n,o,r-t, 247 a-f, 248 h-l, 250 a,b, 251 a,b,f, 252 a-c,f-j, 253 a,b,d,f, 254 a,b,f-h,j,k, 255 c, 257 d-h;
- b) Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, wodochronne – o powierzchni **40,66 ha**, w pododdziałach: 3 s-w,z, 5 a, 57 a,c,i, 67 g,k, 69 d, 70 b, 79 d,f,h, 80 d, 113 a, 212 h, 221A d, 222 c, 234 h, 252 d, 253 c;
- c) Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody o powierzchni **28,94 ha**, w pododdziałach: 31 h-k, 34 b, 36 b, 44 d, 348 b,c,f,g;

- d) Lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębnego, wodochronne o powierzchni 6,32 ha, w pododdziałach: 209 b;
- e) Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, wodochronne o powierzchni 3,72 ha, w pododdziałach: 156 d,g;
- f) Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa, wodochronne o powierzchni 27,75 ha, w pododdziałach: 139 c-f.

2. Lasy ochronne w obrębie leśnym Rzuców o łącznej powierzchni 4403,51 ha, w tym:

- a) Lasy wodochronne o powierzchni 3436,27 ha, w pododdziałach: 1 a-g, 2 a-h, 3 a,b, 4 a-k, 5 a-j, 6 a-m, 7 a-g, 8 a-l, 9 a,b,g-m,o, 10 a-g, 11 a-g, 12 a,b, 13 a-c, 14 a-h, 15 a-i, 16 a-f,o-w, 17 a-i, 18 a-j, 19 a-i, 20 a-h, 21 a-i,k-m, 22 a-g, 23 a-c,f, 24 a-g, 25 a,b, 26 a-g, 27 a-c, 28 a-i, 29 a-g, 30 a-g, 31 a-d, 32 a,f, 33 a,b, 34 a, 35 a, 36 a-d, 37 a-c, 38 a-d, 39 a-f, 40 a-g, 41 a-f, 42 a-c, 43 a-i,k,m,n,r,s,t,y, 44 a-g,i-k,n-r,w-y, 45 a,c, 46 a-g, 47 g-j, 49 a,b,d,f, 50 a,c-g, 51 a-d, 52 a-f, 53 a-c, 54 a-i, 55 a-g, 56 a-j, 57 a,b, 58 a-g, 59 a-g, 60 a-d,g-j, 61 w-dx, 62 a,d,g-l, 63 a-c,f,h-j, 73 p, 99 j,l, 103 a-f, 104 a-d,g-i, 105 a,d,f,h,i, 108 a-d, 109 a-f, 110 a-d, 111 a-g, 112 a-f, 113 a-d, 114 a-c, 115 a,b,d,f, 116 a-f, 117 a-d, 118 a-h, 119 a-f, 120 a-c, 121 a,b, 122 a-h, 123 a-f, 127 a-c, 128 a-g, 129 a-d, 130 a,c-k,m, 131 a,b, 132 a,b, 133 a-f, 134 a-d, 135 a,b, 136 a,b, 137 a-c, 138 a, 139 a,b, 140 a,c-f, 141 d-h, 142 f,g, 143 a-i, 144 a, 145 a-c,h,i, 146 a-f,h, 147 a-f, 148 a-f, 149 a-g, 150 a-d, 151 a-f, 152 a-h, 153 a-c, 154 a, 155 a,b, 156 a-f, 157 a-f, 158 a-g, 159 a-d, 160 a-c,f,g, 161 a-c,f-j, 162 a,d,g, 163 b, 164 a-g, 165 a-c, 166 a-i, 167 a,d,g-j, 168 a-c, 169 a-c, 170 a-g, 171 a-g, 172 a-h, 173 a-d, 174 a,c,d, 175 b, 176 a-c, 177 a-c, 178 a,c,d,h;
- b) Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, wodochronne – o powierzchni 21,15 ha, w pododdziałach: 9 c,d, 21 j, 62 f,m, 144 b, 145 d,f, 178 b;
- c) Lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne o powierzchni 865,77 ha, w pododdziałach: 64 b-i, 65 a-c,f, 66 a-b, 67 a, 68 a-c, 69 a-d, 70 a-d, 71 a-c, 72 a-h, 73 a-g,i,m,n, 74 a-f, 75 a-d, 76 a-d, 77 a,b, 78 a-j, 79 a-i, 80 a-c,f,g,i, 81 a-h,k-m, 82 a-d, 83 a-c, 84 a,b, 85 a-f, 86 a-g, 87 a-f, 88 a-g, 89 a-d, 90 a-c, 91 a-c, 92 a,d,f,i,j, 93 a,d-j, 94 a-c, 95 a-c, 96 a-g, 97 a-f, 98 a-d, 99 a-i, 100 a-h, 101 a-d, 102 a-g;
- d) Lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębnego, znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne o powierzchni 14,86 ha, w pododdziałach: 92 b,g,h, 93 b,c;
- e) Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, wodochronne o powierzchni 65,46 ha, w pododdziałach: 105 b,c,g, 162 c,f, 163 a,c, 174 b, 175 a.

Lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych to tzw. **glebowe powierzchnie wzorcowe (GPW)**. Zostały one utworzone na podstawie pisma OZLP Łódź z dnia 7 grudnia 1979 r. znak P-Z-710-29/79 w sprawie weryfikacji glebowych powierzchni wzorcowych. Celem GPW jest najpełniejsze zabezpieczenie wzorców gleb typowych dla danego regionu przed szkodliwymi zmianami ich morfologii oraz właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych. GPW mają stanowić trwałą bazę porównawczą (kontrolną) umożliwiającą przyrodniczą i ekonomiczną ocenę skuteczności metod gospodarowania w lasach. Przyjmuje się, że na terenach GPW stosowanie środków chemicznych jest niedopuszczalne, dlatego kładzie się nacisk na działalność profilaktyczną.

5. Charakterystyka stanu lasu i zasobów drzewnych

Pełny obraz parametrów wyrażonych w liczbach bezwzględnych i procentowych, charakteryzujących zasoby drzewne, potencjał produkcyjny i stan lasu, zawierają tabele II, III, IV, Va, Vb, VI i VIIIa, które zamieszczono w części tabelarycznej niniejszego elaboratu oraz w opisach taksacyjnych. Zgodnie z § 74 obowiązującej IUL, tabelę III sporządzono dla poszczególnych obrębów leśnych oraz nadleśnictwa łącznie, a pozostałe tylko dla obrębów leśnych.

5.1. Sposób inwentaryzacji zasobów drzewnych

Inwentaryzacja zasobów drzewnych w ramach obrębów leśnych, od II klasy wieku wzwyż, przeprowadzona została według statystycznej metody reprezentacyjnej. W I klasie wieku inwentaryzację miąższości oparto o taksację wzrokową.

Całość prac, zgodnie z obowiązującą IUL, wykonano w trzech etapach:

Etap pierwszy - szacunek zasobności drzewostanów (podczas sporządzania opisu taksacyjnego) z wykorzystaniem powierzchni próbnych relaskopowych, określenie bonitacji i zadrzewienia na podstawie „Tabel zasobności i przyrostu drzewostanów” opracowanych przez Bolesława Szymkiewicza (Wydanie V, PWRiL Warszawa 1986).

Etap drugi - inwentaryzacja zasobów miąższości obrębu leśnego statystyczną metodą reprezentacyjną z zastosowaniem warstw gatunkowo-wiekowych oraz losowego rozdziału prób pomiarowych. Do obliczeń użytych zostało 2202 powierzchnie (1018 w obrębie Przysucha i 1184 w obrębie Rzuców).

Etap trzeci - wyrównanie miąższości oszacowanej w drzewostanach do miąższości ustalonej dla klas i podklas wieku w wyniku pomiaru miąższości statystyczną metodą reprezentacyjną w warstwach gatunkowo-wiekowych, z wykorzystaniem równań regresji.

Wykaz parametrów warstw stratyfikacyjnych, jak również warstw o powierzchni mniejszej od 30 ha włączonych do warstw podobnych gatunków panujących, przedstawiono w tabelach 25 i 26.

Tabela 25. Warstwy stratyfikacyjne

Nr warstwy	Klasa wieku	Gatunek panujący	Powierzchnia [ha]	Liczba prób	Miąższość [m ³]	Błąd procentowy
1	2	3	4	5	6	7
Obręb PRZYSUCHA						
1	IIa	SO	409,39	25	57567	6,0814
2	IIb	SO	517,41	39	100625	6,6091
3	IIb	JD	161,00	20	14675	17,2342
4	IIb	BRZ	80,31	11	14425	13,0344
5	IIIa	SO	675,02	66	186350	4,4470
6	IIIa	OL	34,84	5	5217	14,8815
7	IIIa	JD	67,29	9	10792	19,9082
8	IIIa	BRZ	89,98	12	14993	12,0670
9	IIIb	SO	504,18	59	141229	4,7614
10	IIIb	JD	83,10	15	18629	11,2066
11	IIIb	BRZ	86,11	11	21736	10,0763
12	IVa	SO	802,43	106	244237	3,1108
13	IVa	DB	131,88	22	42252	6,4365
14	IVa	BRZ	61,93	9	12677	8,9906
15	IVb	SO	744,78	124	264035	2,6189
16	IVb	JD	52,60	10	19089	9,5223
17	KOKDO	SO	208,79	57	53705	6,2941
18	KOKDO	JD	94,09	31	19051	9,3159
19	KOKDO	DB	141,55	35	31564	6,6262
20	KOKDO	BRZ	160,52	43	33400	6,2628
21	KOKDO	BK	93,29	30	19835	8,8418
22	Va	SO	445,44	80	159733	2,6430
23	Va	JD	33,93	6	9926	16,8095
24	Va	DB	85,01	17	29883	8,4564
25	Vb	SO	298,39	63	114054	3,5093
26	Vb	BK	46,35	10	12091	9,5987
27	VI	SO	182,14	45	64422	4,1015
28	VI	DB	161,58	41	46871	4,7703
29	VI	BK	56,91	17	20829	6,5541

tabela 25. c.d.

1	2	3	4	5	6	7
Obręb RZUCÓW						
1	IIa	SO	80,19	7	11735	16,7470
2	IIa	BRZ	50,96	4	5920	7,9410
3	IIb	SO	104,00	9	23065	14,1396
4	IIb	JD	164,21	29	19393	13,1564
5	IIb	BRZ	68,04	13	9145	20,1061
6	IIIa	SO	137,81	20	37189	10,8007
7	IIIa	JD	196,05	33	34671	9,1037
8	IIIa	BRZ	66,07	9	13302	23,9948
9	IIIb	SO	199,12	34	60283	5,8932
10	IIIb	JD	77,66	13	14358	11,9079
11	IIIb	DB	81,73	15	18042	13,1404
12	IIIb	BRZ	31,93	4	8424	6,5921
13	IVa	SO	297,37	55	100517	3,8579
14	IVa	JD	82,25	20	22161	6,1045
15	IVa	DB	93,12	21	25307	5,5290
16	IVb	SO	277,56	62	99247	3,6523
17	IVb	JD	91,67	24	33300	5,2457
18	IVb	BK	60,38	13	17487	9,0971
19	KOKDO	SO	572,74	215	157491	3,0421
20	KOKDO	JD	162,51	68	44408	5,9523
21	KOKDO	DB	144,22	63	34045	5,8830
22	KOKDO	BRZ	78,55	35	15494	8,4397
23	Va	SO	271,66	68	100127	4,2535
24	Va	JD	94,36	24	32957	6,1354
25	Vb	SO	370,74	106	145845	3,3502
26	Vb	JD	54,76	18	18533	6,8055
27	VI	SO	237,45	91	77398	3,6813
28	VI	JD	301,72	111	107546	3,2095

Tabela 26. Warstwy o powierzchni poniżej 30 ha dołączone do innych warstw

Klasa wieku	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Doł. do w-wy nr
1	2	3	4
Obręb PRZYSUCHA			
IIa	OS	4,49	1
IIa	BRZ	29,50	1
IIa	DB	12,08	1
IIa	AK	0,05	1
IIa	ŚW	16,35	1
IIa	GB	0,25	1
IIa	MD	0,54	1
IIa	OL	6,00	1
IIb	OL	10,55	4
IIb	BK	3,66	4
IIb	GB	0,07	4
IIb	OS	11,44	4
IIb	ŚW	16,69	2
IIb	DB	5,29	4
IIb	AK	1,02	4
IIIa	DB.C	1,18	8
IIIa	GB	0,03	8
IIIa	BK	3,03	8
IIIa	DB	22,04	8
IIIa	MD	17,63	5
IIIa	OS	1,94	8
IIIa	ŚW	12,28	5
IIIb	ŚW	0,62	9
IIIb	DB	7,07	11
IIIb	BK	9,24	11
IIIb	MD	1,10	9
IIIb	OS	2,23	11
IIIb	OL	24,31	11
IIIb	JS	3,17	11
IVa	JD	14,24	12
IVa	AK	1,09	14
IVa	BK	11,28	13

1	2	3	4
IVa	SW	8,15	12
IVa	OL	12,73	13
IVa	JS	2,77	13
IVa	DB.C	3,61	13
IVb	BRZ	19,98	15
IVb	DB	24,03	15
IVb	OL	2,31	15
IVb	BK	18,24	15
KOKDO	OL	13,42	20
KOKDO	MD	7,99	17
KOKDO	SW	19,83	17
Va	BRZ	0,98	24
Va	OL	0,35	24
Vb	DB	12,57	26
Vb	JD	21,12	25
Vb	SW	1,08	25
Vb	OL	1,84	26
VI	BRZ	14,90	28
VI	OL	0,96	28
VI	JD	17,78	27
Obręb RZUCÓW			
IIa	OS	7,61	2
IIa	DB	2,42	2
IIa	OL	1,06	2
IIa	SW	0,62	1
IIb	KL	0,66	5
IIb	JW.	2,21	5
IIb	OL	9,50	5
IIb	GB	0,44	5
IIb	OS	3,29	5
IIb	SW	5,17	4
IIb	DB	21,60	5
IIIa	SW	14,33	7
IIIa	MD	7,69	7
IIIa	GB	0,65	8
IIIa	OL	18,96	8

1	2	3	4
IIIa	DB	12,90	8
IIIa	OS	1,31	8
IIIb	OS	5,16	11
IIIb	SW	2,33	9
IIIb	OL	9,29	11
IIIb	MD	11,33	9
IVa	GB	0,72	15
IVa	BRZ	28,57	15
IVa	SW	2,30	13
IVa	MD	3,27	13
IVa	OL	9,83	15
IVb	BRZ	2,52	18
IVb	SW	4,03	16
IVb	DB	24,49	18
KOKDO	OL	2,84	21
KOKDO	SW	5,11	19
Va	SW	8,37	23
Va	DB	6,41	23
Vb	DB	7,26	25
Vb	BRZ	5,94	25
Vb	SW	1,24	25
VI	BK	20,72	28
VI	DB	18,67	28
VI	MD	3,65	28

5.2. Gatunki budujące drzewostany nadleśnictwa

Poniżej przedstawiono zestawienia oraz diagramy, które dla obrębów leśnych i nadleśnictwa ogółem, obrazują takie zagadnienia jak:

- o powierzchnię i procentowy udział drzewostanów wg gatunków panujących w powierzchni leśnej,
 - o miąższość i procentowy udział drzewostanów wg gatunków panujących w zapasie powierzchni leśnej,
 - o miąższość i procentowy udział gatunków rzeczywistych w zapasie powierzchni leśnej zalesionej,
 - o zmiany udziału powierzchniowego gatunków panujących pomiędzy III i IV rewizją urzędzeniową,
 - o udział powierzchni drzewostanów wg klas bonitacji gatunków panujących.
- Dokonano również interpretacji danych i zapisano wynikające z tego wnioski.

Tabela 27. Udział powierzchniowy drzewostanów wg gatunków panujących

Gatunek	Obr. Przsucha		Obr. Rzuców		N-ctwo	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
1	2	3	4	5	6	7
So	5117,15	70,75	2812,60	57,55	7929,75	65,42
Md	34,30	0,47	35,01	0,72	69,31	0,57
Św	82,23	1,14	43,67	0,89	125,90	1,04
Jd	557,64	7,71	1158,87	23,71	1716,51	14,16
Bk	254,92	3,52	61,74	1,26	316,66	2,61
Db	579,52	8,01	396,22	8,11	975,74	8,05
Db.c	5,57	0,08	-	-	5,57	0,05
Kl	-	-	0,66	0,01	0,66	0,01
Jw	-	-	2,21	0,05	2,21	0,02
Js	5,94	0,08	-	-	5,94	0,05
Gb	1,12	0,02	1,81	0,04	2,93	0,02
Brz	436,71	6,04	280,76	5,74	717,47	5,92
OI	135,59	1,87	76,29	1,56	211,88	1,75
Ak	2,16	0,03	-	-	2,16	0,02
Os	20,15	0,28	17,80	0,36	37,95	0,31
R-m	7233,00	100,00	4887,64	100,00	12120,64	100,00

Ryc.10. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących

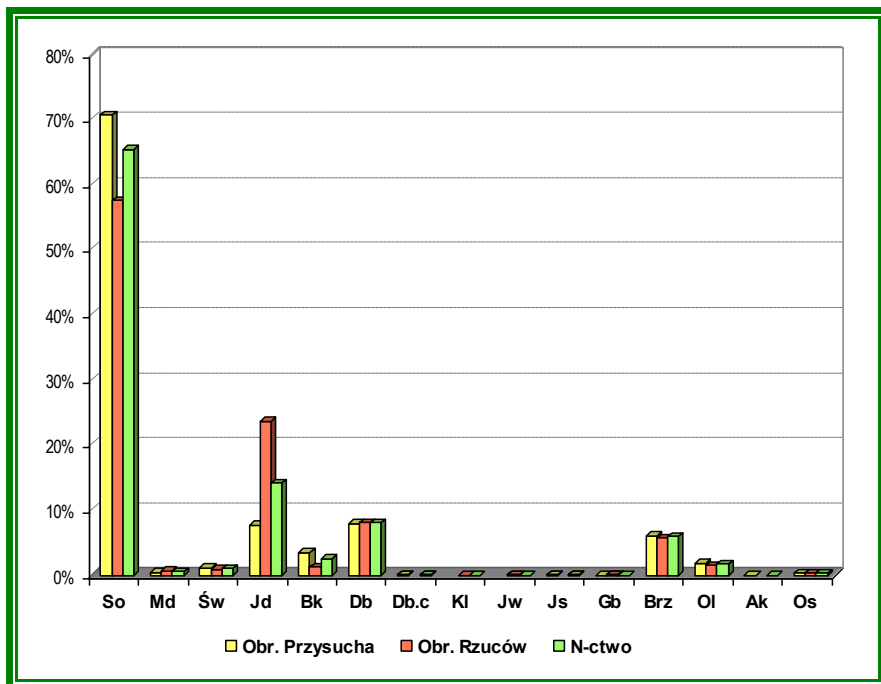
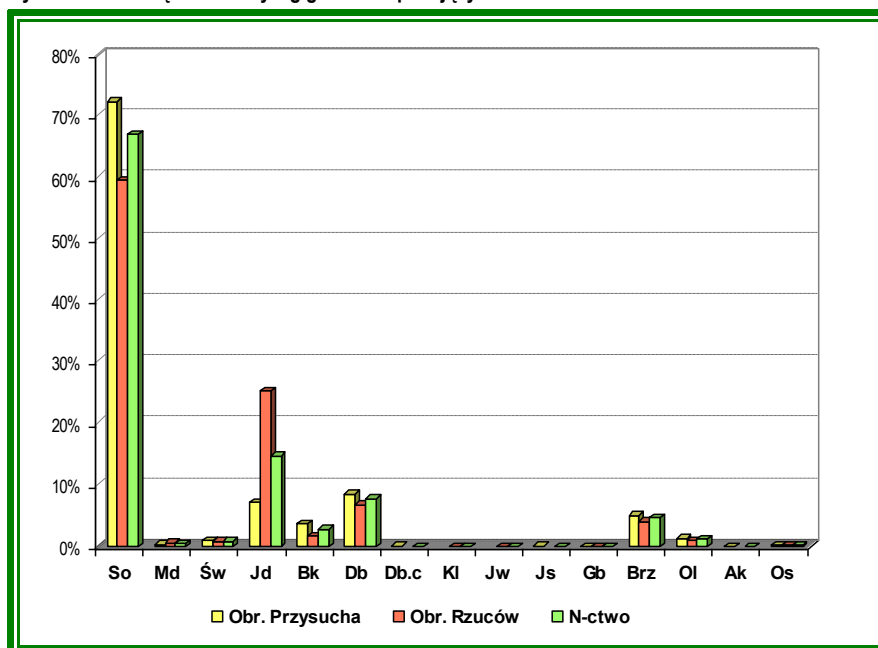

Tabela 28. Udział miąższościowy drzewostanów wg gatunków panujących

Gatunek	Obr. Przysucha		Obr. Rzuców		N-ctwo	
	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ brutto]	[%]
1	2	3	4	5	6	7
So	1311411	72,43	776936	59,60	2088347	67,05
Md	6855	0,38	7114	0,55	13969	0,45
Św	16522	0,91	10470	0,80	26992	0,87
Jd	130131	7,18	329532	25,28	459663	14,76
Bk	68049	3,76	22037	1,69	90086	2,89
Db	155456	8,58	88225	6,77	243681	7,82
Db.c	995	0,05	–	–	995	0,03
Kl	–	–	50	0,00	50	0,00
Jw	–	–	450	0,03	450	0,01
Js	1125	0,06	–	–	1125	0,04
Gb	30	0,00	310	0,02	340	0,01
Brz	91667	5,06	52877	4,06	144544	4,64
Ol	24518	1,35	12967	0,99	37485	1,20
Ak	425	0,02	–	–	425	0,01
Os	4010	0,22	2765	0,21	6775	0,22
R-m	1811194	100,00	1303733	100,00	3114927	100,00

Ryc.11. Udział miąższościowy wg gatunków panujących

Gatunkiem dominującym w lasach N-ctwa Przysucha jest sosna, która jako gatunek panujący obejmuje 65% powierzchni leśnej i 67% zapasu drzewostanów. Duże znaczenie lasotwórcze posiadają również: jodła o udziałach 14% powierzchniowo i 15% miąższościowo oraz dąb – po ok. 8% i brzoza – niecałe 5% powierzchni i 6% zapasu. Warto też zwrócić uwagę na buka, którego znaczenie rośnie, a udział w obrębie Przysucha dochodzi do 4%.

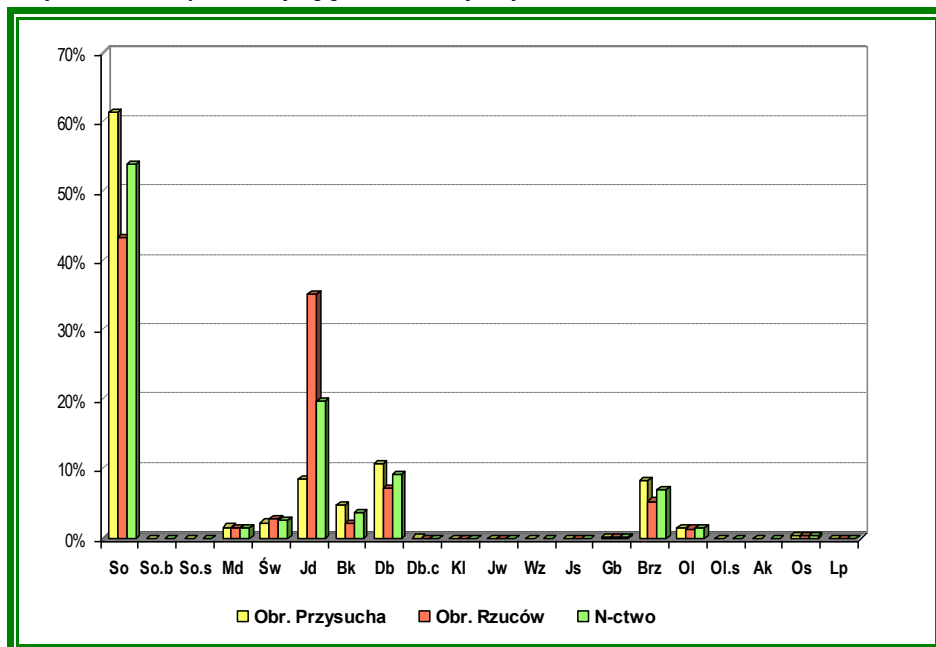
Proporcje pomiędzy tymi gatunkami układają się inaczej w obrębach leśnych. W obrębie Przysucha udział panującej sosny przekracza 70% powierzchni i zapasu, udziały panujących jodły i dębu są bardzo zbliżone (7-9%), a brzozy niewiele mniejszy. W obrębie Rzuców natomiast panującej jodły jest trzykrotnie więcej (ok. 25%) niż dębu, co przy podobnym jak w poprzednim obrębie udziale dęba i brzozy, oznacza wyraźnie mniejszy udział panującej sosny (poniżej 60%).

W przeważającej mierze sosna jako gatunek panujący jest elementem pożądanym. Jest jej jednak wciąż za dużo na siedliskach *lasów wyżynnych* – 28% (oba warianty uwilgotnienia) i części *lasów mieszanych wyżynnych*, co wiąże się z zadaniem przebudowy porastających je d-stanów. Problem przebudowy dotyczy także d-stanów z panującymi dębem i brzozą, o czym napisano w dalszej części.

Tabela 29. Udział miąższościowy wg gatunków rzeczywistych (pow. zalesiona)

Gatunek	Obr. Przsuscha		Obr. Rzuców		N-ctwo	
	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ brutto]	[%]
1	2	3	4	5	6	7
So	1107705	61,47	563305	43,38	1671010	53,92
So.b	30	0,00	–	–	30	0,00
So.s	235	0,01	–	–	235	0,01
Md	29120	1,62	19930	1,53	49050	1,58
Św	41195	2,29	37395	2,88	78590	2,53
Jd	155535	8,63	457785	35,25	613320	19,78
Bk	85510	4,74	28760	2,21	114270	3,69
Db	194545	10,79	94260	7,26	288805	9,31
Db.c	1480	0,08	85	0,01	1565	0,05
Kl	25	0,00	65	0,01	90	0,00
Jw	220	0,01	395	0,03	615	0,02
Wz	40	0,00	–	–	40	0,00
Js	1070	0,06	15	0,00	1085	0,03
Gb	3280	0,18	2025	0,16	5305	0,17
Brz	149230	8,28	69765	5,37	218995	7,06
OI	26065	1,45	18335	1,41	44400	1,43
OI.s	55	0,00	–	–	55	0,00
Ak	995	0,06	–	–	995	0,03
Os	5890	0,33	6305	0,49	12195	0,39
Lp	25	0,00	85	0,01	110	0,00
R-m	1802250	100,00	1298510	100,00	3100760	100,00

Ryc.12. Udział miąższościowy wg gatunków rzeczywistych

Spośród innych niż sosna, jodła, dąb, brzoza, buk czy olsza gatunków lasotwórczych, bardziej uwypuklony po analizie udziału miąższościowego gatunków rzeczywistych, udział posiadają tylko świerk i modrzew. Inne gatunki decydują o bioróżnorodności ekosystemów leśnych, lecz nie mają znaczenia gospodarczego.

Porównanie rzeczywistych udziałów miąższościowych poszczególnych gatunków drzew z udziałem wyliczonym wg gatunków panujących (w skali całego n-ctwa) pokazuje, że największy wzrost w wymiarze bezwzględny (ponad 150 tys. m³) wykazuje jodła, natomiast najbardziej dynamiczny przyrost udziału (kilkukrotnie więcej) dotyczy świerka i modrzewia (jeśli nie liczyć akcesorycznie występującego graba). Trzeba też zauważyć, że jodła jest często rozbita na grupy wiekowe i tworzy wartościowe płyty odnowień, praktycznie opanowując dolne warstwy drzewostanów na dużej części siedlisk wyżynnych, przez co jej wizualna obecność w lasach jest większa. Dotyczy to przede wszystkim obrębu Rzuców, gdzie udział jodły wg gatunków rzeczywistych przekracza 35% i jest tylko o 8% niższy od udziału sosny. Jedynym gatunkiem, którego udział spada, porównując analogicznie, jest sosna. Tak więc wzrost rzeczywistego udziału pozostałych gatunków oznacza, że stanowią one w wielu drzewostanach sosnowych gatunki współpanujące i domieszkowe.

Liczbę 15 gatunków panujących powiększa 5 występujących tylko jako domieszkowe, rzadziej współpanujące.

Należy zaznaczyć, że w przytoczonych wyżej danych nie uwzględniono gatunków, których udział i formę występowania w konkretnych drzewostanach określono jako: „pojedynczo” lub „miejscami”.

Tabela 30. Zmiany udziału powierzchniowego panujących gatunków drzew między III i IV rewizją PUL

Gatunek	Nadleśnictwo					
	III rewizja		IV rewizja		Wzrost / Spadek	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
1	2	3	4	5	6	7
So	7824,85	64,79	7929,75	65,42	104,90	1,34
So.s	1,68	0,01	–	–	-1,68	–
Md	51,42	0,43	69,31	0,57	17,89	34,79
Św	110,18	0,91	125,90	1,04	15,72	14,27
Jd	1653,66	13,69	1716,51	14,16	62,85	3,80
Bk	263,29	2,18	316,66	2,61	53,37	20,27
Db	1076,76	8,91	975,74	8,05	-101,02	-9,38
Db.c	5,46	0,04	5,57	0,05	0,11	2,01
Kl	0,72	0,01	0,66	0,01	-0,06	-8,33
Jw	–	–	2,21	0,02	2,21	–
Js	4,53	0,04	5,94	0,05	1,41	31,13
Gb	2,18	0,02	2,93	0,02	0,75	34,40
Brz	865,86	7,17	717,47	5,92	-148,39	-17,14
Ol	194,18	1,61	211,88	1,75	17,70	9,12
Ol.s	1,16	0,01	–	–	-1,16	–
Ak	2,22	0,02	2,16	0,02	-0,06	-2,70
Tp	0,01	0,00	–	–	-0,01	–
Os	19,95	0,16	37,95	0,31	18,00	90,23
R-m	12078,11	100,00	12120,64	100,00	42,53	0,35

Powyższa tabela i poniższy wykres wykazują stosunkowo niewielkie zmiany między III i IV rewizją, jeśli chodzi o udział podstawowych, lasotwórczych gatunków panujących w powierzchni leśnej. Pokazują one jednak trwałą tendencję – systematyczny wzrost udziału jodły, a także buka (przy dość dużej 20% dynamice jego wzrostu wobec ostatniej rewizji), a także tendencję spadkową panujących dębu oraz brzozy (z dynamiką jej spadku 17%).

Udział powierzchni d-stanów z panującym dębem będzie się sukcesywnie zmniejszał, gdyż blisko jej połowa (46%) jest pochodzenia odroślowego, z niską bonitacją i jakością. Ponadto prawie całość odroślowego dębu (90%) przypada na klasę odnowienia bądź na d-stany od VI klasy wieku wwyż, w trakcie przebudowy użytkowaniem rębny lub z zaprojektowanym na bieżące

10-lecie jej rozpoczęciem. Wysoki jest także odsetek powierzchni (45%) przebudowywanych podobnie d-stanów z panującą brzozą.

Ryc.13. Porównanie powierzchni panujących gatunków drzew między III i IV rewizją PUL

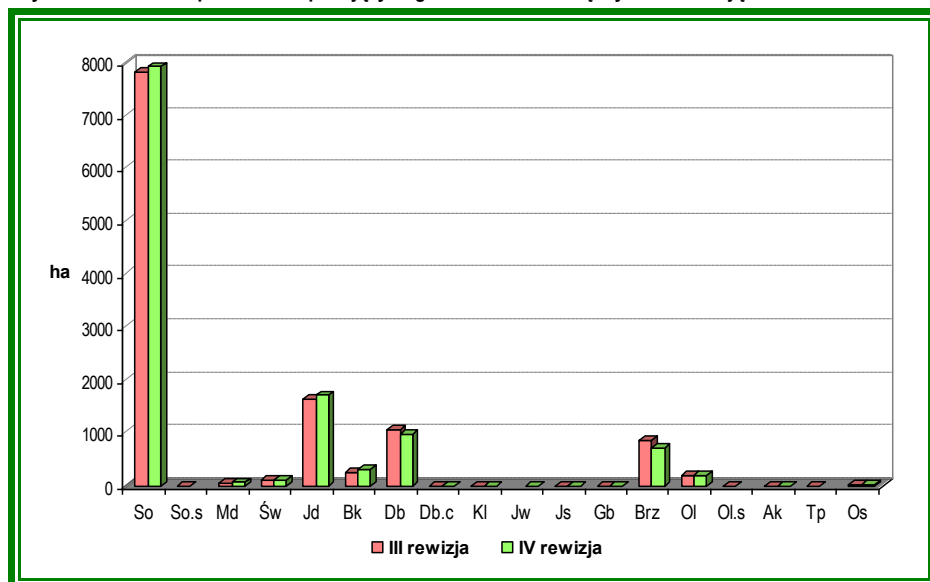

Tabela 31. Udział powierzchni drzewostanów wg klas bonitacji gatunków panujących

Bonitacja	Gatunek panujący															Razem	
	So	Md	Św	Jd	Bk	Db	Db.c	Kl	Jw	Js	Gb	Brz	Ol	Ak	Os	Powierzchnia [ha]	[%]
Obręb PRZYSUCHA																	
IA	1074,66															1074,66	14,95
I	2703,35	26,31	48,56	12,40	65,38	27,62	3,28		2,77		198,46		1,86	17,61	3107,60	43,25	
II	1084,19	1,75	19,17	405,85	125,79	249,25	2,29		3,17	1,04	236,42	48,68	0,05	1,65	2179,30	30,33	
III	183,61	6,24	14,50	139,39	63,28	258,83				0,08	1,83	64,61		0,89	733,26	10,20	
IV	27,93					43,82							19,24	0,25	91,24	1,27	
Razem	5073,74	34,30	82,23	557,64	254,45	579,52	5,57		5,94	1,12	436,71	132,53	2,16	20,15	7186,06	100,00	
Obręb RZUCÓW																	
IA	457,49														457,49	9,39	
I	1619,70	27,27	3,85	17,39	25,59	83,09		0,66	2,21		124,76	1,75		4,32	1910,59	39,23	
II	705,55	7,74	37,39	973,95	36,00	171,64				1,81	138,43	27,71		13,48	2113,70	43,40	
III	18,44		2,43	166,40		83,52					17,57	39,70			328,06	6,74	
IV						57,97						2,30			60,27	1,24	
Razem	2801,18	35,01	43,67	1157,74	61,59	396,22		0,66	2,21		1,81	280,76	71,46	17,80	4870,11	100,00	
NADLEŚNICTWO																	
IA	1532,15														1532,15	12,71	
I	4323,05	53,58	52,41	29,79	90,97	110,71	3,28	0,66	2,21	2,77	323,22	1,75	1,86	21,93	5018,19	41,62	
II	1789,74	9,49	56,56	1379,80	161,79	420,89	2,29		3,17	2,85	374,85	76,39	0,05	15,13	4293,00	35,61	
III	202,05	6,24	16,93	305,79	63,28	342,35				0,08	19,40	104,31		0,89	1061,32	8,80	
IV	27,93					101,79						21,54	0,25		151,51	1,26	
Razem	7874,92	69,31	125,90	1715,38	316,04	975,74	5,57	0,66	2,21	5,94	2,93	717,47	203,99	2,16	12056,17	100,00	

Ryc.14. Udział powierzchni d-stanów wg klas bonitacji gatunków panujących w n-ctwie

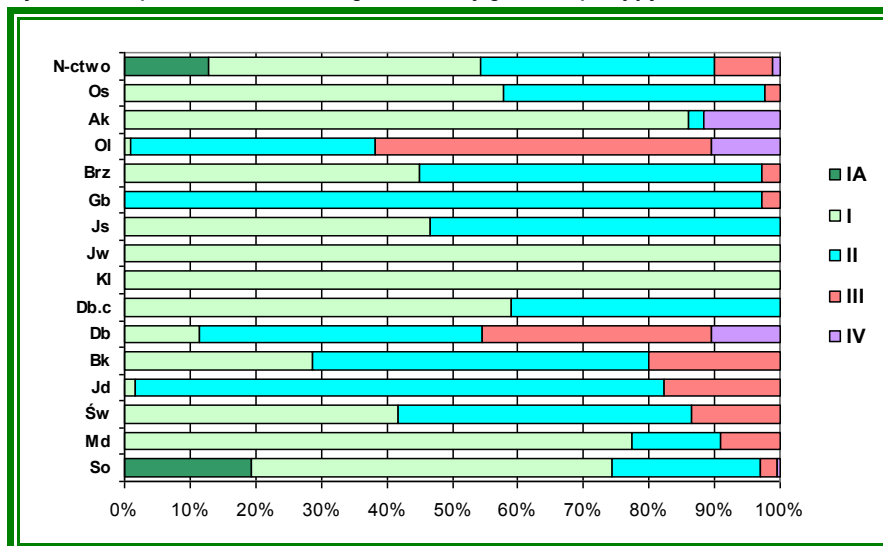

Tabela 31 wraz z obrazującym ją diagramem (ryc. 14), zestawione w oparciu o bonitacje panujących gatunków drzew, wskazują na bardzo dobrą lub dobrą dynamikę wzrostu gatunków budujących drzewostany N-ctwa Przysucha, co nadmieniono już wcześniej (rozdz. 4.4).

Udział powierzchni wyższych klas bonitacji, tj. **IA**, **I**, **II** jest nieco większy w obrębie Rzuców – 92,0% powierzchni drzewostanów, wobec 88,5% w obrębie Przysucha.

Większe różnice pomiędzy obrębami leśnymi pokazują się, jeśli wziąć pod uwagę tylko **IA** i **I** bonitacje: tym razem więcej d-stanów z takimi bonitacjami gatunków panujących jest w obrębie Przysucha – 58,2%, a w obrębie Rzuców ich udział osiąga 48,6%. Jeszcze większa różnica pokazuje się w udziale d-stanów z **II** bonitacją – tych jest znacznie więcej w obrębie Rzuców (43,4%) niż w obrębie Przysucha (30,3%). Wy tłumaczeniem tego są bardzo dobre bonitacje drzewostanów sosnowych w obu obrębach leśnych – ok. 74% ich powierzchni posiada I lub Ia bonitację; przy czym ich znaczenie lasotwórcze jest wyraźnie większe w obrębie Przysucha. Natomiast w obrębie Rzuców, przy mniejszym udziale panującej sosny, uwypukla się coraz większy udział d-stanów z panującą jodłą i dominującą tam II bonitacją.

Udział niższych tj. **III** i **IV** klas bonitacji nieznacznie tylko przekracza 10% i zaznacza się najwyraźniej w drzewostanach z panującymi: olszą (61,7% powierzchni) i dębem (45,5% powierzchni), jeśli nie liczyć akcesorycznie występującej jako panująca akacji. **IV** klasę bonitacji stwierdzono jeszcze tylko w d-stanach sosnowych na fragmentach siedlisk *boru suchego*, *świeżego* i *mieszanego bagiennego* w obrębie Przysucha.

5.3. Struktura wiekowa drzewostanów

Struktura wiekowa drzewostanów, w oparciu o powierzchnię oraz miąższość klas i podklas wieku, przedstawiona została w postaci zaprezentowanych poniżej syntetycznych zestawień oraz obrazujących te zestawienia diagramów.

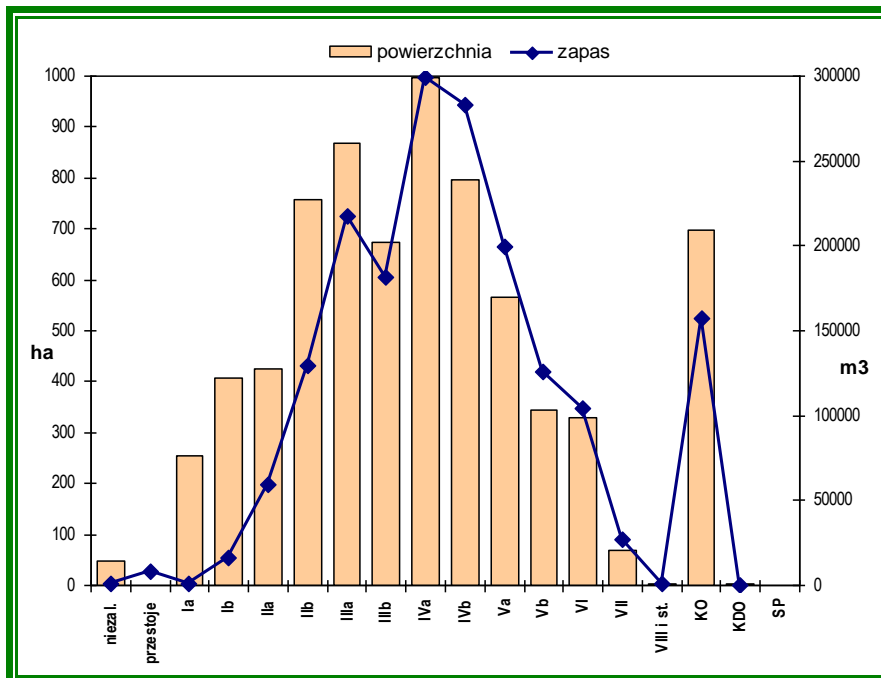
Tabela 32. Udział powierzchniowy drzewostanów w klasach i podklasach wieku

Klasa wieku	Obręb Przysucha		Obręb Rzuców		Nadleśnictwo	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
1	2	3	4	5	6	7
plazowiny	4,52	0,06	–	–	4,52	0,04
halizny i zręby	19,37	0,27	2,76	0,06	22,13	0,18
w produkcji ubocznej	4,81	0,07	1,82	0,04	6,63	0,05
pozostałe niezalesione	18,24	0,25	12,95	0,26	31,19	0,26
R-m niezalesione	46,94	0,65	17,53	0,36	64,47	0,53
Ia	253,39	3,50	81,84	1,67	335,23	2,77
Ib	406,83	5,63	336,66	6,89	743,49	6,13
IIa	424,99	5,88	133,93	2,74	558,92	4,61
IIb	758,72	10,49	336,25	6,88	1094,97	9,03
IIIa	867,13	11,99	399,93	8,18	1267,06	10,45
IIIb	673,39	9,31	390,44	7,99	1063,83	8,78
IVa	996,24	13,77	472,74	9,67	1468,98	12,12
IVb	797,38	11,02	429,61	8,79	1226,99	10,12
Va	564,38	7,80	366,02	7,49	930,40	7,68
Vb	344,74	4,77	425,50	8,71	770,24	6,36
VI	328,25	4,54	451,93	9,25	780,18	6,44
VII	69,52	0,96	70,15	1,43	139,67	1,15
VIII i st.	2,86	0,04	17,09	0,35	19,95	0,17
KO	696,64	9,63	955,68	19,55	1652,32	13,63
KDO	1,60	0,02	2,34	0,05	3,94	0,03
Bud. przer.	–	–	–	–	–	–
R-m zalesione	7186,06	99,35	4870,11	99,64	12056,17	99,47
Ogółem	7233,00	100,00	4887,64	100,00	12120,64	100,00

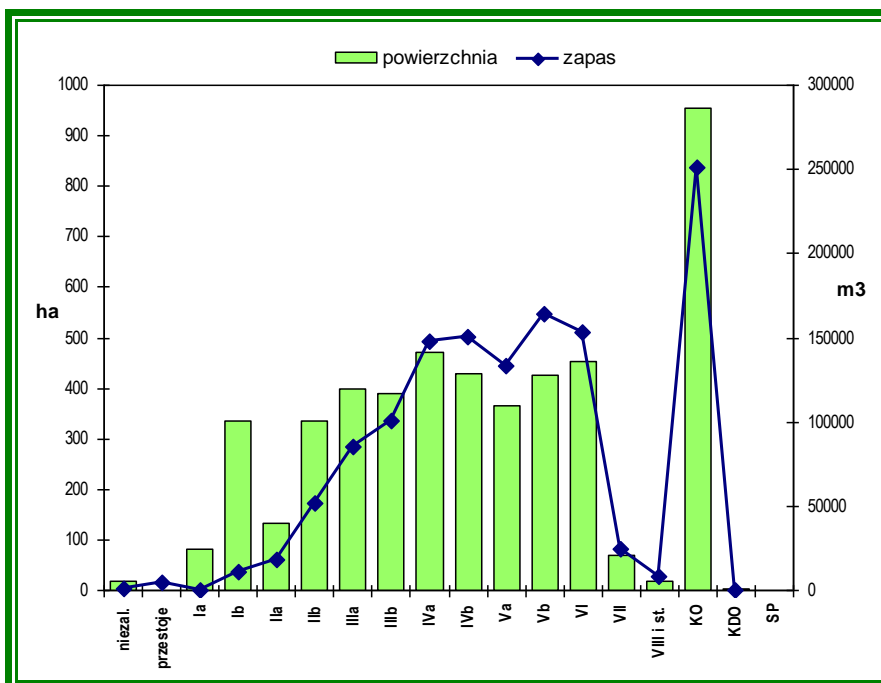
Tabela 33. Udział miąższościowy drzewostanów w klasach i podklasach wieku

Klasa wieku	Obręb Przysucha		Obręb Rzuców		Nadleśnictwo	
	[m ³]	[%]	[m ³]	[%]	[m ³]	[%]
1	2	3	4	5	6	7
plazowiny	120	0,01	–	–	120	0,00
halizny i zręby	314	0,02	27	0,00	341	0,01
w produkcji ubocznej	0	0,00	9	0,00	9	0,00
pozostałe niezalesione	263	0,01	430	0,03	693	0,02
przestoje	8247	0,46	4757	0,36	13004	0,42
Ia	1090	0,06	330	0,03	1420	0,05
Ib	16335	0,90	10855	0,83	27190	0,87
IIa	59040	3,26	17740	1,36	76780	2,47
IIb	129635	7,16	51585	3,96	181220	5,82
IIIa	217185	11,99	85010	6,52	302195	9,70
IIIb	181435	10,02	101010	7,75	282445	9,07
IVa	299110	16,51	147945	11,35	447055	14,35
IVb	283230	15,64	150050	11,51	433280	13,91
Va	199425	11,01	133125	10,21	332550	10,68
Vb	126100	6,96	164385	12,61	290485	9,33
VI	104375	5,76	153350	11,76	257725	8,27
VII	26715	1,48	24100	1,85	50815	1,63
VIII i st.	990	0,05	7820	0,60	8810	0,28
KO	157345	8,69	250780	19,24	408125	13,10
KDO	240	0,01	425	0,03	665	0,02
Bud. przer.	–	–	–	–	–	–
Razem	1811194	100,00	1303733	100,00	3114927	100,00

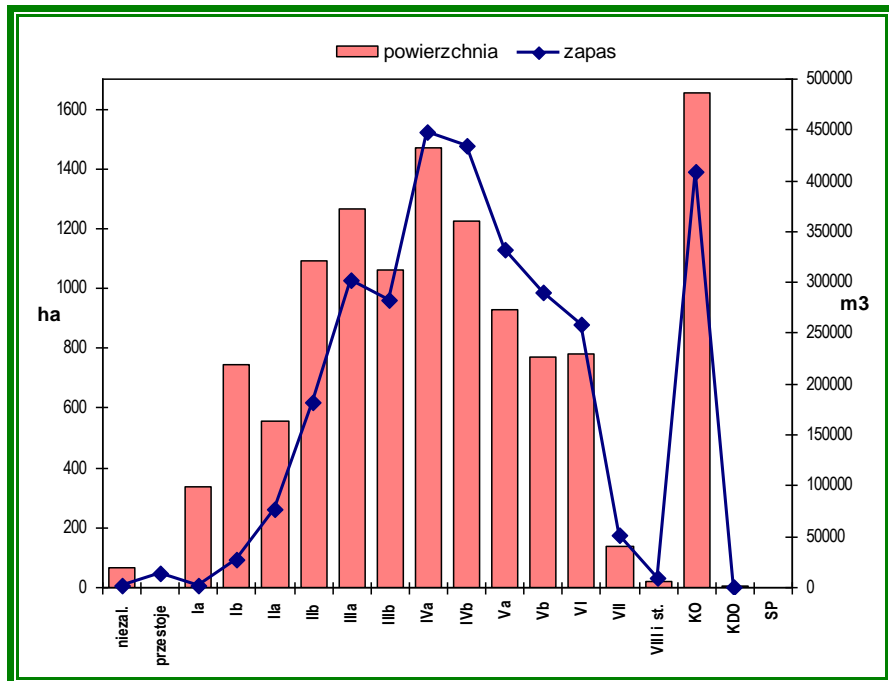
Ryc.15. Struktura wiekowa drzewostanów obrębu Przysucha

Ryc.16. Struktura wiekowa drzewostanów obrębu Rzuców

Ryc.17. Struktura wiekowa drzewostanów N-ctwa Przysucha

Przedstawione na powyższych diagramach, powierzchniowe i miąższościowe rozkłady drzewostanów w podklasach wieku mają charakter nierównomierny i wyglądają zupełnie inaczej w poszczególnych obrębach leśnych.

W obrębie Przysucha dominuje, tak pod względem powierzchni jak i miąższości, IV klasa wieku, a tuż za nią plasuje się III klasa, z wyróżniającymi się podklasami IVa i IIIa.

W obrębie Rzuców udział powierzchniowy podklas od IIb do Vb jest wyrównany (od 7 do 10%); w przedziale tym zawiera się również cała VI klasa wieku oraz Ib podklasa. Wysoki udział powierzchniowy tej ostatniej wynika w znacznej mierze z konieczności odnowienia połaci lasów zniszczonych pożarami z 1992 roku.

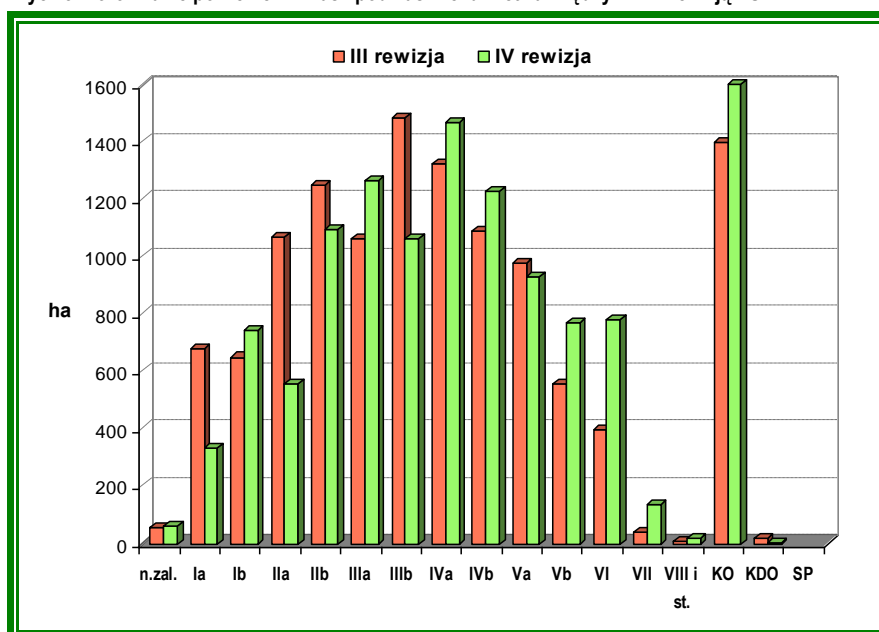
Odrębnym zagadnieniem jest udział klasy odnowienia. W skali całego nadleśnictwa jest to grupa największa powierzchniowo i trzecia (po IVa i IVb podklasach) miąższościowo. W obrębie Rzuców natomiast dominacja klasy odnowienia jest bezwzględna, bowiem przewyższa ona powierzchniowo dwukrotnie następną w kolejności IVa podklasę. Udział klasy odnowienia jest konsekwencją dużej powierzchni siedlisk żyzniejszych i szerokiego zastosowania rębni złożonych. Klasy odnowienia są wiekowo, w górnych warstwach, zaawansowane, a pod osłoną podbite często młodnikami, a niekiedy dolnymi piętrami jodłowymi, bywa że z udziałem buka i domieszkami dębu czy świerka, rzadziej bukowymi i dębowymi.

Poniżej przedstawiono porównanie obecnej struktury wiekowej (IV rewizja PUL) ze strukturą z poprzedniego opracowania urzędzeniowego (III rewizja PUL).

Tabela 34. Zestawienie porównawcze powierzchni w klasach i podklasach wieku wg III i IV rewizji PUL w n-ctwie

Klasa wieku	III rewizja		IV rewizja		Wzrost / Spadek	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
1	2	3	4	5	6	7
plazowiny	0,11	0,00	4,52	0,04	4,41	4009,09
halizny i zręby	47,15	0,39	22,13	0,18	-25,02	-53,06
w produkcji ubocznej	6,89	0,06	6,63	0,05	-0,26	-3,77
pozostałe niezalesione	3,27	0,03	31,19	0,26	27,92	853,82
Ia	680,25	5,63	335,23	2,77	-345,02	-50,72
Ib	650,88	5,39	743,49	6,13	92,61	14,23
IIa	1068,10	8,84	558,92	4,61	-509,18	-47,67
IIb	1251,59	10,36	1094,97	9,03	-156,62	-12,51
IIIa	1064,47	8,81	1267,06	10,45	202,59	19,03
IIIb	1481,69	12,27	1063,83	8,78	-417,86	-28,20
IVa	1323,91	10,96	1468,98	12,12	145,07	10,96
IVb	1091,18	9,03	1226,99	10,12	135,81	12,45
Va	978,72	8,10	930,40	7,68	-48,32	-4,94
Vb	559,99	4,64	770,24	6,36	210,25	37,55
VI	398,09	3,30	780,18	6,44	382,09	95,98
VII	42,24	0,35	139,67	1,15	97,43	230,66
VIII i st.	7,39	0,06	19,95	0,17	12,56	169,96
KO	1399,76	11,59	1652,32	13,63	252,56	18,04
KDO	22,43	0,19	3,94	0,03	-18,49	-82,43
Bud. przer.	-	-	-	-	-	-
Ogółem	12078,11	100,00	12120,64	100,00	42,53	0,35

Ryc.18. Porównanie powierzchni klas i podklas wieku n-ctwa między III i IV rewizją PUL

Rozkłady powierzchni leśnej na podklasy wieku wg III i IV rewizji PUL pokazują, że nastąpiło przesunięcie o 10 lat, z zaburzeniem tej relacji w starszych klasach wieku na skutek użytkowania. Przy czym udział d-stanów w starszych (od Va wzwyż bez KO i KDO) podklasach wieku jest wciąż wysoki – 21,8% wobec 16,5% poprzednio. Konsekwentny spadek powierzchni

Ia podklasy wieku i wzrost powierzchni KO wynika z coraz szerszego zastosowania rębni złożonych i ograniczenia zrębowego sposobu zagospodarowania głównie do uboższych siedlisk borowych.

Strukturę gatunkową podklas wieku w poszczególnych obrębach leśnych i nadleśnictwie ogółem, zestawioną wg gatunków panujących, przedstawiono poniżej.

Tabela 35. Udział powierzchniowy gatunków panujących w podklasach wieku - obręb Przysucha

Gat.	Ia	Ib	Ila	Ilb	IIla	IIlb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII i st.	KO	KDO	R-m
So	241,93	316,17	340,13	500,72	645,11	502,46	780,04	680,22	445,44	276,19	157,21	7,15		180,97		5073,74
Md	1,20	5,84	0,54		17,63	1,10								7,99		34,30
Św		7,23	16,35	16,69	12,28	0,62	8,15			1,08				19,83		82,23
Jd			12,49	161,00	67,29	83,10	14,24	52,60	33,93	21,12	4,89	12,89		94,09		557,64
Bk		23,75	3,11	3,66	3,03	9,24	11,28	18,24	31,94	30,07	26,84			93,29		254,45
Db	3,89	20,11	12,08	5,29	22,04	7,07	101,49	24,03	83,68	12,57	135,12	7,74	2,86	141,55		579,52
Db.c		0,78			1,18		3,61									5,57
Js						3,17	2,77									5,94
Gb		0,77	0,25	0,07	0,03											1,12
Brz	3,17	10,11	29,50	48,28	61,76	40,09	60,84	19,98	0,98			14,90		147,10		436,71
Oi	3,20	22,02	6,00	10,55	34,84	24,31	12,73	2,31	0,35	1,84	0,96			11,82	1,60	132,53
Ak			0,05	1,02			1,09									2,16
Os		0,05	4,49	11,44	1,94	2,23										20,15
R-m	253,39	406,83	424,99	758,72	867,13	673,39	996,24	797,38	564,38	344,74	328,25	69,52	2,86	696,64	1,60	7186,06

Ryc.19. Udział powierzchniowy gatunków panujących w podklasach wieku - obręb Przysucha

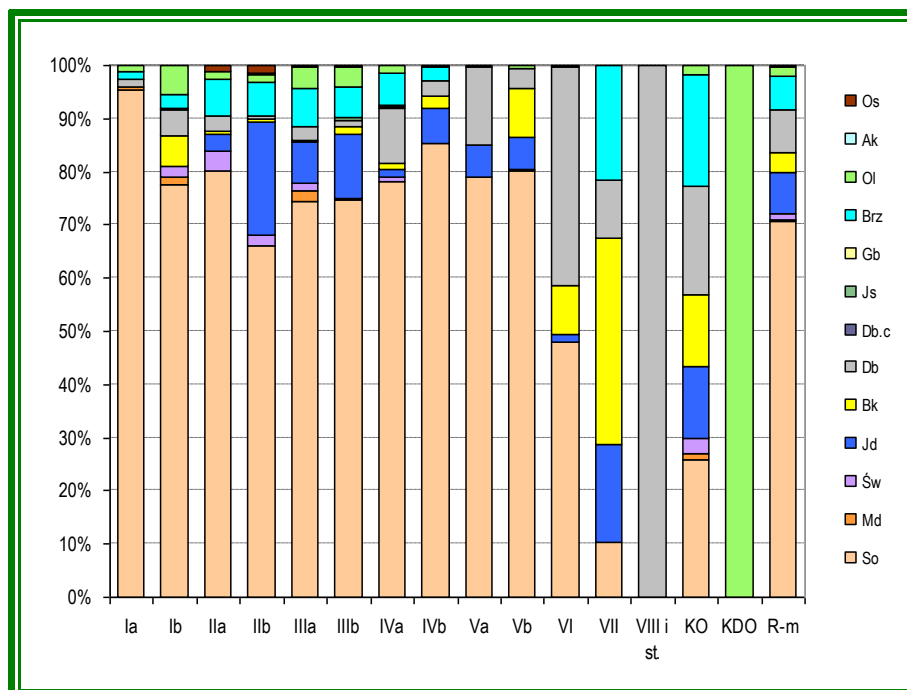

Tabela 36. Udział powierzchniowy gatunków panujących w podklasach wieku - obręb Rzuców

Gat.	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII i st.	KO	KDO	R-m
So	69,45	241,30	79,57	104,00	137,81	185,46	291,80	273,53	256,88	356,30	232,12	5,33		567,63		2801,18
Md	0,56	8,51			7,69	11,33	3,27				3,65					35,01
Św		0,17	0,62	5,17	14,33	2,33	2,30	4,03	8,37	1,24				5,11		43,67
Jd			2,78	159,04	174,03	77,66	82,25	91,67	94,36	54,76	176,77	64,82	17,09	162,51		1157,74
Bk	2,18	5,32						33,37			20,72					61,59
Db	3,94	35,87	2,42	21,60	12,90	67,28	54,00	24,49	6,41	7,26	18,67			141,38		396,22
KI				0,66												0,66
Jw				2,21												2,21
Gb				0,44	0,65		0,72									1,81
Brz	3,83	26,96	39,87	30,34	32,25	31,93	28,57	2,52		5,94				76,21	2,34	280,76
OI	1,88	18,10	1,06	9,50	18,96	9,29	9,83							2,84		71,46
Os		0,43	7,61	3,29	1,31	5,16										17,80
R-m	81,84	336,66	133,93	336,25	399,93	390,44	472,74	429,61	366,02	425,50	451,93	70,15	17,09	955,68	2,34	4870,11

Ryc.20. Udział powierzchniowy gatunków panujących w podklasach wieku - obręb Rzuców

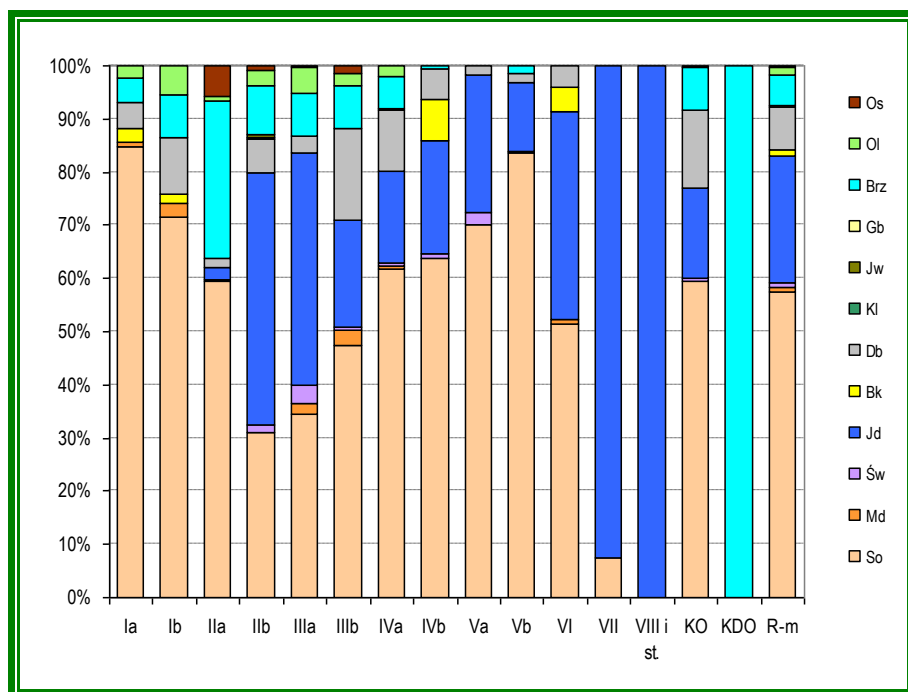
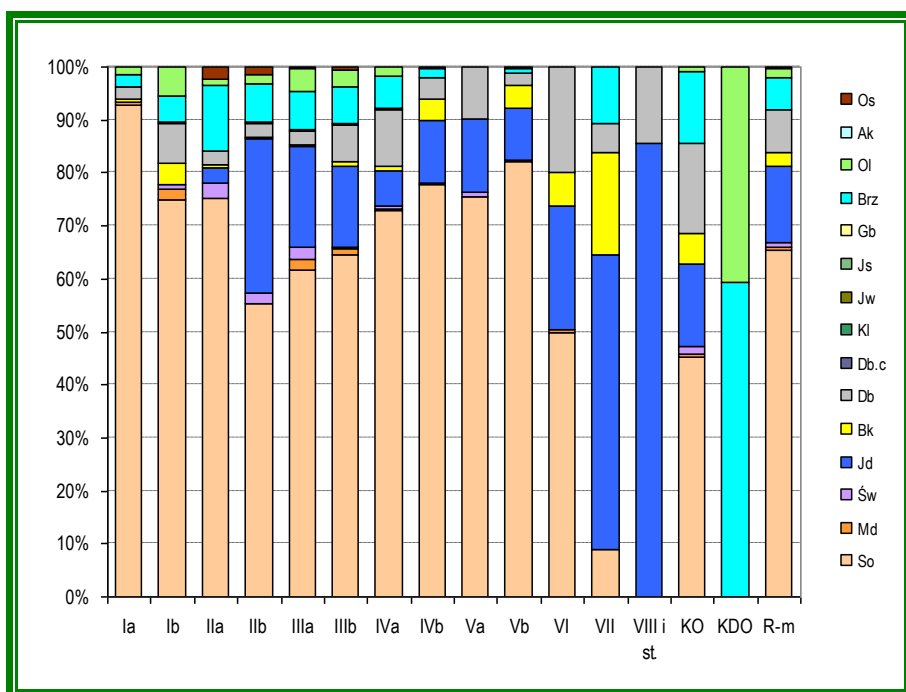

Tabela 37. Udział powierzchniowy gatunków panujących w podklasach wieku w n-ctwie

Gat.	la	lb	Ila	Ilb	IIla	IIlb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII i st.	KO	KDO	R-m
So	311,38	557,47	419,70	604,72	782,92	687,92	1071,84	953,75	702,32	632,49	389,33	12,48		748,60		7874,92
Md	1,76	14,35	0,54		25,32	12,43	3,27				3,65			7,99		69,31
Św		7,40	16,97	21,86	26,61	2,95	10,45	4,03	8,37	2,32				24,94		125,90
Jd			15,27	320,04	241,32	160,76	96,49	144,27	128,29	75,88	181,66	77,71	17,09	256,60		1715,38
Bk	2,18	29,07	3,11	3,66	3,03	9,24	11,28	51,61		31,94	50,79	26,84		93,29		316,04
Db	7,83	55,98	14,50	26,89	34,94	74,35	155,49	48,52	90,09	19,83	153,79	7,74	2,86	282,93		975,74
Db.c		0,78			1,18		3,61									5,57
KI				0,66												0,66
Jw				2,21												2,21
Js						3,17	2,77									5,94
Gb		0,77	0,25	0,51	0,68		0,72									2,93
Brz	7,00	37,07	69,37	78,62	94,01	72,02	89,41	22,50	0,98	5,94		14,90		223,31	2,34	717,47
OI	5,08	40,12	7,06	20,05	53,80	33,60	22,56	2,31	0,35	1,84	0,96			14,66	1,60	203,99
Ak			0,05	1,02			1,09									2,16
Os		0,48	12,10	14,73	3,25	7,39										37,95
R-m	335,23	743,49	558,92	1094,97	1267,06	1063,83	1468,98	1226,99	930,40	770,24	780,18	139,67	19,95	1652,32	3,94	12056,17

Ryc.21. Udział powierzchniowy gatunków panujących w podklasach wieku w n-ctwie

Analiza struktury gatunkowej drzewostanów w podklasach wieku potwierdza, że podstawowymi gatunkami lasotwórczymi w N-ctwie Przysucha są sosna i w mniejszym zakresie jodła, a także dąb oraz brzoza. Wyraźnie zaznaczający się udział panującej jodły w IIb i IIIa podklasach wieku jest efektem przemiany pokoleń lasu w wyniku zastosowania rębni stopniowych.

5.4. Spodziewany bieżący roczny przyrost miąższości

Wobec braku metodyki określania uszkodzenia drzewostanów przez przemysł w ramach IV rewizji urzędniowej, w niniejszym planie urządzenia lasu sporządzono jedynie tabelę klas wieku spodziewanego tablicowego bieżącego rocznego przyrostu miąższości wg gatunków panujących – tabelę VIIIa (bez wyodrębnienia stref uszkodzenia).

W zamieszczonych niżej tabelach 38 i 39 oraz diagramach (ryc. 22 i 23) przedstawiono syntetyczne zestawienie przyrostu bieżącego wg gatunków panujących oraz porównano udziały gatunków panujących w miąższości i bieżącym rocznym przyroście miąższości.

Tabela 38. Bieżący roczny przyrost miąższości wg gatunków panujących

Gatunek	Obr. Przysucha		Obr. Rzuców		N-ctwo	
	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ brutto]	[%]
1	2	3	4	5	6	7
So	34165	72,04	17900	53,33	52065	64,28
Md	235	0,50	220	0,66	455	0,56
Św	725	1,53	300	0,89	1025	1,27
Jd	5590	11,79	10785	32,13	16375	20,22
Bk	1380	2,91	520	1,55	1900	2,35
Db	2655	5,60	2240	6,67	4895	6,04
Db.c	20	0,04	–	–	20	0,02
Kl	–	–	0	0,00	0	0,00
Jw	–	–	25	0,07	25	0,03
Js	15	0,03	–	–	15	0,02
Gb	0	0,00	5	0,01	5	0,01
Brz	1975	4,16	1200	3,57	3175	3,92
Ol	530	1,12	315	0,94	845	1,04
Ak	5	0,01	–	–	5	0,01
Os	130	0,27	60	0,18	190	0,23
R-m	47425	100,00	33570	100,00	80995	100,00

Ryc. 22. Udział gatunków panujących w bieżącym rocznym przyroście miąższości

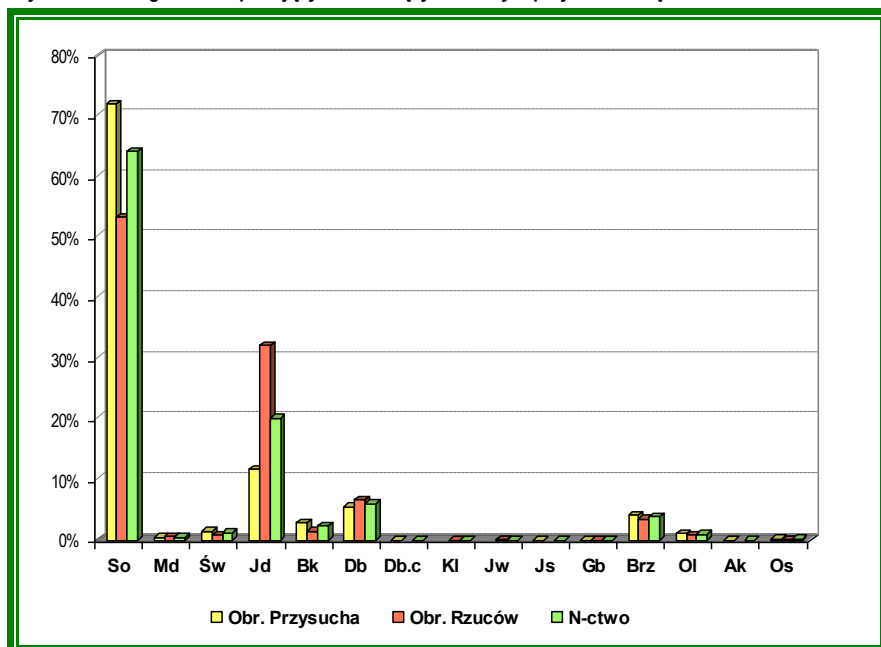
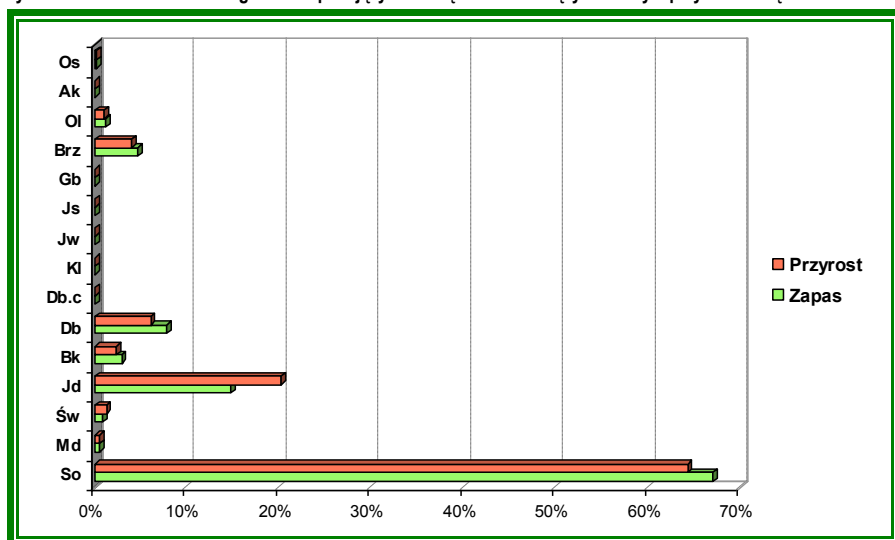

Tabela 39. Porównanie udziałów gatunków panujących w miąższości i bieżącym rocznym przyroście miąższości w n-ctwie

Gatunek	Zapas		Przyrost	
	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ brutto]	[%]
1	2	3	4	5
So	2088347	67,05	52065	64,28
Md	13969	0,45	455	0,56
Św	26992	0,87	1025	1,27
Jd	459663	14,76	16375	20,22
Bk	90086	2,89	1900	2,35
Db	243681	7,82	4895	6,04
Db.c	995	0,03	20	0,02
Kl	50	0,00	0	0,00
Jw	450	0,01	25	0,03
Js	1125	0,04	15	0,02
Gb	340	0,01	5	0,01
Brz	144544	4,64	3175	3,92
OI	37485	1,20	845	1,04
Ak	425	0,01	5	0,01
Os	6775	0,22	190	0,23
R-m	3114927	100,00	80995	100,00

Ryc. 23. Porównanie udziałów gatunków panujących w miąższości i bieżącym rocznym przyroście miąższości – n-ctwo

Powyższe tabele oraz wykresy pokazują, że udziały gatunków panujących w spodziewanym bieżącym rocznym przyroście miąższości są bardzo zbliżone do ich udziałów miąższościowych w zapasie na powierzchni leśnej. Wyraźnie większy udział w przyroście wykazują drzewostany z panującą jodłą, natomiast zauważalnie mniejszy z panującymi sosną i dębem.

5.5. Ocena stanu uszkodzenia drzewostanów

Na podstawie obserwacji dokonanych w terenie stan zdrowotny lasów N-ctwa Przysucha należy uznać za dobry. Podczas prac taksacyjnych zinventaryzowano uszkodzenia spowodowane przez czynniki natury ożywionej: owady, grzyby oraz nieożywionej: czynniki klimatyczne, zakłócenia stosunków wodnych, pożary oraz inne, których natury nie ustalono. Zestawiono je w tabeli 40.

Tabela 40. Zestawienie uszkodzeń stwierdzonych podczas taksacji

Rodzaj uszkodzenia	Obręb	Stopień uszkodzenia			Łącznie
		1	2	3	
Powierzchnia uszkodzeń [ha]					
Owady	Przysucha	3,85	8,38	–	12,23
	Rzuców	46,02	30,79	–	76,81
Grzyby	Przysucha	3,30	–	–	3,30
	Rzuców	20,88	–	–	20,88
Pożar	Przysucha	9,96	–	–	9,96
	Rzuców	15,65	2,77	–	18,42
Klimat	Przysucha	66,25	1,56	–	67,81
	Rzuców	310,22	36,09	–	346,31
Wodne	Przysucha	2,80	–	–	2,80
	Rzuców	7,58	5,15	–	12,73
Inne	Przysucha	12,39	–	–	12,39
	Rzuców	10,35	–	–	10,35
Łącznie	Przysucha	98,55	9,94	–	108,49
	Rzuców	410,70	74,80	–	485,50
	Nadleśnictwo	509,25	84,74	–	593,99

Ogółem powierzchnia manipulacyjna drzewostanów, w których stwierdzono szkody, jest nieduża i wynosi w całym nadleśnictwie 593,99 ha. Stanowi to 4,9% powierzchni leśnej zalesionej. Na 509,25 ha określono 1 stopień uszkodzenia, czyli powierzchnia zredukowana szkody mieści się w przedziale 11-25% powierzchni manipulacyjnej. Ogranicza to faktyczny orientacyjny wymiar szkód do ok. 100 ha. Z uwzględnieniem 2 stopnia uszkodzenia (szeroki wachlarz uszkodzeń: 26-60%) i realnej, w tym wypadku, powierzchni zredukowanej uszkodzeń na poziomie ok. 35 ha, można stwierdzić, iż widoczne szkody dotyczą nieco ponad 1% pow. leśnej zalesionej nadleśnictwa. Można także stwierdzić, że 4,2% powierzchni lasów jest uszkodzona w stopniu słabym, a 0,7% w stopniu średnim. Zdecydowana większość szkód (prawie 82% pow.) przypada na obręb Rzuców.

Największa powierzchnia szkód przypada na czynniki klimatyczne, spośród których największe znaczenia mają silne, wywracające i łamiące drzewa wiatry. Szczególne nasilenie tych szkód występuje w obrębie Rzuców. Oprócz tego co uwidoczniono w tabeli 37, wiatrołomy i wiatrowały skutkowały koniecznością uprzątnięcia drzew na większych powierzchniach. W ten sposób powstały pododdziały: **149 f** (pow. 2,75 ha) gdzie opisano rodzaj powierzchni „sukcesja” oraz **166 i** (pow. 0,58 ha) gdzie założono uprawę.

Oslabienie żywotności drzew, które powiązać można z zakłóceniem stosunków wodnych, określono w drzewostanach na siedliskach wilgotnych. Są to zazwyczaj lasy mieszane i lasy (zwykle wyżynne) z panującą olszą. W d-stanach z innymi bliżej nie określonymi przyczynami uszkodzeń, mogą się nakładać różne czynniki, w tym być może wahania poziomu wód gruntowych.

Zwraca uwagę, chociaż nie ma znaczenia gospodarczego, słaba żywotność świerka. Rzadko jednak tworzy on drzewostany ze swym przeważającym udziałem, natomiast ma większe znaczenie jako gatunek domieszkowy. Wynika to najprawdopodobniej z przesuszenia siedlisk, a także żerów *kornika drukarza* na osłabionych drzewach. Powoduje to konieczność przebudowy poprzez użytkowanie rębne (rb. IIIb, IIa) oraz trzebieże z podsadzeniami produkcyjnymi nawet młodych d-stanów świerkowych – IIb, IIIa podklasa wieku (oddz. **206**, **217** obr. Przysucha). Oprócz powierzchni szkód ujawnionych w tabeli 37, po uprzątnięciu opanowanych przez *kornika* drzew, założono uprawę o pow. 1,08 ha (poddz. **206 f**).

W ostatnim 10-leciu lasów N-ctwa Przysucha nie nękały masowe gradacje owadów, chociaż zagrożenie ze strony foliofagów, a zwłaszcza *osnuji gwiazdzistej*, jest realne i wymaga stałego monitorowania. Realne szkody w wyniku żeru *osnuji* uwidoczniły się szczególnie w obrębie Rzuców, oddz.: **136**, **137**, **138**, **155**, w grupie starszych d-stanów sosnowych, które podsadzono

na znacznych powierzchniach jodłą i bukiem. D-stany te zaprojektowano do dalszego użytkowania w ramach rb. IVd, ewentualnie przewidziano tylko pielęgnację podsadzeń.

W nadleśnictwie zinwentaryzowano (na podstawie opracowania glebowo-siedliskowego i prac taksacyjnych) znaczną powierzchnię 1315,34 ha drzewostanów na gruntach porolnych (10,9% pow. zalesionej), z tego 974,91 ha w obrębie Przysucha, a 340,43 ha w obrębie Rzuców. Tam również, z czasem, mogą zaznaczać się różnego rodzaju uszkodzenia. Na razie mają one jednak niewielki wymiar – 35,65 ha (19,39 ha w obr. Przysucha i 16,26 ha w obr. Rzuców) powierzchni manipulacyjnej z przewagą 1 stopnia uszkodzenia. Przyczynami uszkodzeń są w tej grupie: owady, zakłócenia stosunków wodnych oraz inne niezidentyfikowane.

Zwierzyna łowna powoduje uszkodzenia w uprawach i młodnikach (zgryzanie i spalowanie), jednak presja zwierzyny nie jest duża, a szkody przez nią powodowane nie stanowią poważnego zagrożenia. Wprowadzane podsadzenia gatunków najchętniej zgryzanych przez zwierzynę, tj. jodły, dębu i jawora należy grodzić. W bloku „informacji różnych” bazy danych opisów taksacyjnych istotne uszkodzenia spowodowane przez zwierzynę (zgryzanie) odnotowano tylko w czterech pododdziałach obrębu Przysucha: uprawach debowych i jednym wydzieleniu z gniazdami dębowymi.

Obecny stan sanitarny lasów N-ctwa Przysucha wskazuje, że do utrzymania właściwej higieny lasu i biologicznej jego odporności w najbliższym okresie, wystarczą rutynowe czynności przewidziane w „Instrukcji Ochrony Lasu”, które polegać będą przede wszystkim na monitorowaniu zagrożeń i postępowaniu zapobiegającym lub ograniczającym ich dalszy rozwój.

Na gruntach leśnych nadleśnictwa, w latach 2005-2009 założono 37 stałych powierzchni obserwacyjnych w ramach wielkoobszarowej inwentaryzacji lasu. Ponadto 3 z tych powierzchni przeznaczone są do corocznych obserwacji w ramach monitoringu lasu.

5.6. Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z GTD

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z ustalonymi dla nich gospodarczymi typami drzewostanów (w skrócie nazywana oceną zgodności z siedliskiem) jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk leśnych. Jest to również w pewnym stopniu wskaźnik naturalności ekosystemów leśnych. Dlatego też wydaje się on być ważnym i istotnym w formułowaniu wniosków z zakresu hodowli lasu. Należy to jednak robić w sposób świadomy i ostrożny, gdyż kryteria oceny i gospodarcze typy drzewostanów ulegają modyfikacjom, na miarę aktualnego stanu nauki i praktyki leśnej.

Wszystkie d-stany podzielone zostały (zgodnie z § 40 obowiązującej IUL) na trzy stopnie zgodności:

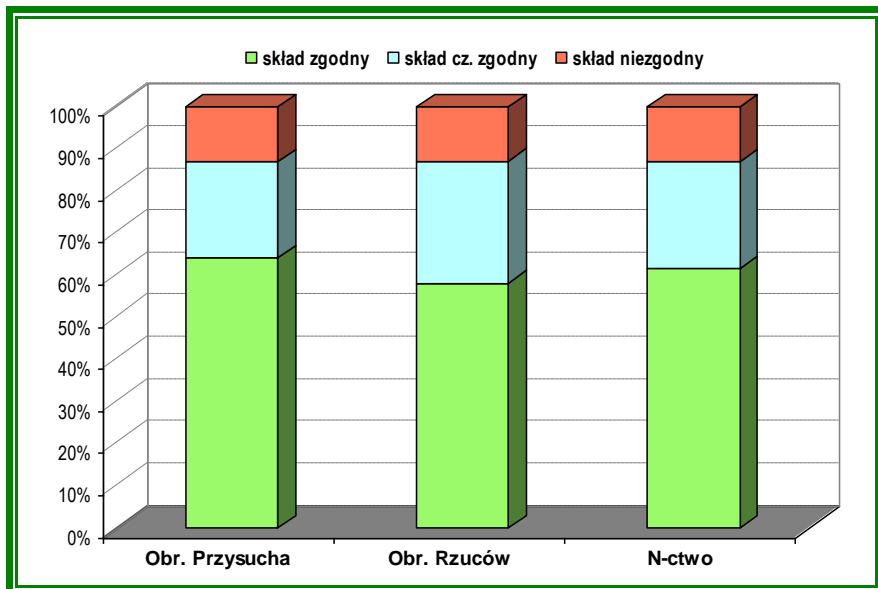
- ⇒ stopień 1 – skład gatunkowy zgodny z siedliskiem,
- ⇒ stopień 2 – skład gatunkowy częściowo zgodny z siedliskiem,
- ⇒ stopień 3 – skład gatunkowy niezgodny z siedliskiem.

Rozpatrując udział stopni zgodności z siedliskiem należy mieć na uwadze, że przy ocenie uwzględnia się również gatunki dolnych pięter, a w przypadku KO, także skład gatunkowy podrostów, podsadzeń i nalotów.

Tabela 41. Zestawienie powierzchni drzewostanów w stopniach zgodności składu gatunkowego z siedliskiem

Stopień zgodności składu gatunkowego z siedliskiem	Obręb				Nadleśnictwo	
	Przysucha		Rzuców		[ha]	[%]
	[ha]	[%]	[ha]	[%]		
1	2	3	4	5	6	7
zgodny	4603,44	64,06	2832,77	58,16	7436,21	61,68
częściowo zgodny	1636,59	22,77	1407,31	28,90	3043,90	25,25
niezgodny	946,03	13,17	630,03	12,94	1576,06	13,07
Razem pow. leśna zalesiona	7186,06	100,00	4870,11	100,00	12056,17	100,00

Ryc.24. Udział powierzchni drzewostanów w stopniach zgodności składu gatunkowego z siedliskiem

Poniżej zamieszczono tabele i diagramy obrazujące rozkład stopni zgodności z siedliskiem w ramach podklas wieku i siedliskowych typów lasu, które zestawiono dla nadleśnictwa łącznie.

Tabela 42. Zestawienie powierzchni d-stanów wg stopni zgodności z siedliskiem w podklasach wieku w n-ctwie

Podklasa wieku	Skład gatunkowy			Razem
	zgodny	częściowo zgodny	niezgodny	
	powierzchnia [ha]			
1	2	3	4	5
Ia	328,34	5,29	1,60	335,23
Ib	632,01	90,87	20,61	743,49
IIa	348,86	134,06	76,00	558,92
IIb	782,49	245,60	66,88	1094,97
IIIa	713,60	426,33	127,13	1267,06
IIIb	761,93	217,91	83,99	1063,83
IVa	1112,24	198,93	157,81	1468,98
IVb	866,24	181,88	178,87	1226,99
Va	514,78	228,42	187,20	930,40
Vb	391,31	117,25	261,68	770,24
VI	460,75	157,52	161,91	780,18
VII	124,67	3,30	11,70	139,67
VIII i st.	19,95	-	-	19,95
KO	377,44	1036,54	238,34	1652,32
KDO	1,60	-	2,34	3,94
R-m	7436,21	3043,90	1576,06	12056,17

Ryc.25. Udział powierzchni w stopniach zgodności z siedliskiem w podklasach wieku w n-ctwie

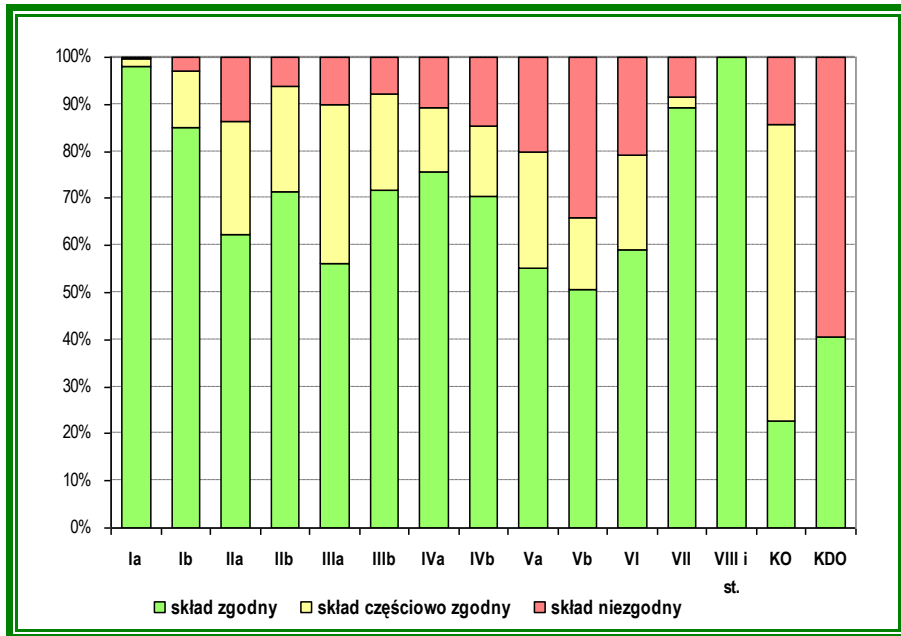

Tabela 43. Zestawienie powierzchni wg stopni zgodności z siedliskiem w ramach siedliskowych typów lasu w n-ctwie

Siedliskowy typ lasu	Skład gatunkowy			Razem
	zgodny	częściowo zgodny	niezgodny	
	powierzchnia [ha]			
1	2	3	4	5
Bs	7,73	-	-	7,73
Bśw	678,89	0,68	0,09	679,66
BMśw	569,97	22,49	10,32	602,78
BMw	128,51	2,64	0,23	131,38
BMb	2,29	-	1,45	3,74
LMśw	171,80	25,57	22,91	220,28
LMw	84,46	67,56	22,48	174,50
LMb	-	-	10,88	10,88
Lśw	17,40	-	10,68	28,08
Lw	2,63	-	2,77	5,40
OI	28,73	-	4,27	33,00
BMwyżśw	427,58	142,10	4,36	574,04
BMwyżw	356,50	27,41	24,28	408,19
LMwyżśw	2892,69	1606,52	697,75	5196,96
LMwyżw	1164,50	738,53	286,84	2189,87
Lwyżśw	848,87	349,32	395,04	1593,23
Lwyżw	53,66	61,08	81,71	196,45
R-m	7436,21	3043,90	1576,06	12056,17

Ryc.26. Udział powierzchni w stopniach zgodności z siedliskiem w ramach siedliskowych typów lasu w n-ctwie

Udział d-stanów o składach gatunkowych zgodnych z przyjętymi dla nich gospodarczymi typami jest dość wysoki: od 58% w obrębie Rzuców do 64% w obrębie Przysucha. Udział d-stanów niezgodnych kształtuje się natomiast na poziomie 13% w obu obrębach (szerzej zagadnienie niezgodności z siedliskiem, w rozbiu na siedliskowe typy lasu i obręby leśne, omówiono w „Programie ochrony przyrody” - część V, rozdz. 6.6).

Powyższe dane uwarunkowane są w znacznej mierze wysoką zgodnością w dominujących powierzchniowo *lasach mieszanych wyżynnych* wynoszącą (w obu wariantach wilgotnościowych razem) 58% powierzchni tych siedlisk w obrębie Rzuców i 52% w obrębie Przysucha. Dość wysoki, bo wynoszący 50% w skali n-ctwa, jest również udział d-stanów zgodnych na siedliskach *lasów wyżynnych* (łącznie rozpatrywane oba warianty uwilgotnienia). Na nieco lepszy obraz zgodności w obrębie Przysucha wpływa blisko 30 procentowy udział siedlisk borowych, gdzie udział d-stanów zgodnych z siedliskiem (łącznie rozpatrywane *bory* i *bory mieszane*) jest dominujący (97%).

Rozpatrując całe nadleśnictwo, udział drzewostanów niezgodnych z siedliskiem jest znaczący tylko w odniesieniu do STL zajmujących niewielkie bądź marginalne powierzchnie.

Jeśli rozpatrywać udział stopni zgodności z siedliskiem w poszczególnych grupach wiekowych i strukturalnych, to trzeba zwrócić uwagę na to, że na 15 wyróżnionych grup 8 wykazuje zgodność przekraczającą 70% powierzchni, a tylko 2 poniżej poziomu 50%. Bardzo wysoki poziom zgodności z siedliskiem (98%) odnotowano w Ia podklasie wieku co szerzej omówiono w części II elaboratu. Najmniej korzystnie pod tym względem wypadają klasy wieku: V, VI oraz KO i KDO, gdzie jest największy udział d-stanów bądź to niezgodnych z siedliskiem (w Vb podklasie – 34% jeśli nie liczyć marginalnej powierzchni KDO), bądź częściowo zgodnych (w KO – 63%). W d-stanach z panującymi tam sosną, dębem, brzozą i wartościowymi warstwami podokapowymi jodłowymi lub bukowo-jodłowymi, określano gospodarcze typy d-stanów: Bk-Jd, Jd, So-Jd. Wychodzi to naprzeciw samorzutnemu, ale wspomaganemu przez cięcia pielęgnacyjne bądź złożone użytkowanie rębne, procesowi przekształcania sztucznie założonych, na skutek uwarunkowań historyczno-gospodarczych, drzewostanów sosnowych, a także odroślowych dębów w stabilniejsze na tym terenie zbiorowiska leśne z przewagą lub dużym udziałem jodły lub buka.

Należy zauważyć, że opisany wyżej stan rzeczy jest w dużej mierze efektem realizacji przez personel inżynieryjno-techniczny nadleśnictwa, w ramach użytkowania, odnowień i pielęgnacji lasu, założonych celów hodowlanych, a także umiejętnego prowadzenia urozmaiconych gatunkowo i strukturalnie partii d-stanów z wykorzystaniem samorzutnych odnowień jodłowych.

Nie ma jednak możliwości miarodajnej analizy porównawczej z wynikami osiągniętymi w tym zakresie w ramach III rewizji PUL, kiedy udział d-stanów niezgodnych z siedliskiem wyniósł 25%, a zgodnych 46%. Wynika to ze zmiany metodyki oraz szerszej palety gospodarczych typów drzewostanów w ramach siedliskowych typów lasu, co przekłada się w pewnym zakresie na wyższy stopień zgodności.

5.7. Ocena jakości hodowlanej i technicznej drzewostanów

Ocena jakości przeprowadzona została w trakcie prac taksacyjnych wg kryteriów zawartych w § 38 Instrukcji Urządzenia Lasu z 2003 r.

Uprawy i młodniki do 10 lat założone na powierzchniach otwartych, w tym również po rębniach złożonych, a także odnowienia podokapowe, wykazują w zdecydowanej większości bardzo dobrą lub dobrą jakość hodowlaną. Najliczniej (w największej liczbie wydzieleń) reprezentowana jest jakość „12”, a tuż za nią plasuje się jakość „11”, która z kolei występuje na największej powierzchni tej grupy drzewostanów.

Szczegółowa ocena upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych (tabele XI), a także odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych (tabele XII) zawarta jest w dziale „Analiza gospodarki leśnej w minionym okresie” (część II elaboratu). Tabele XI i XII zamieszczono również w opisach taksacyjnych, sporządzonych dla poszczególnych obrębów leśnych.

Jakość pozostałych drzewostanów, dla których określa się jakość hodowlaną jest również wysoka. Uśredniona jej wartość w nadleśnictwie, wyliczona jako średnia ważona powierzchnią, najbardziej zbliżona jest do jakości „12”, a zapisano ją w 68% liczby wydzieleń tej grupy, co stanowi 77% powierzchni tworzących ją drzewostanów. Następną w kolejności jakość - „13” określono w 29% wydzieleń, stanowiących 20% powierzchni.

Ocenę jakości technicznej gatunków drzew w drzewostanach starszych, klasach odnowienia i do odnowienia oraz przeznaczonych do przebudowy, przeprowadzono w oparciu o wyliczenie przeciętnej jakości technicznej gatunków rzeczywistych, tj. wyliczonej jako średnia ważona udziałem gatunku i powierzchnią pododdziału. Podobnie zobrazowano przeciętne pierśnice i przeciętne wieki gatunków drzew z jakością techniczną (tabela 44).

Tabela 44. Przeciętne pierśnice i jakości techniczne wg gatunków rzeczywistych w n-ctwie

Gat. pan.	Przeciętna pierśnica [cm]	Przeciętny wiek	Jakość techniczna				R-m	Przeciętna jakość techniczna
			1	2	3	4		
Powierzchnia gatunków rzeczywistych [ha]								
So	36	91		2048,56	805,47	2,92	2856,95	2,3
So.s	31	90		0,15	0,66		0,81	2,8
Md	45	100		52,03	9,45		61,48	2,2
Św	31	82		49,84	48,53	10,47	108,84	2,6
Jd	37	99	9,86	610,42	129,78	19,60	769,66	2,2
Bk	39	96		194,05	58,80	24,66	277,51	2,4
Db	35	103		150,72	543,63	18,26	712,61	2,8
Db.c	35	70			1,28		1,28	3,0
Kl	29	54			0,12	0,12	0,24	3,5
Jw	26	50			0,16		0,16	3,0
Js	39	68			0,87		0,87	3,0
Gb	22	65			2,63	7,87	10,50	3,8
Brz	30	76		53,15	316,69	28,34	398,18	2,9
OI	30	73		12,20	61,40	12,44	86,04	3,0
Ak	32	63			0,76	0,33	1,09	3,3
Os	27	48		1,30	15,68	4,85	21,83	3,2
Lp	15	45				0,24	0,24	4,0
N-ctwo	36	92	9,86	3172,42	1995,91	130,10	5308,29	2,4
		[%]	0,2	59,8	37,6	2,4	100,0	

Z powyższej tabeli wynika, że ogółem w nadleśnictwie przeciętna pierśnica w drzewostanach gdzie określono jakość techniczną jest duża, a przeciętna jakość techniczna mieści się w przedziale między 2 a 3 klasą jakości. Dominujący udział posiada 2 klasa jakości, a udział 3 klasy chociaż duży, to jest już jednak wyraźnie mniejszy. Podstawowe gatunki lasotwórcze nadleśnictwa, jakimi są sosna i jodła wyróżniają się korzystnie na tle innych gatunków pod względem przeciętnej pierśnicy i jakości technicznej. Wyższą przeciętną pierśnicę posiada tylko nielicznie występujący modrzew i posiadający coraz większe znaczenie buk. Gorsze są parametry techniczne dębu (często pochodzenie odroślowe) i brzozy.

5.8. Charakterystyka powierzchni leśnej nie zalesionej

Syntetyczne zestawienie kategorii gruntów, wyodrębnionych w ramach powierzchni leśnej nie zalesionej, w poszczególnych obrębach leśnych i łącznie w nadleśnictwie, przedstawiono w tabeli 45.

Tabela 45. Rodzaje powierzchni leśnej nie zalesionej

Kategoria gruntu	Obręb				N-ctwo	
	Przysucha		Rzuców		[ha]	[%]
	[ha]	[%]	[ha]	[%]		
1	2	3	4	5	6	7
Grнты leśne nie zalesione - razem	46,94	100,00	17,53	100,00	64,47	100,00
Do odnowienia:	23,89	50,89	2,76	15,75	26,65	41,34
w tym:						
- zręby	18,87	40,20	2,76	15,75	21,63	33,55
- halizny	0,50	1,06	-	-	0,50	0,78
- płazowiny	4,52	9,63	-	-	4,52	7,01
W produkcji ubocznej:	4,81	10,25	1,82	10,38	6,63	10,28
w tym:						
- poletka łowieckie	4,81	10,25	1,82	10,38	6,63	10,28
Pozostałe:	18,24	38,86	12,95	73,87	31,19	48,38
w tym:						
- do naturalnej sukcesji	15,07	32,11	12,04	68,68	27,11	42,05
- objęte szczególną ochroną	-	-	0,91	5,19	0,91	1,41
- inne wylesienia	3,17	6,75	-	-	3,17	4,92

Zręby, halizny i płazowiny, a także poletka łowieckie omówiono w części IV tego elaboratu w rozdziałach dotyczących: planowania hodowlanego (rozd. 2) i gospodarki łowieckiej (rozd. 6.2).

Zinwentaryzowane grнты leśne nie zalesione do naturalnej sukcesji nie kwalifikują się do odnowienia, w głównej mierze, ze względu na usytuowanie w terenie. Stanowią bowiem działki, często wąskie i bardzo długie, pomiędzy obcą własnością przejęte w różnym czasie z PFZ. Powodem takiego przyporządkowania jest też w kilku przypadkach naturalna tendencja w kierunku powierzchni niezalesionej (tereny mocno uwilgotnione, z tendencją do podtapiania i ze szkodami od czynników klimatycznych), gdzie próby odnowienia są nieuzasadnione ekonomicznie, jak i niewskazane ze względów przyrodniczych.

Lokalizacje tych gruntów podaje się w tabeli 46.

Tabela 46. Wykaz gruntów leśnych do naturalnej sukcesji

Obręb leśny	Adres leśny	STL	Pow. [ha]
1	2	3	4
Przysucha	16-10-2-14-111A -g -00	BMWYŻW	0,60
	16-10-2-14-160 -b -00	BMWYŻW	1,92
	16-10-2-14-250 -f -00	OL	0,33
	16-10-2-07-305 -i -00	BŚW	0,35
	16-10-2-07-306 -a -00	BŚW	0,31
	16-10-2-07-306 -b -00	BŚW	0,66
	16-10-2-07-306 -h -00	BŚW	0,58
	16-10-2-07-307 -a -00	BŚW	0,29
	16-10-2-07-307 -i -00	BŚW	0,51

tabela 46 c.d.

1	2	3	4
	16-10-2-07-308 -c -00	BŚW	0,53
	16-10-2-07-308 -g -00	BŚW	0,16
	16-10-2-07-308 -j -00	BMŚW	0,23
	16-10-2-07-308 -m -00	BŚW	0,09
	16-10-2-07-309 -j -00	BŚW	0,30
	16-10-2-07-310 -h -00	LMW	0,26
	16-10-2-07-310 -i -00	LMW	0,19
	16-10-2-07-310 -j -00	BMW	0,09
	16-10-2-07-310 -m -00	BŚW	0,16
	16-10-2-07-310 -p -00	LMW	0,18
	16-10-2-07-310 -t -00	LMW	0,76
	16-10-2-07-310 -z -00	LMW	0,54
	16-10-2-07-314 -x -00	OL	0,10
	16-10-2-07-317 -a -00	BŚW	0,40
	16-10-2-07-317 -b -00	BŚW	0,19
	16-10-2-07-317 -f -00	BŚW	0,41
	16-10-2-07-317 -h -00	BMŚW	0,24
	16-10-2-07-317 -i -00	BŚW	0,10
	16-10-2-07-317 -p -00	BŚW	0,18
	16-10-2-07-317 -s -00	BŚW	0,22
	16-10-2-07-317 -x -00	BŚW	0,01
	16-10-2-07-317 -z -00	BŚW	0,01
	16-10-2-07-327 -b -00	BMŚW	0,20
	16-10-2-07-330 -f -00	BMŚW	0,15
	16-10-2-07-338 -m -00	BMŚW	0,27
	16-10-2-08-349 -k -00	BŚW	0,66
	16-10-2-08-349 -s -00	BMŚW	0,54
	16-10-2-08-352 -o -00	BMŚW	0,03
	16-10-2-07-356 -d -00	LMW	0,10
	16-10-2-07-360 -x -00	BMW	0,08
	16-10-2-07-360 -ax -00	BMW	0,01
	16-10-2-07-367 -g -00	BŚW	0,11
	16-10-2-08-378 -n -00	BŚW	0,24
	16-10-2-12-390 -a -00	LMWYŻW	0,43
	16-10-2-12-390 -f -00	LMWYŻW	0,25
	16-10-2-12-390 -n -00	LMWYŻW	0,17
	16-10-2-12-390 -cx -00	LMWYŻW	0,00
	16-10-2-12-391 -h -00	BMW	0,37
	16-10-2-14-397 -i -00	LMW	0,21
	16-10-2-14-397 -l -00	LMW	0,11
	16-10-2-14-397 -m -00	LMW	0,24
	R-m		15,07
Rzuców	16-10-3-01-32 -g -00	LMWYŻW	0,03
	16-10-3-03-43 -k -00	LMWYŻW	1,30
	16-10-3-03-43 -m -00	LMWYŻW	0,53
	16-10-3-03-44 -j -00	LMWYŻW	1,07
	16-10-3-02-72 -i -00	LMWYŻW	0,04
	16-10-3-03-115 -f -00	LMWYŻW	1,73
	16-10-3-04-149 -f -00	LMWYŻW	2,75
	16-10-3-01-203 -i -00	LMW	0,35
	16-10-3-01-203 -l -00	LMW	0,03
	16-10-3-01-207 -d -00	LMWYŻW	0,35
	16-10-3-02-219 -x -00	LMWYŻW	0,32
	16-10-3-01-223 -x -00	LMWYŻW	0,55
	16-10-3-02-226 -l -00	BMWYŻW	1,48
	16-10-3-02-227 -o -00	BMWYŻW	0,06
	16-10-3-02-228 -i -00	LMWYŻW	0,49
	16-10-3-02-228 -l -00	LMWYŻW	0,41
	16-10-3-02-228 -s -00	BMWYŻW	0,17
	16-10-3-03-241 -j -00	LMWYŻW	0,03
	16-10-3-03-241 -o -00	LMWYŻW	0,05
	16-10-3-03-241 -x -00	LMWYŻW	0,00
	16-10-3-03-242 -r -00	LMWYŻW	0,01
	16-10-3-03-245 -g -00	LMWYŻW	0,17
	16-10-3-03-249 -m -00	LMWYŻW	0,12
	R-m		12,04
N-CTWO	R-m		27,11

Grunt leśny niezalesiony do tzw. **szczególnej ochrony** wyodrębniono w N-ctwie Przysucha w jednym pododdziale obrębu leśnego Rzuców – **43 i** o powierzchni 0,91 ha. Jest to siedlisko *lasu wyżynnego wilgotnego*, teren w znacznej części zalany wodą na skutek działalności bobrów, a w części podtopiony, w sąsiedztwie zbiornika wodnego.

Grunty wyłączone z produkcji – **inne wylesienia** były terenem działalności górniczej nieczynnej obecnie „Kopalni Zapniów”. Są położone w obrębie leśnym Przysucha, w pododdziałach: **217 i, l**.

5.9. Zmiany stanu zasobów drzewnych

Zestawienie porównawcze z kolejnych cykli urzędzeniowych (tabele XIII) zamieszczono w „Analizie gospodarki leśnej w minionym okresie” (część II elaboratu).

Z uwagi na to, że odstąpiono od sporządzania powierzchniowo – miąższościowej tabeli klas wieku na koniec okresu gospodarczego, nie zamieszczono w tabelach XIII wskaźników prognostycznych.

Obliczenie (zgodnie z § 123 IUL) orientacyjnej spodziewanej na koniec okresu gospodarczego wielkości zasobów miąższości grubizny drzewostanów nadleśnictwa (wg obrębów leśnych i łącznie dla nadleśnictwa) przedstawiono poniżej:

	zapas na początku okresu	spodziewany przyrost miąższości	planowane pozyskanie	zapas na końcu okresu
Obręb Przysucha:	1 810 497 m ³	+ 474 250 m ³	- 460 834 m ³	= 1 823 913 m ³ ,
Obręb Rzuców:	1 303 267 m ³	+ 335 700 m ³	- 312 498 m ³	= 1 326 469 m ³ ,
Nadleśnictwo:	3 113 764 m ³	+ 809 950 m ³	- 773 332 m ³	= 3 150 382 m ³ .

6. Charakterystyka ekonomicznych warunków gospodarki leśnej

6.1. Krótka charakterystyka regionu

N-ctwo Przysucha obejmuje grunty na terenie trzynastu gmin i czterech powiatów, w aż trzech województwach: mazowieckim (powiaty przysuski, szydlowiecki), łódzkim (powiat opoczyński) i świętokrzyskim (powiat konecki). Zdecydowana większość powierzchni – 90% leży w województwie mazowieckim. 74% powierzchni nadleśnictwa skupia dominujący obszarowo powiat przysuski, a 47% gmina Przysucha.

Rozciągłość południkowa obszaru nadleśnictwa (W ↔ E) wynosi około 38 km, natomiast rozciągłość równoleżnikowa (N ↔ S) około 42 km.

Powierzchnia terytorialnego zasięgu działania N-ctwa Przysucha to obszar aż 914 km² (część I elaboratu, rozdz. 1).

W zasięgu terytorialnego działania nadleśnictwa znajdują się dwa nieduże miasta: Przysucha - 6,2 tys. mieszkańców i Drzewica - 4 tys. mieszkańców. Nie ma tam większych podmiotów gospodarczych zatrudniających duże grupy osób. Można wymienić jedynie oddział holdingu zakładów przetwórstwa owocowo-warzywnego „Hortex” Skrzyńskiego, zakłady ceramicznych pokryć dachowych „Rupp Ceramika” i „Zakłady Płytek Ceramicznych” w Skrzyńsku, a także fabrykę nakryć stołowych „Gerlach” w Drzewicy.

Duże miasto - Radom (227 tys. mieszkańców) znajduje się w odległości ok. 40 km. Niedaleko, lecz w odległości powyżej 10 km, znajdują się miasta Końskie (22 tys. mieszkańców) i Opoczno (23 tys. mieszkańców). Tam też znajdują się zakłady z różnych branż wytwórczości i usług, gdzie część ludności znajduje zatrudnienie.

Poza tym w granicach zasięgu terytorialnego, w okolicznych miejscowościach istnieją mniejsze zakłady branży budowlanej, spożywczej i drzewnej. Generalnie można stwierdzić, że cały region objęty jest rozproszonym osadnictwem, które ma charakter głównie rolniczy, a miejscami tylko rolniczo-przemysłowy. Nieco większe skupiska ludności występują tylko w miejscowościach będących siedzibami gmin.

Wg ewidencji gruntów tereny zalesione pokrywają 32% powierzchni obszaru zasięgu terytorialnego N-ctwa Przysucha, przy czym wypełnienie lasami jest nierównomierne. W północnej części zasięgu jest stosunkowo mało lasów. Na obszarze od kompleksu „Przysucha” i dalej na południe aż do granic zasięgu terytorialnego nadleśnictwa, lasy są przeważającą formacją roślinną. Część mieszkańców okolicznych miejscowości znajduje zatrudnienie przy pracach związanych z pozyskaniem drewna, odnowieniami, na szkółce itp., które organizują ZUL-e.

Liczne walory przyrodnicze, krajobrazowe, a także kulturowe tego terenu oraz generalnie spora atrakcyjność dla turystyki i rekreacji sprawiają, że coraz większą rolę może odgrywać agroturystyka.

Wskaźniki lesistości dla obszaru terytorialnego zasięgu działania Nadleśnictwa Przysucha oraz dla poszczególnych jednostek podziału administracyjnego kraju w tymże zasięgu, przedstawiono w zestawieniu sporządzonym wg wzoru nr 7 IUL (część I elaboratu, rozdz. 1). Lasy będące własnością Skarbu Państwa w zarządzie omawianego nadleśnictwa stanowią 43% całej powierzchni lasów w jego terytorialnym zasięgu.

Czynniki wpływające na stopień trudności przedsięwzięć gospodarczych w nadleśnictwie, takie jak: udział siedlisk lasowych, wilgotnych i bagiennych, udział drzewostanów młodych (I, II klasy wieku), klas odnowienia, powierzchnia lasów ochronnych i gruntów porolnych, formy ochrony przyrody, ukształtowanie terenu, oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza i wód, zagrożenie pożarowe, powierzchnia lasów nadzorowanych, zostały przedstawione w pozostałych rozdziałach elaboratu.

6.2. Opis wielkości i rozmieszczenia kompleksów leśnych

Nadleśnictwo Przysucha cechuje się zarówno bardzo dużą rozległością terytorialnego zasięgu działania, jak i bardzo dużą ilością kompleksów leśnych. Przy tym jednak zasadnicza część

obszarów leśnych wykazuje znaczną koncentrację, bo 80,8% powierzchni przypada na cztery największe kompleksy: „Przysucha”, „Skłoby”, „Borkowice” i „Promień”. Kompleksy bardzo małe (do 1 ha) i małe (od 1 do 5 ha), stanowiące aż 96,6% ogólnej liczby kompleksów, obejmują tylko 3,6% powierzchni nadleśnictwa. Są to małe, często bardzo wąskie działki położone pomiędzy gruntami prywatnymi, nastrożające najwięcej problemów ze względu na ich ochronę, jak i praktycznie brak możliwości prowadzenia racjonalnej działalności gospodarczej.

Ilość i wielkość kompleksów leśnych przedstawiono w tabeli 47.

Tabela 47. Zestawienie ilości i wielkości kompleksów leśnych

Wielkość kompleksu [ha]	Obręb Przysucha		Obręb Rzuców		Nadleśnictwo	
	ilość	pow. [ha]	ilość	pow. [ha]	ilość	pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7
do 1,00 ha	559	154,54	226	74,83	785	229,37
1,01 - 5,00 ha	72	134,55	52	96,69	124	231,24
5,01 - 20,00 ha	8	78,29	9	77,00	17	155,29
20,01 - 100,00 ha	3	117,35	2	98,48	5	215,83
100,01 - 200,00 ha	3	529,29	–	–	3	529,29
200,01 - 500,00 ha	2	671,86	1	428,77	3	1100,82
500,01 - 2000,00 ha	–	–	2	2223,53	2	2223,53
ponad 2000,01 ha	1	6045,50	1	2088,45	2	8133,95
Razem	648	7731,38	293	5087,75	941	12819,32

* razem z gruntami współwłasności N-ctwa i osób fizycznych – 0,92 ha (poddz.: 210 d, 232 o)

6.3. Podaż usług leśnych na lokalnym rynku pracy

Nadleśnictwo Przysucha nie zatrudnia pracowników stałych do prac leśnych.

Zadania gospodarcze realizowane są przez wyspecjalizowane ekipy - tzw. „Zakłady Usług Leśnych”. Na dzień 1 stycznia 2010 roku nadleśnictwo obsługiwane jest przez następujące firmy:

1. PRZEDSIĘBIORSTWO U-H „JUHAS II” Ewa Kieszek,
Pomyków 45, 26-400 Przysucha;
2. USŁUGI Z ZAKRESU LEŚNICTWA Kusiak Marek, Topornia 28, 26-400 Przysucha;
3. ZAKŁAD USŁUG LEŚNYCH Dariusz Łoboda, Wola Zagrodnia 94, 26-510 Chlewiska;
4. ZAKŁAD USŁUG LEŚNYCH Janusz Piotr Gwóźdź, Kłonna 66, 26-425 Odrzywół;
5. PRZEDSIĘBIORSTWO H.U. „VIKBAR” Grzegorz Wojciechowicz,
Lipno ul. Wjazdowa 55, 26-400 Przysucha;
6. ZAKŁAD USŁUG LEŚNYCH Robert Wojciechowicz,
Lipno ul. Wjazdowa 55, 26-400 Przysucha;
7. ZAKŁAD USŁUG LEŚNYCH Władysław Grodziecki, Góźdz 2, 26-434 Gielniów;
8. ZAKŁAD USŁUG LEŚNYCH Zyndra Janusz,
Lipno ul. Wjazdowa 4, 26-400 Przysucha;
9. PRZEDSIĘBIORSTWO WIELOBRANŻOWE Janina Zielińska,
ul. Leśna 14, 26-200 Końskie;
10. FIRMA - USŁUGI LEŚNE „DĄB” Wiesław Stępień,
Kurzacze 45, 26-225 Gowarczów.

Dodatkowo zatrudniają one podwykonawców, głównie do zrywki drewna.

6.4. Stan sieci dróg

Istotny wpływ na prowadzenie gospodarki leśnej wywierają warunki komunikacyjno-transportowe.

Do najważniejszych drogowych szlaków komunikacyjnych i transportowych o nawierzchni asfaltowej, posiadających znaczenie krajowe, a także wojewódzkie należą:

- droga krajowa nr 12: biegnąca równoleżnikowo przez obszar Polski od granicy z Niemcami do granicy z Ukrainą (lokalnie: Opoczno – Przysucha – Radom)
- droga krajowa nr 48: Tomaszów Mazowiecki – Kock (lokalnie: Brudzewice – Odrzywół – Klwów – Potworów – Białobrzegi),
- droga wojewódzka nr 727: Klwów – Przysucha – Szydłowiec,
- droga wojewódzka nr 728: Nowe Miasto nad Pilicą – Odrzywół – Drzewica – Końskie,
- droga wojewódzka nr 740: Radom – Przytyk – Potworów,
- droga wojewódzka nr 749: Końskie – Przysucha.

Pozostałe drogi mają znaczenie głównie dla ruchu lokalnego.

Wyżej wymienione drogi publiczne na przeważającej długości (w terytorialnym zasięgu nadleśnictwa) nie przecinają kompleksów leśnych, a przebiegają wzdłuż nich lub przechodzą w pewnej od nich odległości. Pomiędzy nimi istnieją jeszcze na tym terenie inne drogi (powiatowe, gminne), z reguły o ulepszonych nawierzchniach (asfaltowe, tłuczniowe lub tzw. smołówki). Drogi te, mając nawet gorszy standard nawierzchni wraz z niektórymi drogami leśnymi (szczególnie pożarowymi) i po uwzględnieniu niektórych linii podziału powierzchniowego, tworzą sieć komunikacyjno-transportową umożliwiającą dostęp do terenów leśnych dla środków wywozowych i pojazdów straży pożarnej. Nie jest ona wystarczająca w obrębie leśnym Rzuców, gdzie duża ilość siedlisk wilgotnych i niedostępny miejscami teren powodują trudności przy pracach zrywkowych i wywozowych.

Trzeba zauważyć, że okresowo – szczególnie od późnej jesieni do wczesnej wiosny – ze względu na warunki atmosferyczne, wystąpić mogą utrudnienia w poruszaniu się sprzętu wysokotonażowego, którym odbywa się większość wywozu drewna. Po okresie zimowym nawet na ważniejszych drogach asfaltowych pojawiają się na wielu odcinach dziury i wyboje. Ponadto odległości zrywkowe w niektórych miejscach (głównie obręb Rzuców - leśnictwa Promień, Skłoby i Aleksandrów) przekraczają 1 km.

Trzeba podkreślić, iż N-ctwo Przysucha systematycznie podejmuje konieczne inwestycje w celu polepszenia udostępnienia lasu dla środków wywozowych i przeciwpożarowych na bazie istniejących dróg leśnych (poprzez ich remonty i modernizacje) oraz poprzez budowę nowych, zgodnie z planem inwestycyjnym nadleśnictwa.

Zasięg terytorialnego działania nadleśnictwa przecina (jednak poza kompleksami leśnymi) szlak kolejowy Kuluszki – Tomaszów Mazowiecki – Radom.

6.5. Zestawienie ekonomicznych wskaźników gospodarki leśnej

Tabela XIXa. Ekonomiczne wskaźniki gospodarki leśnej w N-ctwie Przysucha

Lp	Wyszczególnienie	Ubiegły okres	Plan na bieżący okres gospodarczy
1	2	3	4
1.	Powierzchnia leśna – ha	12078,11	12120,64
2.	Zasoby drzewne na pow. leśnej – m ³ (brutto)	2284031	3114927
3.	Zasobność drzewostanów – m ³ / ha (brutto)	189	257
4.	Wartość majątku nadleśnictwa	wartość d-stanów (wg tablic) – tys. zł	Brak danych
		wartość gruntów leśnych – tys. zł (20% wartości d-stanów)	Brak danych
		wartość środków trwałych – tys. zł	5563,3
	Razem	tys. zł	Brak danych
5.	Etat 10 letni (plan - grubizna netto)	użytki rębne – m ³ netto	167144
		użytki przedrębne – m ³ netto	177209
		razem użytki główne – m ³ netto	344353
		udział użytków przedrębnych – %	51,5

tabela XIXa c.d.

1	2	3	4
6.	Okresowy przyrost w 10 leciu	m ³ (brutto)	663045
		Przeciętnie m ³ /ha/rok (brutto)	809950
			5,5
7.	Wskaźniki gospodarki zasobami (grubizna brutto)	użytkowanie rębne: m ³ /ha pow. leś./rok	1,7
		użytkowanie przedrębne: m ³ /ha pow. leś./rok	3,6
		użytkowanie główne: m ³ /ha pow. leś./rok	1,8
		użytkowanie główne - % zasobów/rok	2,8
		użytkowanie główne - % przyrostu/rok	3,5
			1,9
			6,4
			9,5
8.	Przeciętne roczne przychody nadleśnictwa (z ost. 3 lat) – tys. zł	5823,0	X
	w tym ze sprzedaży drewna – tys. zł	5595,6	X
9.	Przeciętne roczne koszty nadleśnictwa ogółem (z ost. 3 lat) – tys. zł	5533,4	X
	w tym podatek leśny – tys. zł	241,8	X
10.	Przeciętny roczny wynik finansowy – tys. zł	289,6	X
11.	Wskaźnik rentowności (10 : 9) – %	5,24	X
12.	Udział powierzchni prawnie wyłączonych z użytkowania rębego – % (pow. leś.)	2,6	3,5
13.	Udział lasów ochronnych – % (pow. leś.)	40,9	84,1
14.	Udział gospodarstwa przebudowy – % (pow. leś.)	–	8,1
15.	Powierzchnia lasów nadzorowanych – w ha	15000	–
	% udziału w powierzchni lasów nadleśnictwa	124,2	–

6.6. Odbiorcy drewna

Całość drewna jest sprzedawana loco las. Do grona dziesięciu największych pod względem odbioru miąższości drewna klientów Nadleśnictwa Przysucha zaliczają się:

1. KRONOSPAN Mielec Sp. z o.o., ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec;
2. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo - Handlowe „MODRZEW” Andrzej Krzyżanowski, Rożek 6, 26-434 Gielniów;
3. „TAJGA” s.c. Boczek Jan, Kotfin 19A, 26-434 Gielniów;
4. TARTAK „OLCZYK” Ludwik Olczyk, Świdno 1, 29-105 Krasocin;
5. KODREWEX Sp. z o.o., ul. Wojska Polskiego 24, 97-545 Gomunice;
6. PPHU „DREWBUD” Marian Kacprzak, ul. Brzeska Wola 45, 26-804 Stromiec;
7. P.W. „JARYS” s.c. Janina Gut i Janusz Gut, ul. W. Witosa 20, 05-200 Wołomin-Czarna;
8. Z.P.H. Tomasz Pietrasik, ul. Wiejska 74a, 26-400 Przysucha;
9. USŁUGI TARTACZNE „HUPAGA”, Wymysłów 12, 26-625 Wolanów;
10. „DREW-MET” Krystyna Sowińska, ul. Świętokrzyska 22, 26-400 Przysucha.

Oprócz wymienionych powyżej większych odbiorców, nadleśnictwo prowadzi również sprzedaż drewna dla odbiorców indywidualnych.

6.7. Baza użytków niedrzewnych

W N-ctwie Przysucha zorganizowanych działań w zakresie użytkowania ubocznego, tj. pozyskiwania runa leśnego, żywicy czy karpiny przemysłowej, na bieżące 10-lecie się nie przewiduje. Na niewielką skalę będzie prowadzona sprzedaż choinek jodłowych oraz stroiszu jodłowego, których pozyskanie odbywać się będzie przy okazji zaprojektowanych zadań gospodarczych (czyszczenia późne, użytkowanie główne).

Nadleśnictwo nie prowadzi własnej gospodarki łowieckiej, ale sprawuje nadzór nad działalnością kół łowieckich, dzierzawiących jego grunty. Szczegółowe omówienie aspektów gospodarki łowieckiej zawarto w dziale „Analiza gospodarki leśnej w minionym okresie” (część II elaboratu) oraz w części IV elaboratu (rozdz. 6.2).

6.8. Stan uzbrojenia technicznego nadleśnictwa

Administracja:

1. Nissan D22 z modułem gaśniczym,
2. Suzuki Jimmy,
3. Suzuki Grand Vitara,
4. Suzuki Grand Vitara,
5. Przyczepa ciężarowa lekka,
6. Pług LPZ 75 z pogłębiaczem szt. 2,
7. Pługofrezarka U 409,
8. Rozdrabniacz bijakowy RB 15,

Szkółka:

1. Kultywator szt. 2,
2. Agregat do upraw leśnych,
3. Wał grządkowy leśny,
4. Podorywacz,
5. Wyorywacz,
6. Siewnik 5-rzędowy,
7. Szparownik aktywny,
8. Urządzenie deszczujące,
9. Podcinacz korzeni.

II. ANALIZA GOSPODARKI LEŚNEJ W MINIONYM OKRESIE

- 1. Referat Nadleśniczego Nadleśnictwa Przysucha**
- 2. Koreferat Inspekcji Lasów Państwowych Małopolskiego Regionu Inspekcyjnego**
- 3. Końcowa ocena Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu**

